

2019-05-20

Raport o stanie Gminy Orzysz

Na podstawie art. 28aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 roku poz. 994 ze zm.) Burmistrz Orzysza przedstawia niniejszym raport o stanie Gminy Orzysz w roku 2018.

Burmistrz Orzysza Zbigniew Włodkowski

Spis treści

Wstęp	7
Demografia	8
Ludność na podstawie rejestru mieszkańców i ewidencji ludności	8
Prognoza demograficzna do 2030 roku	9
Wnioski	11
Zagospodarowanie przestrzenne	12
Zmiany przepisów i procedur dotyczących planowania przestrzennego	12
Prace analityczne podjęte w obszarze planowania w 2018 r.	12
Decyzje administracyjne związane z procesem inwestycyjnym w 2018 roku:.....	12
Wnioski	13
Ochrona środowiska i przyrody.....	14
Program Ochrony Środowiska.....	14
Jakość powietrza	14
Program usuwania Azbestu	14
Gospodarka Odpadami	14
Edukacja ekologiczna.....	16
Tereny zielone	16
Program opieki nad bezdomnymi zwierzętami	17
Melioracje.....	18
Wnioski	18
Transport i komunikacja	19
Transport drogowy.....	19
Ważniejsze inwestycje drogowe.....	20
Bezpieczeństwo ruchu drogowego.....	21
Transport kolejowy	21
Komunikacja publiczna	22
Infrastruktura rowerowa.....	22

Wnioski	23
Gospodarka komunalna	24
Zaopatrzenie gminy w ciepło, energię i paliwa.....	24
Zaopatrzenie w wodę	24
System kanalizacji.....	24
Masterplan dla gminy Orzysz	25
Ciepłownictwo	26
Inwestycje wykonane w 2018 roku.....	26
Energia elektryczna.....	26
Zaopatrzenie w gaz.....	28
Cmentarze	28
Wnioski	29
Gospodarka i turystyka.....	30
Centrum Obsługi Inwestora.....	30
7 Cudów Mazur – promocja gospodarcza obszaru Krainy Wielkich Jezior Mazurskich.....	31
Rozwój przedsiębiorczości	31
Bezrobocie	32
Turystyka.....	32
Centrum Informacji Turystycznej	34
Wnioski	34
Obszary wiejskie	35
Kultura i dziedzictwo narodowe	37
Instytucje kultury	37
Dom Kultury i Biblioteka	37
Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej	39
Ochrona zabytków	39
Wnioski	40
Oświata	41

Kadra pedagogiczna i niepedagogiczna	41
Opieka nad dziećmi do lat trzech.....	42
Wychowanie przedszkolne.....	43
Szkoły podstawowe	43
Gimnazja	45
Etaty wsparcia.....	46
Pomoc psychologiczno-pedagogiczna dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz działania profilaktyczne	47
Dowożenie uczniów do szkół, w tym niepełnosprawnych.....	48
Programy i projekty edukacyjne realizowane w roku szkolnym 2018/2019	49
Finansowanie edukacji	50
Wnioski	52
Mieszkalnictwo	53
Program oddłużania mieszkań gminnych	54
Wnioski	55
Zdrowie i opieka społeczna.....	56
Ochrona zdrowia	56
Programy profilaktyczne.....	57
Profilaktyka uzależnień	57
Polityka senioralna.....	59
Uniwersytet Trzeciego Wieku w Orzyszu	59
Rada Seniorów Gminy Orzysz	60
Pomoc społeczna	61
Wnioski	62
Świadczenia społeczne	63
Środowiskowy Dom Pomocy Społecznej.....	73
Wnioski	74
Bezpieczeństwo publiczne	75
Policja.....	75

Krajowa mapa zagrożeń	75
Ochrona przeciwpożarowa.....	76
Obrona cywilna	76
Zarządzanie kryzysowe	77
Wnioski	78
Sport, kultura fizyczna i rekreacja.....	79
Instytucje sportowe.....	79
Baza sportowa	80
Imprezy i wydarzenia sportowe	81
Wnioski - największe problemy	81
Majątek gminy	82
Stan mienia gminnego	82
Zarządzanie gminą.....	84
Władze gminy.....	84
Burmistrz Orzysz - organ wykonawczy	84
Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Orzysz	84
Urząd Miejski w Orzyszu – aparat pomocniczy Burmistrza	84
Rada Miejska w Orzyszu – organ stanowiący gminy.....	85
Realizacja uchwał Rady Miejskiej w Orzyszu.....	85
Gminne instytucje.....	86
Przynależność do stowarzyszeń, korporacji i związków.....	86
Współpraca krajowa i zagraniczna	87
Promocja Gminy	87
Budowanie i umacnianie marki „Orzysz Wojskowa Stolica Polski”	87
Marka „Orzysz Naturalnie”	88
Budżet obywatelski	89
Partycypacja społeczna	89
Polityka informacyjna	90
Wnioski	90
Załącznik nr 1 do Raportu: Inwestycje w 2018 roku	90

Wstęp

Po raz pierwszy przekazuję Państwu dokument „Raport o stanie gminy za 2018 rok”. Dotychczas ze swej działalności składałem mieszkańcom różne sprawozdania, informacje i podsumowania z konkretnych dziedzin, w różnych terminach. Teraz zgodnie z intencją ustawodawcy wszystkie informacje zebrane zostały w jednym dokumencie, stąd jego obszerność.

W podsumowaniu roku 2018 trudno nie odnieść się do wyborów samorządowych, które miały miejsce w listopadzie 2018 roku. Przy tej okazji był czas podsumowań nie tylko roku 2018, ale całej czteroletniej kadencji Burmistrza i Rady Miejskiej. Wyniki wskazują, że przyjęte kierunki i założenia dla działań samorządu realizowane przez ostatnią kadencję mieszkańcy ocenili pozytywnie. To bardzo cieszy.

Rok 2018 był rokiem bardzo pracowitym. Skutecznie podjęliśmy się działań, które wielu wydawały się niemożliwe, jak remont budynku Ratusza. Z końcem 2018 roku budynek ten na nowo ożył. Wybudowaliśmy drogę w Odojach i ulicę Wierzbińską. Zagospodarowana została przestrzeń przy Muzeum i wzdłuż rzeki Orzyszy, wyremontowaliśmy budynki Domu Kultury.

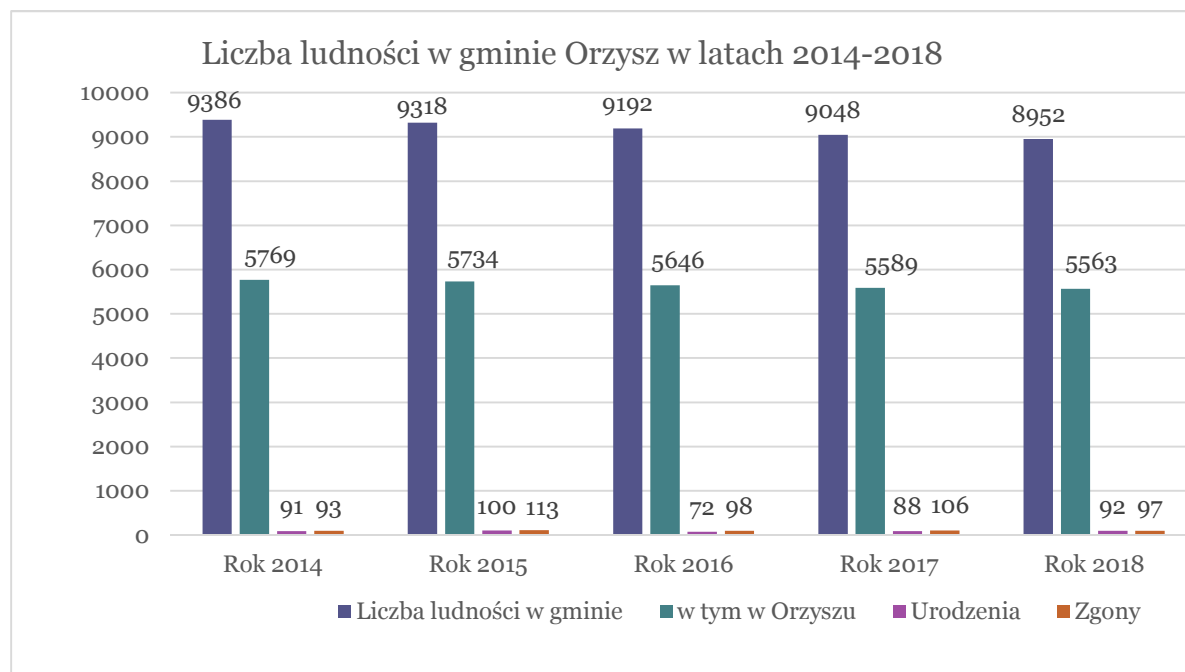
Prócz widocznych inwestycji, wspólnie zrobiliśmy coś bardziej cennego. Podniesiony został poziom motywacji mieszkańców do aktywności społecznej. Działają jak nigdy dotąd organizacje społeczne, grupy senioralne, sąsiedzi na „wspólnych podwórkach”, młodzież w internetowym Radiu Orzysz i Młodzieżowej Radzie Gminy oraz wiele innych.

Zapraszam do lektury niniejszego dokumentu. Zachęcam do dyskusji nad przyjętymi politykami, strategiami i programami. Państwa uwagi, propozycje i spostrzeżenia są dla mnie cennym źródłem wiedzy, jak Gmina Orzysz ma wyglądać jutro, pojutrze, za kilka lat...

Demografia

Ludność na podstawie rejestru mieszkańców i ewidencji ludności

W okresie od początku do końca 2018 r. liczba mieszkanek i mieszkańców gminy zmniejszyła się o 119 osób, czyli o 1,3% przez co na dzień 31 grudnia 2018 r. spadła poniżej 9 tys. i wynosiła 8 952 osób, w tym 4 482 kobiety i 4 470 mężczyzn.

W odniesieniu do poszczególnych kategorii wiekowych:

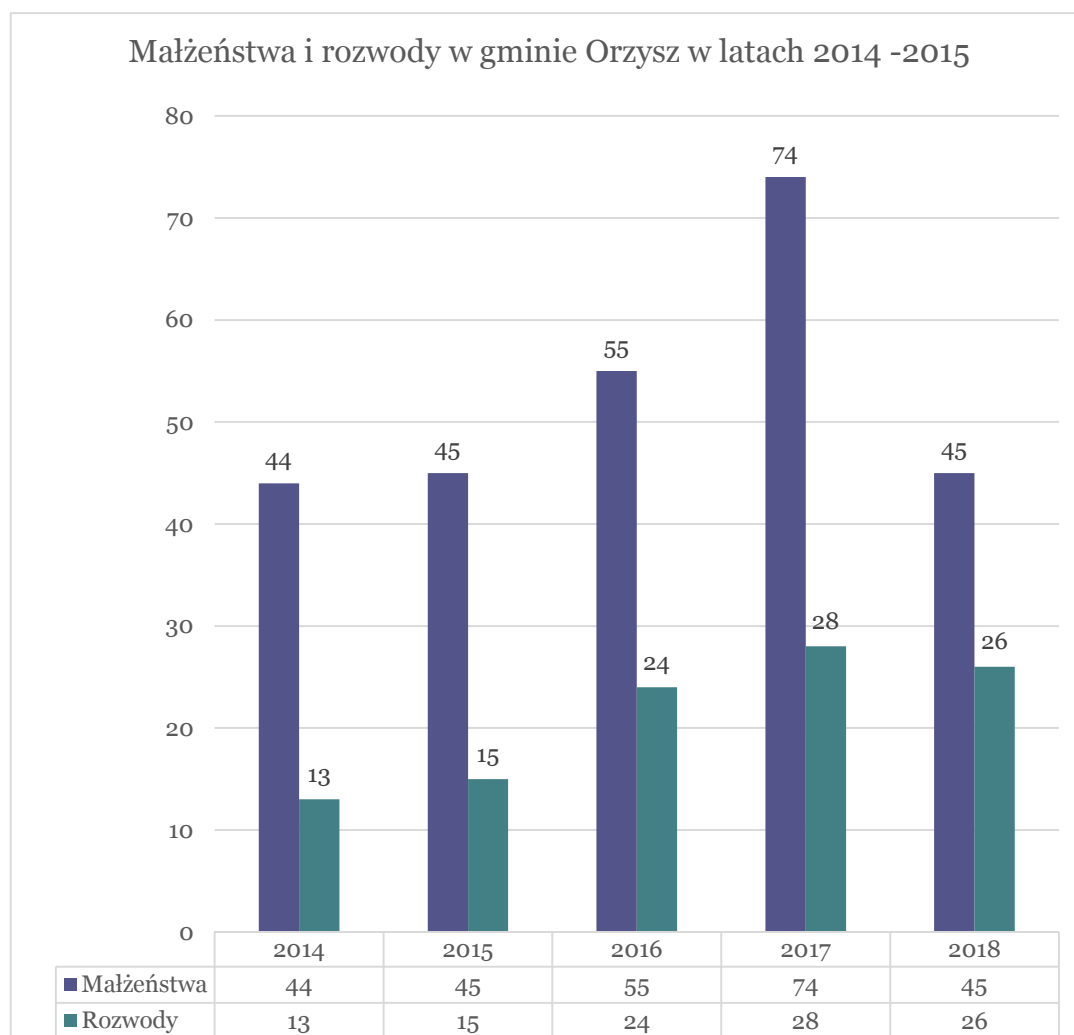
- liczba mieszkanek w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej) wynosiła 671 osób, a liczba mieszkańców – 1367,
- liczba mieszkanek w wieku produkcyjnym (15-59 lat) wynosiła 2 711 osób, a liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (15-64) wynosiła 5 953,
- liczba mieszkanek w wieku poprodukcyjnym wynosiła 1 100, a liczba mieszkańców: 1 632.

Na początku 2018 r. na terenach miejskich mieszkało 5615 osób, a na terenach wiejskich 3456 osób. Na koniec 2018 r. dane te przedstawiały się następująco: 5 563 osób w mieście i 3389 na terenach wiejskich. Zmniejszenie liczby mieszkańców nominalnie było na zbliżonym poziomie zarówno w mieście 52 osoby, jak i na terenach wiejskich 67. Jednak zestawienie procentowe wskazuje, że stanowiło to odpowiednio 0,9% i 1,9%, co oznacza, że tereny wiejskie wyludniają się dwa razy szybciej.

W 2018 r. narodziło się w 92 dzieci, w tym 40 dziewczynek i 52 chłopców. Najpopularniejsze imiona nadawane chłopcom to: Jan (5) oraz Aleksander (4) i Antoni(4), zaś dziewczynkom to: Maria (5) i Maja (5) oraz Zosia (3).

W tym czasie zmarło 97 osób, w tym 44 kobiet i 43 mężczyzn. Wobec tego przyrost naturalny w 2018 r. był ujemny i wyniósł -5, jednak należy podkreślić, iż był najwyższy od 2015 roku. Najczęstsze przyczyny zgonów to: niewydolność sercowo-krążeniowa. Odnotowano w 2018 r. 1 zgon niemowlęcia.

Liczba zawieranych małżeństw od 2014 roku oscyluje wokół 45-55 rocznie. Wyjątkiem był rok 2017 gdy zawarto aż 74 małżeństwa.

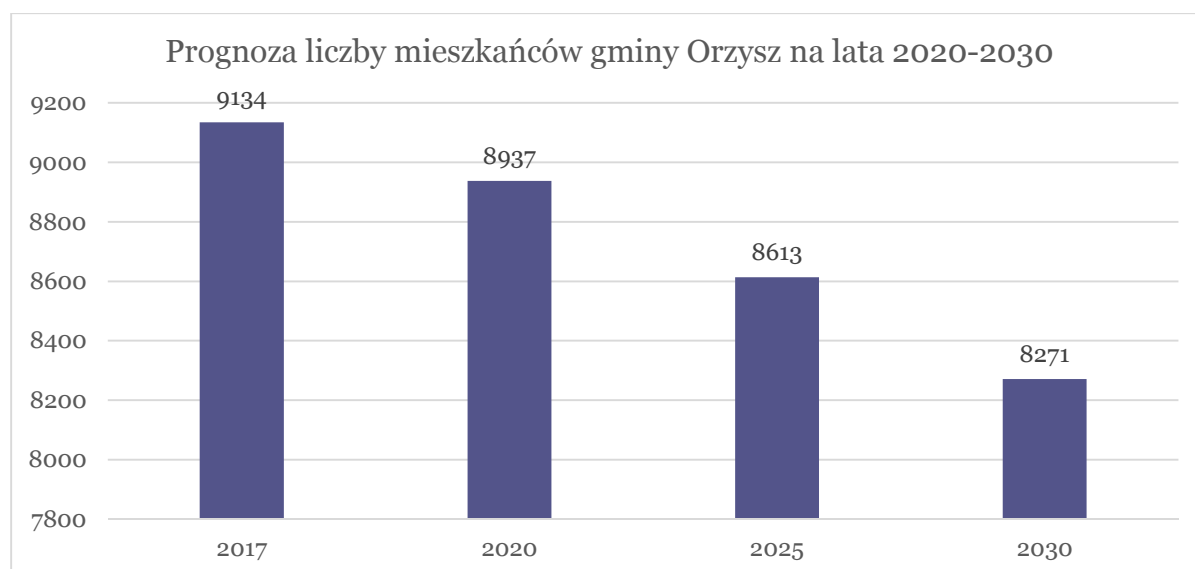
Na przestrzeni ostatnich 5 lat szybko wzrasta w gminie liczba rozwodów, w roku 2018 było ich 26, co stanowiło 57,7% zawartych w tym roku małżeństw.

Corocznie Burmistrz Orzysza występuje z wnioskiem o uhonorowanie par, które wspólnie przeżyły 50 lat w związku małżeńskim. W 2018 roku były to 22 pary, z czego 13 wyraziło zgodę na udział we wspólnej uroczystości wręczenia odznaczenia Prezydenta RP z wieloletnie pożycie. Uroczystości Złotych Godów towarzyszy zawsze podniosła atmosfera i wzruszenie jubilatów. Dodatkowo co roku Burmistrz Orzysza honoruje mieszkańców gminy, którzy obchodzą w danym roku jubileusz 90-tych urodzin.

Prognoza demograficzna do 2030 roku

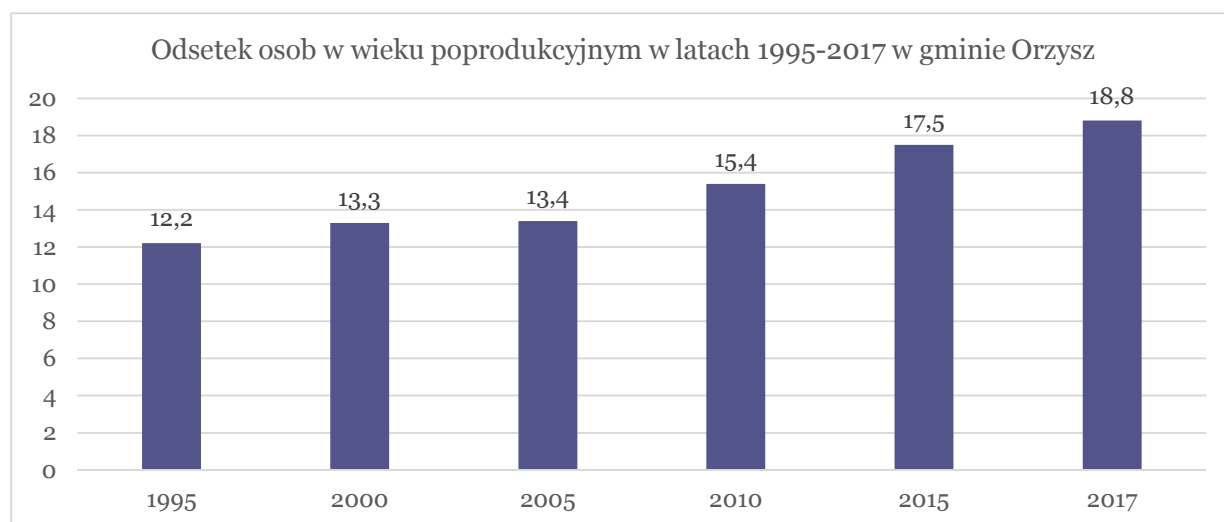
Wskaźniki demograficzne w gminie Orzysz na przestrzeni ostatnich lat podobnie jak w całym kraju, Województwie Warmińsko-Mazurskim oraz Powiecie Piskim wskazują systematyczne zmniejszenie liczby mieszkańców oraz zwiększenie obciążenia demograficznego, czyli zwiększenia liczby osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym.

W roku 2018 Biuro ds. pomocy integracji społecznej Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie na podstawie „Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030” Głównego Urzędu Statystycznego opracowała Wybrane dane demograficzne prognozowane dla gmin Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Dla Gminy Orzysz wybrane prognozy z tego opracowania prezentowane są poniżej.

Prognozowana liczba mieszkańców gminy na przestrzeni kolejnych 11 lat spadnie o 681 osób tj. o 7,6%. Obecnie rocznie spadek ludności sięga ponad 1%, prognoza zakłada więc spowolnienie dynamiki spadku liczby mieszkańców.

Nie przerwane od roku 1995 w gminie Orzysz notowany był najwyższy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym na tle całego Powiatu Piskiego.

Trudno ocenić w jakim stopniu wskaźnik determinuje wojskowy charakter miasta i obniżony wiek emerytalny dla służb mundurowych. Jednak prezentowane dane wskazują również na dużą dynamikę wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym względem pozostałych grup tj. przedprodukcyjnej i produkcyjnej.

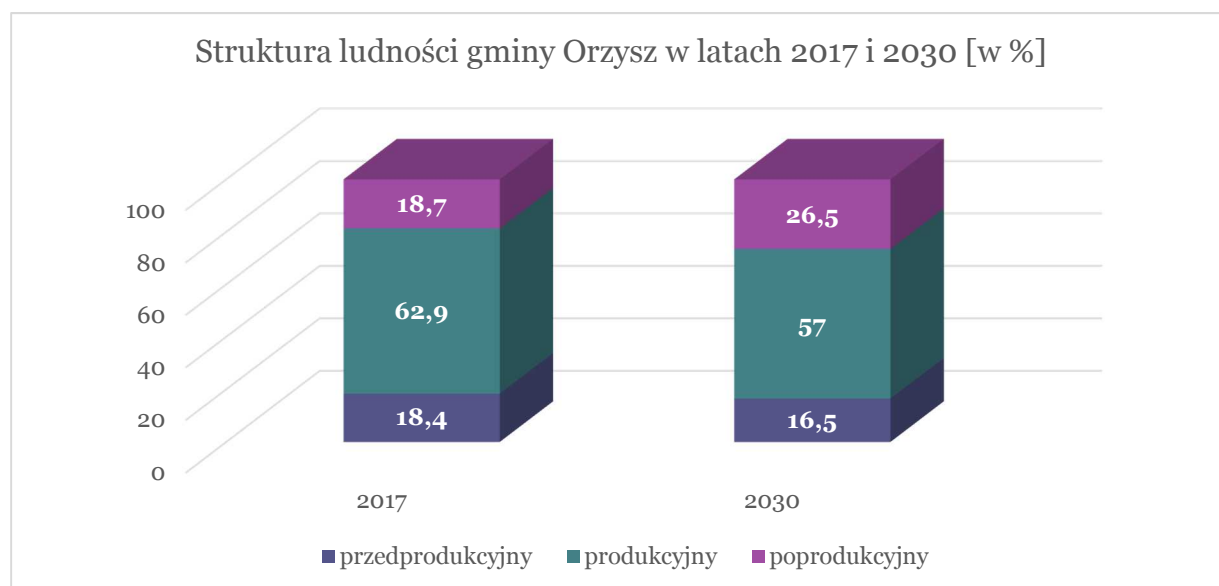
Prognoza wskazuje na utrzymanie trendu zaobserwowanego w latach ubiegłych.

Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2017-2030 w gminie Orzysz			
2017	2020	2025	2030
18,7	21,1	24,0	26,5

W roku 2030 co czwarta osoba w gminie będzie w wieku poprodukcyjnym, a odsetek osób w wieku 80+ w ogólnej liczbie mieszkańców utrzymujący się do 2025 roku na wyrównanym poziomie do 4,3 w roku

2030 osiągnie 5,5. Wskazuje to na postępujący proces starzenia się społeczeństwa gminy, charakterystyczny dla całego kraju.

Zmianie ulegnie struktura wiekowa mieszkańców. Strukturę z roku 2017 i prognozowaną na 2030 prezentuje poniższa grafika.

Widoczny jest spadek zarówno odsetka osób młodych w wieku przedprodukcyjnym jak też osób w wieku produkcyjnym. Sygnalizuje to potrzebę dostosowania zakresu usług publicznych i społecznych ze strony samorządu lokalnego, ale również regionalnego oraz państwa. Starzejące się społeczeństwo wymagać będzie powołania i rozwoju instytucji ochrony zdrowia, wsparcia osób niepełnosprawnych i starszych osób samotnych. Wyzwaniem będzie również jak najdłuższe utrzymanie osób w aktywności zawodowej, fizycznej i społecznej. Działania muszą być kompleksowe, systemowe i już wdrażane w postaci przemysłanej polityki senioralnej.

Wnioski

- 1) Liczba mieszkańców gminy systematycznie spada i w pespektywie do 2030 roku będzie nadal spadać.
- 2) W 2018 roku przyrost naturalny był najwyższy od 5 lat, choć jego wartość nadal pozostaje ujemna.
- 3) Wzrasta liczba rozwodów przy wyrównanej liczbie małżeństw w każdym roku.
- 4) Społeczeństwo gminy jest stosunkowo najstarsze w powiecie, zaś w 2030 roku już co czwarty mieszkaniec będzie w wieku poprodukcyjnym, a co dwudziesty będzie w wieku 80 lat i więcej.
- 5) Rysuje się potrzeba spójnej i kompleksowej polityki senioralnej na poziomie gminy, regionu i państwa.

Zagospodarowanie przestrzenne

Zmiany przepisów i procedur dotyczących planowania przestrzennego

Polityka przestrzenna stanowi zadanie własne gminy, a zasady jej prowadzenia określa ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 1945). Po unieważnieniu wszystkich planów zagospodarowania przestrzennego w 1998 roku gminy na nowo zmuszone zostały do opracowania dokumentów planistycznych. Kierunki i założenia polityki przestrzennej określa Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W gminie Orzysz obowiązuje aktualne Studium ustalone uchwałą Nr XIII/89/99 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 28 grudnia 1999 roku. Ostatnia aktualizacja Studium miała miejsce w 27 lipca 2016 r. uchwałą Nr XXVI/183/16 Rady Miejskiej w Orzyszu. Dopiero na podstawie aktualnego Studium można przystąpić do ustalenia planu, dokonuje tego Rada Miejska w drodze uchwały. Ustalenie planu jest procesem żmudnym, złożonym, długotrwałym i przede wszystkim kosztownym. W roku 2018 gmina Orzysz posiadała 23 ważnych miejscowych planów zagospodarowania dla obszarów: miasto Orzysz, obręb Wierzbiny, Ogródek, Kamińskie, Odoje, Nowe Guty, Okartowo, Góra, Mikosze, Ublik, Cierpięty, Dziubiele – Suchy Róg. Plany obejmowały powierzchnię ok. 8183 ha co stanowi około 23% obłożenia planami całej powierzchni gminy. Należy podkreślić, że jest to wysoki stopień pokrycia planami względem innych gmin w kraju.

Prace analityczne podjęte w obszarze planowania w 2018 r.

Uchwalone plany zagospodarowania na przestrzeni czasu tracą swoją aktualność względem oczekiwań i potrzeb mieszkańców, w tej sytuacji mieszkańcy występują z wnioskami o zmianę planu. Burmistrz raz na 5 lat dokonuje obowiązkowo analizy składanych wniosków i ocenia ich zasadność pod kątem potrzeby podjęcia prac nad zmianami w obowiązujących planach.

Ostatnią analizę przedkładanych przez mieszkańców wniosków przeprowadzono w 2018 roku. Uchwałą Nr LI/372/18 z dnia 23.04.2018 r. Rada Miejska w Orzyszu przyjęła wyniki „Analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy Orzysz.

W 2018 roku wpłynęło 197 wniosków o zmianę/opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W 2018 roku nie przyjęto żadnego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W trakcie procedury jest miejscowy plan zagospodarowania dla części miasta Orzysz oraz części obrębu Ogródek.

Planowanymi do opracowania miejscowymi planami jest obszar przy ul. Wyzwolenia w Orzyszu, zabudowa letniskowa w obrębie Góra oraz miejscowość Klusy oraz obszar w obrębach geodezyjnych Pianki, Grądy, Aleksandrowo, gm. Orzysz.

Decyzje administracyjne związane z procesem inwestycyjnym w 2018 roku:

Na obszarach, na których nie ustalono planu Burmistrz dokonuje weryfikacji planowanych inwestycji w trybie decyzji o warunkach zabudowy lub ustalenia celu publicznego. W roku wydano:

- decyzji o warunkach zabudowy – ilość 61
- decyzji o ustaleniu celu publicznego – ilość 9

Główną funkcją wydawanych decyzji administracyjnych ustalających warunki zabudowy w 2018 r. była funkcja mieszkaniowa jednorodzinna.

W przypadku inwestycji w obszarze objętym planem zagospodarowania wystarczy uzyskać wypisy i wyrysy/zaświadczenia z planu, określające czy dany rodzaj inwestycji jest możliwy do zrealizowania. Łącznie wydano w 2018 r. 377 jego typu dokumentów.

Wnioski

- 1) Gmina Orzysz posiada aktualne obowiązujące plany zagospodarowania dla wszystkich ważniejszych obszarów inwestycyjnych w gminie.
- 2) Powierzchnia objęta planami to 8183 ha co stanowi około 23% całości obszaru gminy. W kraju 30% obszaru jest objęte planami zagospodarowania.
- 3) Gmina prowadzi opracowania dla kolejnych obszarów w celu ustalenia szczegółowych zasad zagospodarowania.
- 4) Ilość wydawanych wypisów, wyrysów oraz decyzji lokalizacyjnych świadczy o sporym zainteresowaniu inwestorów terenami w gminie Orzysz.
- 5) Najczęstszą inwestycją, dla której prowadzone są postępowania, jest zabudowa jednorodzinna.

Ochrona środowiska i przyrody

Program Ochrony Środowiska

Program Ochrony Środowiska jest obecnie w opracowaniu. Obejmuje analizę stanu obecnego środowiska w gminie, analizę SWOT we wszystkich obszarach środowiskowych oraz zamierzenia na kolejne 4 lata. Program określi również mierzalne wskaźniki realizacji, które posłużą do raportowania rezultatów i efektów Programu. Projekt „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Orzysz na lata 2019-2022 z perspektywą do 2026 r.” projekt będzie opiniowany przez Zarząd Powiatu Piskiego, Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Olsztynie i Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny. Ostatecznie dokument zostanie uchwalony przez Radę Miejską w Orzyszu.

Jakość powietrza

W gminie Orzysz, jak i najbliższej okolicy nie ma zlokalizowanej stacji pomiarowej w zakresie jakości powietrza. Przyjmuje się, że położenie w strefie „zielonych płuc Polski” gwarantuje czyste i dobrej jakości powietrze. Jednakże należy mieć świadomość, iż w okresie grzewczym, przy szczególnych warunkach atmosferycznych jakość powietrza może być niższa w niektórych lokalizacjach. Dlatego w roku 2018 przygotowano założenia i zasady Programu wymiany źródeł niskoemisyjnych w gminie Orzysz. Podjęta w 2019 roku uchwała w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej z budżetu Gminy Orzysz na zadania służące ochronie powietrza, polegające na wymianie nieekologicznych źródeł ogrzewania na proekologiczne w budynkach mieszkalnych położonych na terenie Gminy Orzysz umożliwi wsparcie mieszkańców w przeprowadzeniu wymiany. Gminny program zakłada udzielenie dofinansowania w wysokości 1 000,00 zł dla wszystkich osób zamierzających wymienić kocioł na ekologiczny (minimum 5 klasy), zarówno właścicieli domów jedno i wielorodzinnych. Program obejmie również osoby budujące nowe domy, które zamiast tradycyjnego „kopciucha” zechcą zamontować ekologiczne źródło ciepła. Działania podjęte przez gminę są uzupełnieniem działań rządowego Programu „Czyste Powietrze”.

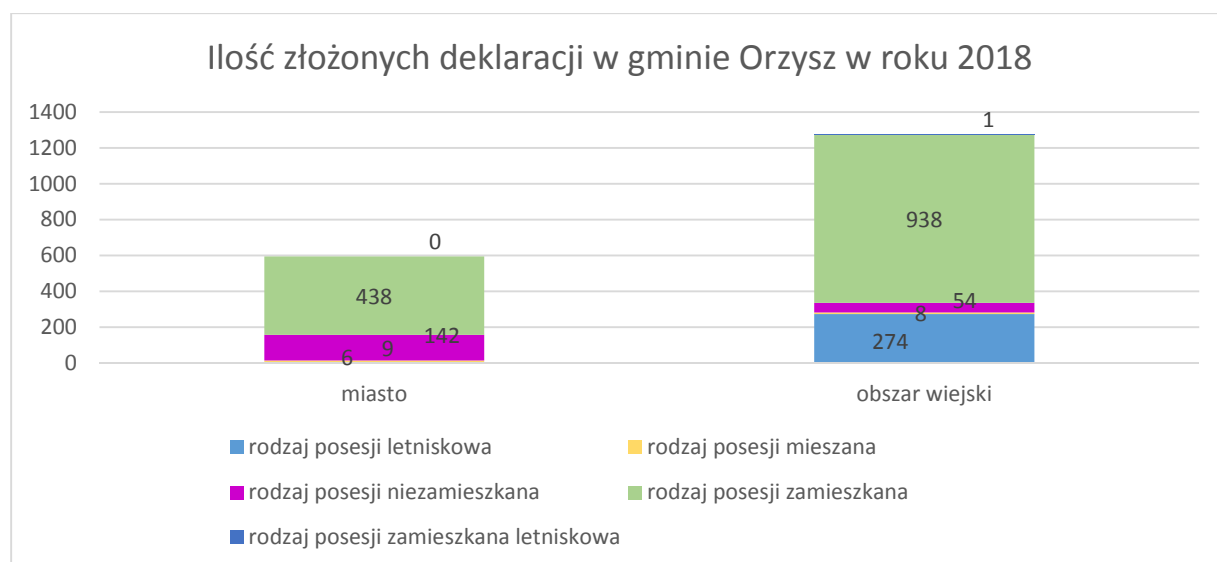
Program usuwania Azbestu

W 2018 roku zadania Gminy Orzysz z zakresu usuwania azbestu z terenu gminy przejął Mazurski Związek Międzygminny Gospodarka Odpadami. Według sprawozdania za rok 2018 w naszej gminie zdemontowano i unieszkodliwiono 1.112 t azbestu. Azbest pochodził z 1 gospodarstwa domowego znajdującego się na terenie miasta. Przed rokiem 2018 gmina realizowała to zadanie samodzielnie sięgając po dofinansowanie na usunięcie i utylizację azbestu. W latach 2014-2018 zebrano 105.493t azbestu, co stanowi 20% całości zaewidencjonowanego azbestu na terenie gminy. wydając na ten cel kwotę 56 390,27zł, z czego 47 931,70zł (84,9%) pozyskaną z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Olsztynie. Z Programu skorzystało 61 gospodarstw domowych.

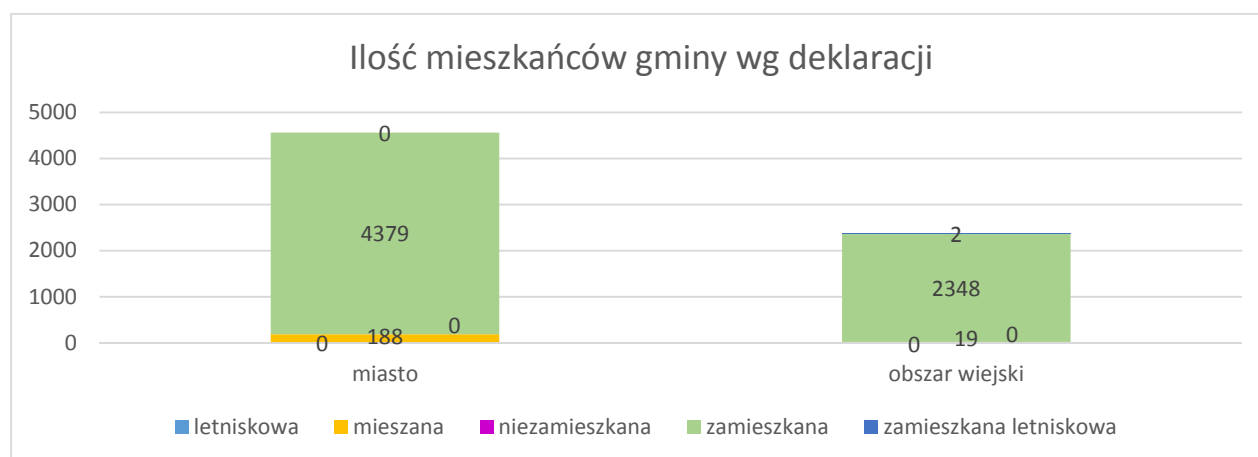
Gospodarka Odpadami

Gospodarkę odpadami na terenie gminy Orzysz prowadzi Międzygminny Związek Gospodarki Odpadami zrzeszający 12 samorządów z terenu WJM. Samorządy wspólnie zbudowały instalacje regionalną zbiórki i segregacji odpadów w Spytkowie.

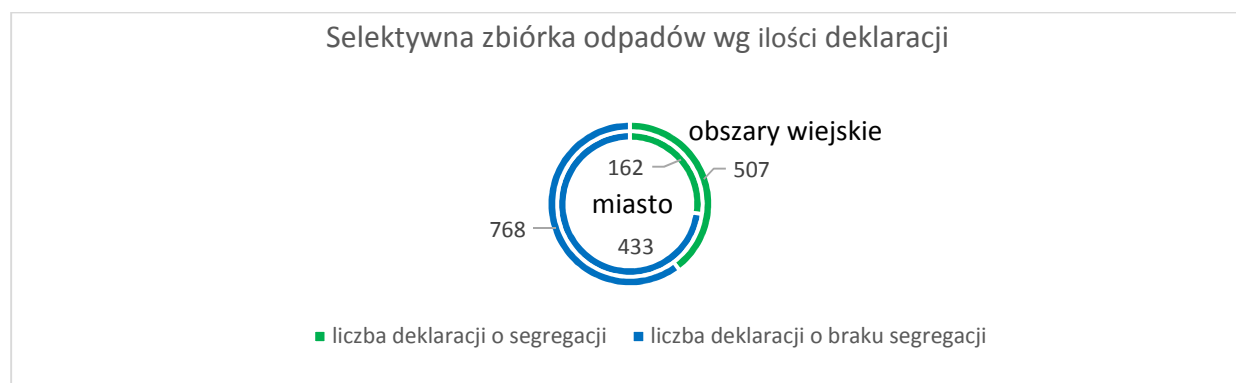
W gminie Orzysz złożono łącznie 1870 deklaracji, które objęły 6936 osób, to stanowi 77,5% ogółu mieszkańców. Ponad dwukrotnie więcej deklaracji złożono na terenach wiejskich 1275, podczas gdy w mieście 595. Blisko 300 deklaracji złożono dla zabudowy letniskowej, zlokalizowanej głównie na terenach wiejskich. Prawie 150 posesji w mieście Orzysz zgłoszonych jest jako niezamieszkałe, tzn. że są to podmioty handlu, produkcji i usług. Na terenach wiejskich takich deklaracji było prawie trzykrotnie mniej – 54.

Ilość złożonych deklaracji jest odwrotnie proporcjonalna do ilości osób objętych zbiórką odpadów. Ogółem 77,5% mieszkańców jest ujęta w zgłoszonych deklaracjach zbiórki odpadów. W mieście jest to 4567 mieszkańców, tj. 82,1% zaś na obszarach wiejskich dwa razy mniej, bo 2369 mieszkańców, co stanowi 70% mieszkańców wsi.

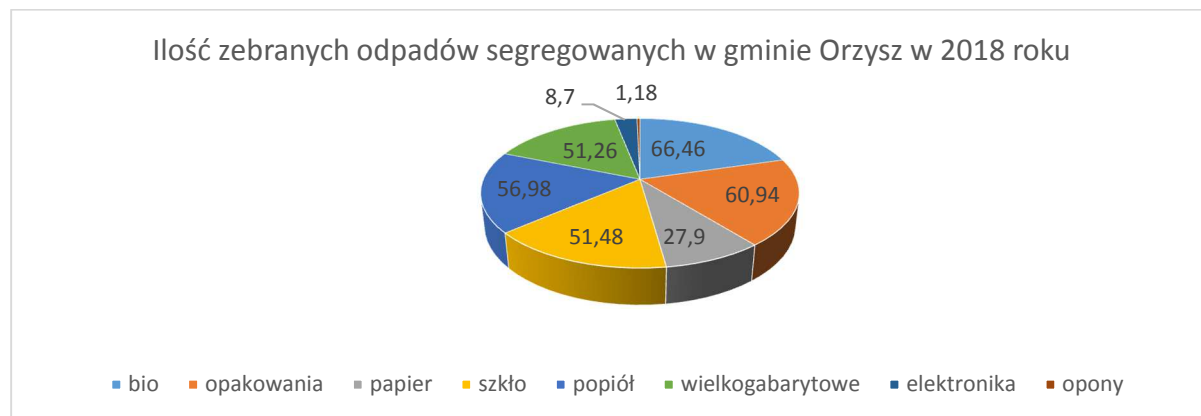

Wśród złożonych wszystkich deklaracji 35,8% gospodarstw zadeklarowało selektywny sposób zbiórki odpadów. Znacznie częściej to gospodarstwa domowe z obszarów wiejskich segregują odpady bo aż 40% z nich, tym czasem w mieście tylko 27,2%.

Trzeba podkreślić duży odsetek gospodarstw na terenach wiejskich gminy Orzysz, które segregują odpady. Teren miasta wymaga jeszcze edukacji i wsparcia w tym zakresie.

Dane o zbiorce segregowanych frakcji wygląda już mniej optymistycznie, gdy przeanalizujemy ilości zbieranych odpadów z terenu gminy. W całości 2971Mg odpadów zebranych w 2018 roku tylko 11% stanowiły wydzielone frakcje odpadów, które podlegają segregacji i dalszej obróbce i było to łącznie 324,9Mg. Poniższa grafika pokazuje ilość poszczególnych odpadów zebranych z terenu gminy w Mg.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że na terenie gminy funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych przy ulicy Wyzwolenia, gdzie mieszkańcy mogą dostarczyć odpady segregowane i oddać nieodpłatnie.

Edukacja ekologiczna

W 2018r. Burmistrz Orzysza ogłosił konkurs pt. „Ogród Naturą Malowany” dla mieszkańców Orzysza. Komisja oceniała zgłoszenia w 4 kategoriach: „zagroda wiejska gospodarstwa prowadzącego działalność rolniczą”, „zagroda wiejska gospodarstwa nieprowadzącego działalności rolniczej oraz wiejskie obiekty turystyczne”, „świetlica wiejska, plac, centrum wsi”, „ogród działkowy”. Udział wzięło 9 gospodarstw prywatnych i 4 sołectwa. Suma nagród wynosiła 4 000,00 zł. Nagrody rozdano podczas Dożynek Gminnych w Wierzbinach. Celem konkursu było:

- 1) Mobilizacja mieszkańców do podejmowania prac porządkowych, utrzymania ładu i czystości oraz poprawy stanu sanitarno-higienicznego.
- 2) Aktywizacja mieszkańców do działań mających na celu poprawę wizerunku własnych posesji.
- 3) Upowszechnianie i promowanie funkcjonowania gospodarstw w poszanowaniu przepisów z zakresu czystości i porządku publicznego
- 4) Nagrodzenie właścicieli i użytkowników tych nieruchomości, którzy wyróżniają się w dbaniu o wygląd i estetykę otoczenia.

Tereny zielone

Dla jakości powietrza ogromne znaczenie ma „wietrzenie” zabudowy miejskiej. W szczególności emisje ze źródeł ogrzewczych oraz ruch samochodowy są głównymi przyczynami powstawania smogu. Przy bezwietrznej aurze, w okresie zimowym ten problem może dotyczyć także miasto Orzysz. Przeciwdziałanie dla tego typu sytuacji jest zwiększanie terenów zielonych i nasadzenia na terenie miasta.

W roku 2018 przeprowadzono szereg prac w tym zakresie m.in.:

- 1) nasadzono 45 szt. drzew liściastych z gatunku klon zwyczajny, jesion wyniosły. Wszystkie drzewa zostały nasadzone na terenie działki gminnej w miejscowości Góra. Koszt obsadzenia miasta Orzysz

w sezonie letnim wyniósł 15 254,00 zł z czego 14 190,00 zł zostało przeznaczonych na zakup sadzonek kwiatów, a pozostała kwota na zakup materiałów do ich utrzymania (ziemia, nawozy).

2) wykonano nasadzenia i urządzenia zieleni na promenadzie wzdłuż rzeki Orzyszy w centrum miasta ze strefami do wypoczynku i rekreacji

3) dokonano nasadzeń na placu przy przystanku w centrum miasta

4) wykonano nasadzenia drzew miododajnych (lipa) w miejscowości Grzegorz podczas dożynek gminnych

5) wykonano nasadzenia na skarpie przy skrzyżowaniu ul. Giżyckiej i ul. Mickiewicza

6) rosnącym zainteresowaniem cieszy się Program „Wspólne Podwórko”, dzięki któremu tereny zlokalizowane wśród kamienic i zabudowy wielolokalowej są zagospodarowywane i stanowią zieloną enklawę wśród budynków.

Program opieki nad bezdomnymi zwierzętami

Corocznie uchwalany Program ustala zasady wyłapywania i opieki nad bezdomnymi zwierzętami domowymi i gospodarskimi. Program zapewnia realizację zadań takich jak:

- sterylizacja albo kastracja psów umieszczonych w schronisku prowadzonym przez Przedsiębiorstwo Prowadzenia Schronisk dla Bezdomnych Zwierząt Anna Maria Krajewska-Kuncewicz, Bystry 26, 11-500 Giżycko;
- trwałe oznakowanie zwierząt bezdomnych w schronisku, w celu ich identyfikacji;
- uśmiercanie (usypianie) ślepych miotów;
- zapewnienie opieki zwierzęciu, którego właściciel lub opiekun zmarł albo nie może sprawować opieki z przyczyn od niego niezależnych;
- edukacja społeczna dotycząca standardów utrzymywania zwierząt i zapobiegania bezdomności;
- poszukiwanie dotychczasowych właścicieli lub opiekunów zwierząt bezdomnych oraz nowego właściciela lub opiekuna;
- opieka nad kotami wolno żyjącymi w tym ich dokarmianie w okresie jesienno-zimowym oraz kastracja;
- opieka nad zwierzętami poszkodowanymi w wypadkach drogowych oraz w innych sytuacjach, jeśli zwierzęta wymagają pomocy weterynaryjnej

W roku 2018 na opiekę nad zwierzętami poniesiono następujące koszty:

Lp.	Nazwa wydatku	Wydatki w 2018 [zł]
1.	Oplata za pobyt psów w schronisku	99 316,38
2.	Całodobowa opieka weterynaryjna	1378,00
3.	Zakup karmy dla kotów wolnożyjących	199,00
4.	Opieka nad wolnożyjącymi kotami w tym sterylizacja	1 210,00
5.	Zapewnienie miejsca w gospodarstwie	0,00
6.	Usypianie ślepych miotów	0,00
	RAZEM	102 103,38

Gmina Orzysz od lat w wyniku postępowania ofertowego korzysta z usług Przedsiębiorstwa Prowadzenia Schronisk Dla Bezdomnych Zwierząt w Bystym (gm. Giżycko). W/w schronisko spełnia wszystkie wymogi stawiane przez ustawodawcę oraz Powiatowego Lekarza Weterynarii. W czasie roku 2018 w schronisku co miesiąc przebywało średnio 20 psów odłowionych z terenu Gminy Orzysz. Podczas

pobytu wszystkie zwierzęta u których jest to możliwe zostają zaszczepione oraz zaczipowane. Od 1 stycznia do 31 grudnia z terenu gminy wyłapano 21 psów z terenu gminy.

Pomoc weterynaryjna dla zwierząt jest udzielana przez podmiot wyłoniony w postępowaniu ofertowym - Gabinet Weterynaryjny „MULTIWET” s.c. W ciągu roku 2018 pomocy po wypadkach komunikacyjnych udzielono 6 zwierzętom. Podjęto leczenie 9 zwierząt (w tym koty, pies, bociany i wiewiórka) oraz wysterylizowano 5 kotek.

Gmina Orzysz w zeszłym roku zakupiła 40 kg karmy dla kotów wolnożyjących. Sucha karma wydawana jest dla opiekunów kotów wolnożyjących w okresie jesienno-zimowym.

Melioracje

Na terenie gminy od 2013 roku funkcjonuje Gminna Spółka Wodna, która rokrocznie korzysta z przyznanej dotacji Gminy oraz Wojewody i realizuje prace na urządzeniach melioracji szczegółowej.

W roku 2018 w ramach przyznanej przez gminę dotacji w wysokości 20 000, 00zł zmodernizowano rowy melioracyjne na długości 3477 mb w obrębie Pianki i 2140 mb w obrębie Grądy. Spółka na ten cel przeznaczyła własne środki w wysokości 5 546,00zł.

W roku 2019 zaplanowano dotację dla spółki w wysokości 10 000,00zł.

Wnioski

- 1) Pomimo położenia w najczystszej regionie Polski również przed gminą Orzysz stoją wyzwania w zakresie ochrony środowiska. Gmina podejmuje działania dodatkowe mające na celu poprawę środowiska w szczególności jakości powietrza dotując wyminę nieekologicznych kotłów.
- 2) Od lat gmina dofinansowuje zbiórkę i utylizację azbestu od właścicieli nieruchomości. Zebrano już ponad 105 ton, według ustaleń ewidencji tj. 20% całości zaewidencjonowanej na terenie gminy.
- 3) Gospodarka Odpadami jest prowadzona w ramach Związku Międzygminnego, to pozwoliło na zbudowanie regionalnej instalacji zbiórki i utylizacji spełniającej restrykcyjne wymogi środowiskowe.
- 4) Wysoki odsetek gospodarstw deklaruje segregowanie odpadów w gminie Orzysz – 35,77%, jednak tylko 11% to odpady odzyskane w wyniku prowadzonej segregacji.
- 5) Poszerzanie terenów zielonych w obrębie miasta ma na celu nie tylko podniesienie estetyki miejsc, ale przede wszystkim polepszenie jakości powietrza w mieście.
- 6) Gmina corocznie wydatkuje ponad 100 000,00zł na działania przeciwdziałające bezdomności zwierząt domowych i gospodarczych, Najwięcej środków pochłania wyłapanie i utrzymanie psów w schronisku.
- 7) Gmina jest jedną z niewielu, gdzie aktywnie funkcjonuje Gminna Spółka Wodna. Dzięki jej kilkuletniej działalności poprawia się systematycznie stan urządzeń melioracyjnych.

Transport i komunikacja

Transport drogowy

Orzysz leży na skrzyżowaniu dwóch dróg krajowych: nr 16 przecinającej region z zachodu na wschód oraz nr 63 przecinającej województwo z południa na północ. Wiąże się to z dużym nasileniem ruchu przy niskim standardzie dróg krajowych i ich złym stanie technicznym. W najgorszym stanie pozostaje odcinek drogi nr 63 przebiegający przez miasto Orzysz w ciągu ulicy Wojska Polskiego. Odcinek ten jest zaplanowany do remontu w 2019 roku. Termin remontu przypadnie na okres wakacyjny i z pewnością spowoduje duże utrudnienia w ruchu dla mieszkańców i turystów przyjeżdżających na wypoczynek na Mazury. Trwają prace koncepcyjne nad przebiegiem drogi krajowej nr 16, które obecnie są na etapie konsultacji społecznych. Koncepcje zakładają jeden wariant przebiegu drogi przez teren gminy Orzysz.

Na terenie gminy Orzysz zgodnie z ustawą z dnia 21 marca 1985 r o drogach publicznych (Dz. U z 2018 r., poz. 2068) usytuowane są również drogi powiatowe i drogi gminne.

Na terenie gminy Orzysz usytuowane są następujące drogi powiatowe zarządzane przez Powiatowy Zarząd Dróg w Piszcu:

Lp.	Nazwa drogi	Nr drogi
1.	Ul. Ogrodowa	4655N
2.	Ul. Kolejowa	4656N
3.	Ul. Os. Robotnicze	4658N
4.	Ul. Wyzwolenia	4660N
5.	Ul. Kanałowa	4666N
6.	Ul. Polna	4664N
7.	Ul. Moniuszki	4668N
8.	Mikołajki – Dziubiele – Tuchlin – DK nr 16	1696N
9.	DK nr 16 (Drozdowo) -Cierzpięty- Ublik – DK nr 63	1698N
10.	DP 1720N – Pianki – DK nr 63	1700N
11.	DK nr 63 – Odoje – Czarne – gr. powiatu	1702N
12.	DK nr 16 – Strzelniki – DP nr 1861N (Rostki Skomackie)	1704N
13.	DK nr 63 (Orzysz)- Cierzpięty – granica powiatu	1720N
14.	DK nr 16 – Dąbrówka – DG 173002N	1843N
15.	Droga w Dziubielach	1845N
16.	DK nr 16(Okartowo) – Nowe Guty- DK nr 63	1849N
17.	Czarne – granica gminy (Talki)	1855N
18.	Skomack W- Rostki Skomackie – DP nr 1865N	1861N
19.	DP nr 1861(Rostki Skomackie) – DK nr 16	1863N
20.	DK nr 16 (Wierzbiny) – do granicy gminy (Bemowo Piskie)	1867N
21.	Skomack Wielki- Ogródek – DK nr 16 (Klusy)	1865N

Na terenie gminy Orzysz usytuowane są n/w drogi zaliczone zgodnie z uchwałami Rady Miejskiej w Orzyszu do kategorii dróg gminnych:

Lp.	Nazwa drogi	Numer drogi
1.	Od drogi krajowej nr 16 w kierunku wsi Osiki do gr. gminy	173001N
2.	Dąbrówka – Nowa Wieś - Chmielewo	173002N
3.	Dziubiele – Suchy Róg - Tuchlin	173003N
4.	Od szkoły w Tuchlinie w kierunku jez. Śniardwy i łączy z drogą 173003N	173004N
5.	w Drozdowie	173016N
6.	Pianki – Góra	173006N

7.	Mikosze - Góra	173007N
8.	Od drogi krajowej nr 63 do wsi Łysonie	173008N
9.	Orzysz- Grądy od ul. Polnej do drogi powiatowej 1702N	173009N
10.	Strzelniki - Kamieńskie	173010N
11.	Droga do Szwejkówka przez wieś od drogi krajowej nr 63	173011N
12.	Droga do miejscowości Gaudynki od drogi krajowej nr 63	173012N
13.	Droga do Mikosze –Osada od drogi powiatowej 1720N do Skrzyżowania z drogą gminną 173007N Mikosze-Góra	173013N
14.	Droga przez wieś Odoje od drogi powiatowej 1702N	173014N
15.	Ul. Kwiatowa	173501N
16.	Ul. Klonowa	173502N
17.	Ul. Słoneczna	173503N
18.	Ul. Zacisze	173504N
19.	Ul. Jaśminowa	173505N
20.	Ul. Wiklinowa	173506N
21.	Ul. Wierzbińska	173507N
22.	Ul. 1 Maja	173508N
23.	Ul. Kajki	173509N
24.	Ul. Leśna	173510N
25.	Ul. Suwalska	173511N
26.	Ul. Zielona	173512N
27.	Ul. Krótka	173513N
28.	Ul. Śniardwy	173514N
29.	Ul. Słowackiego	173515N
30.	Ul. Kolejowa	173516N
31.	Ul. Mazurska	173517N
32.	Wężewo-WOPR	173015N

Powyższe drogi stanowią infrastrukturę dróg gminnych o długości 50,207 km, z tego nawierzchnię bitumiczną posiada 12,465km dróg.

Pozostałe drogi nie zaliczone do w/w kategorii dróg publicznych o długości około 266 km zgodnie z art. 8 ustawy o drogach publicznych stanowią drogi wewnętrzne, których właścicielem jest gmina Orzysz .

Ważniejsze inwestycje drogowe

W latach 2014 -2018 Gmina Orzysz zrealizowała następujące inwestycje drogowe:

Lp.	Nazwa inwestycji	Długość odcinka	Koszt inwestycji	Kwota dofinansowania
1.	Przebudowa drogi nr 173012N w Gaudynkach	0,48 km	310 842,37 zł	90 000,00 zł
2.	Przebudowa drogi wewnętrznej w Grzegorzach	0,40 km	164 387,27 zł	80 000,00 zł
3.	Przebudowa drogi wewnętrznej w Orzyszu (Działka 411/93)	0,13 km	152 144,85 zł	środki własne
4.	Przebudowa drogi gminnej Nr 173016N w Drozdowie	0,954 km	431 192,38 zł	175 444,00 zł
5.	Przebudowa drogi gminnej nr 173507N (ul. Wierzbińska)	1,160 km	1 948 414,03 zł	958 788,00 zł
6.	Przebudowa drogi gminnej nr 173014N w Odojach	1,20 km	1 092 044,65 zł	466 453,47 zł
7.	Remont drogi wewnętrznej w Szwejkówku (dz. 11/6)	0,185 km	99 657,68 zł	50 000,00 zł
	RAZEM	4,509 km	4 198 683,23 zł	1 820 685,47 zł

W latach następnych Gmina Orzysz planuje wykonywać inwestycje drogowe tylko z dofinansowaniem zewnętrznym :

- od Wojewody Warmińsko-mazurskiego z Funduszu Dróg Samorządowych
- od Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego z programu „Przebudowa nawierzchni dróg dojazdowych do gruntów i gospodarstw rolnych”

Do Funduszu Dróg Samorządowych planowane jest zgłoszenie „Budowy drogi wewnętrznej w Orzysz (ul. 1Maja)” a z programu Przebudowa nawierzchni dróg dojazdowych do gruntów i gospodarstw rolnych etapami wykonywana będzie część drogi wewnętrznej w miejscowości Czarne.

W celu przyspieszenia modernizacji infrastruktury drogowej Gmina Orzysz wyraziła akces przystąpienia wspólnie z innymi gminami (Elk, Giżycko, Kętrzyn) do realizacji inwestycji drogowych w ramach Partnerstwa Publiczno-Prywatnego finansowanego przez Europejski Bank Rozwoju.

Na terenie Gminy Orzysz prowadzone są lub w najbliższym czasie zostaną rozpoczęte inwestycje drogowe przez GDDKiA Oddział Olsztyn. Na chwilę obecną rozpoczęto budowę nowego mostu na DK nr 16 w miejscowości Mikosze. Przewidziany koszt inwestycji drogowej to kwota 6 611 096,61 zł.

W najbliższym czasie rozpocznie się rozbudowa drogi krajowej nr 63 (ul. Woj. Polskiego) w Orzyszu na odcinku 1,348 km (od skrzyżowania z ul. Rynek do ul. Moniuszki). Koszt inwestycji 11 833 707,00 zł.

Kolejną inwestycją którą ma w planach GDDKiA Oddział Olsztyn jest Budowa zatok przystankowych w miejscowości Grzegorz. W chwili obecnej trwają prace projektowo-uzgodnieniowe. GDDKiA Oddział Olsztyn planuje w II kwartale tego roku wyłonić wykonawcę robót.

Swoje inwestycje na drogach powiatowych usytuowanych na terenie Gminy Orzysz planuje także Starostwo Powiatowe w Pisz. W planach PZD w Pisz na 2019 rok są między innymi następujące inwestycje drogowe:

- - przebudowa drogi powiatowej nr 1867N, na odcinku Wierzbiny – Drygały
- - przebudowa drogi powiatowej nr na odcinku DK nr 63 – Ublik
- - przebudowa mostu w ciągu drogi powiatowej nr 1861N w miejscowości Rostki Skomackie.

Bezpieczeństwo ruchu drogowego

Zlokalizowanie dwóch ważnych dróg krajowych w obszarze gminy niesie za sobą wiele zagrożeń. Dochodzi do wielu wypadków i kolizji drogowych z udziałem poszkodowanych a nawet ofiar śmiertelnych. Gmina systematycznie wnioskuję do zarządców dróg o podjęcie działań mających na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa. Gmina nie przestaje od 2 lat zabiegać o środki na budowę Miasteczka Ruchu Drogowego, gdzie byłaby możliwość edukacji dzieci i młodzieży z zakresu zasad bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym. Opracowana została koncepcja monitoringu miasta. Ocenia się, że monitoring miasta znacząco wpłynie na zmniejszenie aktów wandalizmu w miejscach publicznych i poprawi bezpieczeństwo w ruchu ulicznym i pieszym.

Transport kolejowy

Orzysz leży na szlaku kolejowym Elk-Olsztyn. Ruch pasażerski na tej trasie jest zawieszony od 10 lat. Powodem był zły stan torowiska oraz mała liczba korzystających. Staraniem wojska odcinek torów Elk-Orzysz został gruntownie wyremontowany i obecnie odbywa się tu transport sprzętu i wyposażenia wojska na potrzeby poligonu oraz jednostki wojskowej w Orzyszu. Istnieje potrzeba przywrócenia połączenia pasażerskiego na tym odcinku dla dojeżdżających do pracy żołnierzy oraz licznej młodzieży dojeżdżającej do Elku do szkół średnich.

Komunikacja publiczna

Komunikacja publiczna autobusowa funkcjonuje tylko na trasie z Orzysza do Elku, Pisz i Giżycka. Brakuje połączeń z szeregu miejscowości na terenie gminy. Jedyne regularne kursy pasażerskie to autobusy dowożące dzieci do szkoły. W okresie wakacyjnym nie ma żadnego połączenia.

Komunikację publiczną na terenie gminy Orzysz zapewnia Firma „Open-Tours” Krzysztofa Ferencza z Elku, która otrzymała zgodnie z ustawą z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (tj. Dz. U z 2019 r., poz. 58) zezwolenie na wykonywanie regularnych przewozów krajowych w transporcie drogowym. Są to trasy autobusów szkolnych. Open-Tours obsługuje n/w linie komunikacyjne:

- Ublik -Orzysz- Nowe Guty- Orzysz
- Orzysz – Rostki Skomackie- Dąbrówka
- Orzysz – Góra – Czarne
- Ogródek – Orzysz – Gaudynki
- Ublik- Dziubiele- Okartowo
- Orzysz – Dziubiele- Dąbrówka
- Orzysz- Tuchlin- Okartowo

Przewozy publiczne wykraczające poza teren gminy Orzysz świadczą między innymi:

- Gigabus pl. Sp. z o.o. Świdry 31/1
- Arriva Bus Transport Polska Sp. z o.o. Oddział Kętrzyn
- Przewozy Pasażerskie Arkadiusz Gietek ul. Spacerowa 12-200 Pisz
- Trans-Kom PKS Pisz, ul. Dworcowa 8
- Podlaska Komunikacja Samochodowa „Nova” spółka Akcyjna w Białymstoku.

Trwają obecnie w Ministerstwie Infrastruktury prace nad IX już nowelizacją ustawy o publicznym transporcie zbiorowym. Niestety proces ten trwa już ponad 5 lat, a termin wdrożenia tego rozwiązania znowu został odłożony.

Projekt powyższej ustawy przedłuża ważność dotychczasowych zezwoleń na prowadzenie regularnych publicznych przewozów w krajowym transporcie drogowym do 31 grudnia 2021 r. i wprowadza nowe zasady organizacji rynku od 1 stycznia 2022 r. transportu publicznego.

Infrastruktura rowerowa

Na terenie Gminy Orzysz zlokalizowanych i oznakowanych jest 5 tras rowerowych, na których można organizować wycieczki rowerowe, które są wyśmienitą okazją do podziwiania i poznawania walorów krajozabrazowych i przyrodniczych Ziemi Orzyskiej.

Trasa A – Wokół Jeziora Śniardwy (szlak niebieski). Długość trasy rowerowej 100,4 km w tym na terenie gminy Orzysz 26,0 km

Trasa B – Wokół Jeziora Orzysz (szlak czerwony). Długość trasy rowerowej 31,2 km.

Trasa C – Po „Szwajcarii Orzyskiej” (szlak zielony). Długość trasy rowerowej 30,5 km.

Trasa D – Szlakiem Jezior Rynnowych (szlak czarny). Długość trasy rowerowej – 22,0 km

Trasa E – Szlak Rodzinny (szlak żółty). Długość trasy – 19,4 km

W chwili obecnej trwają prace nad budową Mazurskiej Pętli Rowerowej. Zakładany przebieg Mazurskiej Pętli rowerowej:

Węgorzewo – Ogonki – Pozezdrze – Pierkunowo – Giżycko – Wilkasy – Kanał Kula – Rydzewo – Cierpięty – Okartowo – Karwik – Pisz – Wiartel – Krzyże – Ruciane Nida – Iznota – Mikołajki – Stare Sady – Jora Wielka – Notyst – Ryn/Pętla Mrągowska: Jora Wielka – Uźranki – Kosewo – Mrągowo – Młynowo – Ryn – Sterławki Małe – Doba – Radziejewo – Mamerki – Węgorzewo.

Całkowity koszt utworzenia Mazurskiej Pętli Rowerowej to około 51 mln zł z czego 80% dofinansowania z środków Unii Europejskiej. Na terenie gminy Orzysz Mazurska Pętla Rowerowa przebiegać będzie do granicy z gminą Miłki poprzez Cierzpięty, Wężewo, Okartowo, Nowe Guty w kierunku granicy z gminą Pisz.

Na terenie Orzysza mieszkańcy mają dodatkowo do dyspozycji 3 ścieżki pieszo- rowerowe

- ścieżka pieszo- rowerowa Orzysz – Grądy o długości około - 1,4 km
- ścieżka pieszo rowerowa Orzysz- Wierzbiny o długości około – 1,0 km
- ścieżka pieszo- rowerowa Orzysz – Szwejkówko o długości około – 2,0 km

W 2018 roku dla mieszkańców gminy Orzysz oddano do użytkowania Promenadę pieszą –rowerową przy rzece Orzysz na odcinku około 0,40 km od ul. Wojska Polskiego do ul. Elckiej wraz z infrastrukturą towarzyszącą (place zabaw, skatepark, oświetlenie solarne). Promenadę pieszą rowerową wykonano za kwotę 1 109 760,55 zł z dofinansowaniem z RPO Warmia i Mazury. Zamontowano również oświetlenie solarne (8 lamp) o wartości 36 686,00 zł.

Wnioski

- 1) Modernizacja ulicy Wojska Polskiego w Orzyszu będzie miała duże znaczenia dla płynności ruchu kołowego, bezpieczeństwa użytkowników dróg oraz estetyki miasta.
- 2) Przedłużające się prace koncepcyjne nad przebiegiem drogi krajowej nr 16, zmienność wiodących wariantów powodują narastanie emocji wśród mieszkańców i nie rokują szybkiego przejścia do fazy realizacji.
- 3) Stan dróg gminnych ulega stale poprawie, jednak tempo napraw i modernizacji ograniczają niewystarczające środki finansowe.
- 4) Gmina posiada liczne szlaki rowerowe, ich poważnym uzupełnieniem będzie realizacja Mazurskiej Pętli Rowerowej.
- 5) Mieszkańcy mniejszych miejscowości borykają się z problemem dostępności do miejsc użyteczności publicznej, gdyż brakuje publicznej komunikacji łączącej ich z miastem Orzysz, w szczególności w okresie wakacyjnym.

Gospodarka komunalna

Zaopatrzenie gminy w ciepło, energię i paliwa

Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Orzysz na lata 2017-2032 został ustalony uchwałą nr XLIX/354/18 z dnia 28 lutego 2018r. Sporządza się go dla obszaru gminy co najmniej na okres 15 lat i aktualizuje co najmniej raz na 3 lata. Do zadań własnych gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe należy:

- planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy;
- planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie gminy;
- finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg publicznych znajdujących się na terenie gminy;
- planowanie i organizacja działań mających na celu racjonalizację zużycia energii i promocję rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze gminy.

Zaopatrzenie w wodę

Zadanie zaopatrzenia mieszkańców w wodę od 1994 roku realizuje Zakład Usług Komunalnych w Orzyszu sp. z o.o. Gmina posiada 100% udziałów w spółce.

Sieć wodociągowa w Gminie Orzysz obejmuje teren:

- miasto Orzysz
- wieś : Chmielewo, Cierpięty, Góra, Grądy Podmiejskie, Grzegorz, Mikosze Osada, Nowe Guty, Odoje, Okartowo, Okartowo Tartak, Suchy Róg, Szwejkówko, Wężewo, Wierzbiny, Dąbrówka.

Długość sieci wodociągowej to 83,5 km, w tym:

- obszar miejski - 18,5 km,
- obszar wiejski - 65,0 km,

W 2018 roku we wsi Dąbrówka wybudowano 4,9 km nowej sieci wodociągowej.

Z systemu wodociągowego korzysta 7 459 mieszkańców, z tego w Orzyszu 5563, na terenach wiejskich – 1896 mieszkańców. W wyniku podłączenia w 2018 roku wsi Dąbrówka z zaopatrzenia korzysta 238 mieszkańców.

Ilość przyłączy do nieruchomości to łącznie 818, w tym obszar miejski 370, obszar wiejski – 448. W 2018 roku podłączono 62 przyłącza do nieruchomości we wsi Dąbrówka.

Na terenie miasta odnotowano w 2018 roku 5 poważniejszych awarii sieci wodociągowej, na terenie wiejskim kolejne 2.

Na terenie Gminy Orzysz funkcjonuje 5 ujęć wody. W 2018 roku wybudowano nowe ujęcie wody w Dąbrówce. Ilość wody pobranej z ujęć wyniosła w 2018 roku - 296 100 m³, z czego pobrano 5 600 m³ na własne cele technologiczne. Straty wyniosły około 19 000 m³. W 2018 roku założono na terenie SUW w Orzyszu monitoring (kamery).

Długość planowanej do wykonania lub modernizacji sieci kanalizacyjnej- 1408m.

System kanalizacji

Zadanie odbioru nieczystości płynnych również sędowano na Zakład Usług Komunalnych w Orzyszu

Sieć kanalizacji ściekowej w Gminie Orzysz obejmuje teren:

- miasto Orzysz bez ul. Mazurskiej i ul. Wierzbńskiej,

- wieś : Cierzpięty, Góra, Grzegorze, Mikosze Osada, Nowe Guty, Okartowo, Okartowo Tartak, Szwejkówko, Wężewo, Wierzbiny, Dąbrówka.

Długość sieci kanalizacyjnej to 78,0 km, w tym:

- obszar miejski - 18,2 km,
- obszar wiejski - 59,8 km,

W 2018 roku we wsi Dąbrówka wybudowano 5,7 km sieci kanalizacyjnej ciśnieniowo-grawitacyjnej.

Z systemu kanalizacyjnego korzysta 7 067 mieszkańców, z tego w Orzyszu 5467 mieszkańców, na terenie wiejskim 1600 mieszkańców

W 2018 roku podłączano wieś Dąbrówkę z 267 mieszkańcami.

Ilość przyłączy do nieruchomości to łącznie 566, w tym obszar miejski 193, obszar wiejski – 373.

W 2018 roku zwiększyła się o 66 liczba przyłączy do nieruchomości we wsi Dąbrówka.

Odnotowano 12 poważniejszych awarii sieci kanalizacyjnej na terenie miasta i Gminy Orzysz., z tego w samym mieście 2.

Ilość przepompowni obsługiwanych przez pracowników oczyszczalni ścieków , na terenie miasta i Gminy Orzysz – 37 szt. Na terenie gminy eksploatowanych jest 77 szt. przydomowych przepompowni ścieków. Dość częste występowanie awarii w przepompowniach ścieków są spowodowane zapychaniem się pomp poprzez niewłaściwe użytkowanie przez mieszkańców muszli klozetowej.

Ilość ścieków bytowych odprowadzanych siecią kanalizacyjną do oczyszczalni ścieków w Orzyszu w 2018 roku to 298 089 m³ , zaś dowożonych ścieków z szamb to 12 427 m³ . Łącznie w oczyszczalni ścieków w 2018 roku oczyszczono 310 516 m³, a oczyszczoną wodę odprowadzono do rowu melioracyjnego zgodnie z aktualną decyzją pozwolenia wodno prawnego.

W 2018 roku zmodernizowano główną przepompownię ścieków w Okartowie, zmodernizowano lagunę do składowania osadu ściekowego na terenie oczyszczalni ścieków , założono monitoring (kamery).

Masterplan dla gminy Orzysz

W ramach realizacji projektu Kontynuacja MASTERPLANU dla Wielkich Jezior mazurskich - ochrona wód powierzchniowych obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury wodno-ściekowej – aglomeracja Orzysz do wdrożenia w trybie pozakonkursowym w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 prze ZUK w Orzyszu zostaną zrealizowane następujące zadania:

Zadanie 1 – Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej do plaży miejskiej przy ulicy Leśnej w Orzyszu z przepompownią sieciową oraz wewnętrzną instalacją ENN.

Długość planowanej do wykonania lub modernizacji sieci kanalizacyjnej/wodociągowej – 659/932m.

Zadanie 2 - Budowa wodociągu i kanalizacji sanitarnej z przepompowniami ścieków dla miejscowości Mikosze.

Długość planowanej do wykonania lub modernizacji sieci kanalizacyjnej/wodociągowej – 2916,5m/2569m

Zadanie 3 - Budowa kanalizacji sanitarnej z przepompowniami ścieków dla miejscowości Grądy.

Długość planowanej do wykonania lub modernizacji sieci kanalizacyjnej- 1408m.

Wartość całego projektu to 3 256 867,46, z czego dofinansowanie obejmuje kwotę 2 195 970,95zł. Inwestycja zostanie zrealizowana do 30.11.2020 roku

W ramach programu Interreg Polska-Rosja w partnerstwie z miastem Gusiew złożony został projekt na budowę sieci wod.-kan. na ulicach Wierzbńskiej, Wyzwolenia i Mazurskiej.

Ciepłownictwo

Zaopatrzeniem w ciepło zajmuje się spółka gminy Zakład Energetyki Ciepłej w Orzyszu. Gmina posiada 100% udziałów spółki. Ciepło dostarczane jest dla 80 obiektów na terenie miasta. Najważniejszym czynnikiem determinującym wzrost sprzedaży ciepła jest potrzeba podłączenia budynków zasilanych z kotłowni lokalnych oraz kotłów i pieców w lokalach i budynkach jednorodzinnych, budynków usługowych i na potrzeby wojska. W strukturze odbiorców ciepła największy udział mają budynki wielorodzinne należące do wspólnot mieszkaniowych – 77 %, budynki użyteczności publicznej- 22%. Odbiorcy budynków jednorodzinnych stanowią szczątkowy odsetek odbiorców ciepła.

Jednocześnie wraz ze wzrostem świadomości mieszkańców o konieczności ochrony środowiska oraz starzeniem się społeczeństwa obserwuje się gwałtowny wzrost zainteresowania właścicieli nieruchomości przyłączeniem ich budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej. Na dzień dzisiejszy ZEC Orzysz nie posiada wystarczającej mocy przyłączeniowej, aby zaspokoić potrzeby mieszkańców. Konieczne staje się wybudowanie nowego źródła ciepła lub pozyskanie inwestora zewnętrznego, który z nowo wybudowanego przez siebie źródła dostarczy ciepło do miejskiej sieci ciepłowniczej. Ważne jest, aby do wytwarzania ciepła użyte zostały paliwa odnawialne. Ze względu na fakt, że miasto położone jest w otoczeniu skupisk lasów zważywszy na fakt, że polityka państwa dąży do wykorzystywania w przedsiębiorstwach energetycznych paliw odnawialnych w tym zrębków drzewnych należy dążyć, aby produkcja ciepła odbywała się z wykorzystaniem tych paliw. Wraz z pozyskaniem nowego źródła ciepła niezbędna będzie rozbudowa sieci ciepłowniczej, która pozwoli na dostarczanie ciepła do obiektów położonych na terenie całego miasta.

Inwestycje wykonane w 2018 roku

Przedsiębiorstwo ZEC we własnym zakresie wybudowało 356 m sieci i przyłączy ciepłowniczych. W 2018 w roku w Orzyszu podłączono do miejskiej sieci ciepłowniczej i wybudowano węzły ciepłownicze w budynkach wielorodzinnych przy ulicy Wojska Polskiego 28 podłączono centralne ogrzewanie do 17 lokali mieszkaniowych, przy ulicy Elckiej 6 podłączono centralne ogrzewanie do 11 lokali mieszkaniowych, przy ulicy Elckiej 7 podłączono centralne ogrzewanie do 5 lokali mieszkaniowych, jednego lokalu użytkowego /sklep/, cztery lokale nie wyraziły zgody na podłączenie oraz przy ulicy Elckiej 22 podłączono centralne ogrzewanie i ciepłą wodę do 2 lokali mieszkaniowych z możliwością uruchomienia ogrzewania w cerkwi.

Wykonano instalację odbiorczą centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej w budynku przy ul. Ratuszowa 3 w Orzyszu – Ratusz.

Łącznie długość sieci ciepłowniczej wynosi 6567m z czego 6187 m stanowi sieć wybudowaną w technologii rur preizolowanych. Podłączono w 2018 roku kolejnych 35 gospodarstw domowych.

Opracowana koncepcja rozwoju sieci ciepłowniczej na terenie miasta Orzysz w roku 2018 stanowi podstawę do ubiegania się o środki UE oraz dotacje na budowę nowych sieci do budynków wielorodzinnych i jednostki wojskowej oraz budowę dodatkowego źródła ciepła. W roku 2019 złożone będą wnioski o finansowanie zewnętrzne na te zadania.

Energia elektryczna

Zaopatrzenie w energię elektryczną zapewnia linia 110w, jednakże dla potrzeb rozwojowych miasta jest to moc nie wystarczająca. ZE planuje budowę linii średniego napięcia. Obecnie prace są na etapie koncepcji przebiegu.

PGE Dystrybucja Oddział w Białymstoku planuje wykonać następujące inwestycje w zakresie sieci elektroenergetycznych SN i nN na terenie gm. Orzysz w 2019 r. Poniższe inwestycje są obecnie na etapie prac projektowych:

- Modernizację linii nN-0,4kV przy ul. Woj. Polskiego polegającej na przebudowie linii napowietrznej na kablową z zasilaniem istniejących odbiorców poprzez nowo zbudowane złącza kablowe – inwestycja związana z modernizacją ul. Woj. Polskiego,
- Modernizację linii napowietrznej SN-15kV Wydminy – Danowo- Orzysz,
- Budowę powiązania kablowego bezpośredniej realizacji PZ Orzysz – RPZ Pisz,
- Modernizację linii SN-15kV PZ Orzysz od stacji transformatorowej 08-67 ul Woj. Polskiego w zakresie jej przebudowy z napowietrznej na kablową,
- Modernizację linii nN w miejscowości Suchy Róg,
- Modernizację LSN Orzysz- Bemowo-Drygały,
- Modernizację LSN Orzysz-Mikołajki – przebudowa z linii napowietrznej na kablową na odcinku stacja transformatorowa 8-433 do - 8-281,

Ponadto w latach 2020-2025 w planach PGE Dystrybucja S.A. ujęte są poniższe inwestycje na terenie gm. Orzysz:

- Budowa stacji 110/15 kV w Orzyszu.,
- Budowa stacji 110kV relacji Elk – Orzysz (32 km),
- Budowa linii 110kV relacji Orzysz-Mikołajki (28 km),
- Budowa wejść kablowych SN-15kV ze stacji 110/15 kV w Orzyszu (10 km),
- Budowa wewnętrznych stacji transformatorowych 15/0,4kV – 4 szt.

Gmina Orzysz w celu wynegocjowania jak najkorzystniejszych cen energii elektrycznej wykorzystywanej w budynkach publicznych oraz energii elektrycznej oświetlenia ulicznego na terenie gm. Orzysz przystąpiła do Grupy Zakupowej prowadzoną przez Pomorską Grupę Konsultingową w Bydgoszczy. Dzięki przynależności do w/w grupy przy zakupie zbiorowym energii elektrycznej udaje się wynegocjować korzystne dla nas ceny energii elektrycznej. Obecnie Gmina Orzysz ma podpisane umowy na dostawę energii elektrycznej z n/w dostawcami 31.03.2020 r.:

- z ENEA S.A. z siedzibą w Poznaniu na dostawę energii elektrycznej do oświetlenia ulicznego po cenie 309,47 zł z 1MWh

- Energa-Obrót S.A z siedzibą w Gdańsku na dostawę energii elektrycznej do budynków gminnych po cenie 375,52 zł z 1MWh.

Gmina Orzysz przymierza się do modernizacji oświetlenia ulicznego polegającego na wymianie starych opraw rtęciowych i częściowo sodowych na oprawy LED w tym celu wykonany został audyt oświetlenia ulicznego. Celem wykonania audytu oświetlenia ulicznego było powzięcie informacji co do zasadności modernizacji oświetlenia ulicznego , określenia kosztów jej wykonania oraz określenie oszczędności zużycia energii elektrycznej po wykonaniu modernizacji. Gmina Orzysz rozważała różne warianty modernizacji oraz poszukiwała jak najkorzystniejszego źródła zewnętrznego finansowania wykonania inwestycji . W tej sprawie prowadzone były rozmowy i konsultacje z różnymi podmiotami zajmującymi się tematyką modernizacji oświetlenia ulicznego. Gmina Orzysz doszła do przekonania iż na chwilę obecną najkorzystniejszym wariantem modernizacji oświetlenia na terenie całej gminy jest ubieganie się o dofinansowanie z programu Sowa z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Planujemy przy pomocy podmiotu zewnętrznego przygotować i złożyć wniosek w tej sprawie do końca lipca 2019 r.

W latach 2016 -2018 Gmina Orzysz z własnych środków dobudowała oświetlenie uliczne na następujących ulicach:

- ul. Ratuszowa (dobudowaną linię kablowa składającą się z 9 opraw sodowych). Koszt dobudowy 69 300,00 zł,

- ul Słowackiego (budowa linii kablowej LED składającej się z 14 opraw). Koszt inwestycji 76 000,00 zł,
- dobudowa oświetlenia ulicznego na działkach 89/296, 89/294, 89/322, 89/323, 89/323, 89/324, 89/325(dobudowa linii kablowej składającej się z 4 opraw). Koszt inwestycji 19 998,71zł.

Gmina Orzysz w związku z przebudową ulicy Wojska Polskiego w Orzyszu będzie zobligowana do przebudowy oświetlenia ulicznego zgodnie z art.18 ustawy prawo energetyczne. Na chwile obecną jest przygotowywany projekt przebudowy oświetlenia ulicznego ul. Woj. Polskiego.

Zaopatrzenie w gaz

PSG zapowiada rozbudowę sieci gazowniczych w kraju, w tym prowadzi analizy doprowadzenia linii gazowej do miasta Orzysz. Na tym etapie trudno określić realność powyższych projektów.

Cmentarze

Na terenie gminy zlokalizowane są nieczynne już cmentarze, które występują w Gminnej Ewidencji Zabytków i znajdują się na działkach gminnych:

- Chmielewo (dz. geod. nr 81/2) – cmentarz ewangelicki, dawny z okresu XIX wieku,
- Cierzpięty (dz. geod. nr 64) – cmentarz ewangelicki, dawny z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej,
- Dąbrówka (dz. geod. nr 244) – cmentarz ewangelicki dawny, połowa XIX wieku,
- Dziubiele (dz. geod. nr 5/7) – cmentarz ewangelicki, z połowy XIX wieku,
- Dziubiele (dz. geod. nr 6/7) – cmentarz ewangelicki dawny z okresu lat 30. XX wieku,
- Dziubiele Małe (dz. geod. nr 7/11) – cmentarz ewangelicki z okresu połowy XIX wieku
- Gaudynki (dz. geod. nr 41) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku
- Góra (dz. geod. nr 95) – cmentarz ewangelicki, dawny z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej,
- Grzegorz (dz. geod. nr 16/5) – cmentarz ewangelicki dawny, z połowy XIX wieku
- Kamieńskie (dz. geod. nr 18) – cmentarz ewangelicki dawny, z połowy XIX wieku
- Nowa Wieś (dz. geod. nr 122) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku
- Nowe Guty (dz. geod. nr 186) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku
- Odoje (dz. geod. nr 83) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku
- Ogródek (dz. geod. nr 118/1) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku
- Okartowo (dz. geod. nr 76) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku,
- Orzysz, ul. 1 Maja (dz. geod. nr 157) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku,
- Orzysz, ul. Elcka (dz. geod. nr 273/2) – cmentarz ewangelicki, dawny ob. komunalny z lat 30. XX wieku,
- Orzysz, ul. Elcka (dz. geod. nr 279) – cmentarz wojskowy i wojenny z dwiema bramami i pomnikiem z lat 20. XX wieku,
- Pianki (dz. geod. nr 72) – cmentarz ewangelicki, dawny z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej,
- Szwejkówko (dz. geod. nr 24) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku,
- Tuchlin (dz. geod. nr 147) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku,
- Tuchlin (kolonia) (dz. geod. nr 243,363) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku,
- Ublik (dz. geod. nr 211) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku,
- Wierzbiny (dz. geod. nr 30) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku,
- Zastrużne (dz. geod. nr 3/2) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku,
- Zdęgówko (dz. geod. nr 80) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku.

W 2018 roku wykonane zostały prace bieżącego utrzymania wraz z bieżącymi naprawami drewnianych krzyży na terenie cmentarzy wojennych oraz kwater z mogiłami wojennymi na cmentarzach ewangelickich przez pracowników Zakładu Usług Komunalnych w Orzyszu. W okresie wiosenno – letnim wykonano prace porządkowo – pielęgnacyjne terenu cmentarzy i kwater z mogiłami. Przeprowadzone zostały prace pielęgnacyjne w zakresie wykoszenia z oczyszczeniem z porastającej roślinności i usunięciem zgromadzonych odpadów oraz dzikich zakrzaczeń wraz z połamanymi

i wyciętymi gałęziami drzew. W ramach prac porządkowo – oczyszczających w w/w okresie przygotowano tereny cmentarzy, kwater i mogił dla osób odwiedzających.

W okresie jesiennym w zakresie bieżącego utrzymania na terenie cmentarzy zasadzono krzewy, a dodatkowo przed listopadowym świętem zmarłych uporządkowano i usunięto suche odpady roślinne.

Koszt poniesiony za zakup krzewów posadzonych na terenie cmentarzy to 3 508,50 zł, koszt usług wykonanych przez pracowników Zakładu usług Komunalnych to 6 500,00 zł. Wydatki związane z realizacją zadania poniesione zostały zarówno z dotacji z budżetu wojewody jak i z budżetu gminy.

Zakład Usług Komunalnych w imieniu Gminy zarządza 3 cmentarzami komunalnymi; dwa w Orzyszu ("stary" i "nowy") i jednym w Okartowie. W roku 2018 dokonano pochówku 93 zmarłych. Na cmentarzu w Orzyszu 87 zmarłych, w Okartowie 6 zmarłych. W ubiegłym roku przeprowadzony szereg prac remontowych. Zgodnie z zaleceniami inspekcji sanitarnej wyremontowano ogrodzenia, zasadzono krzewy, wycięto zagrażające bezpieczeństwu drzewa i wykonano liczne prace porządkowo - konserwacyjne, wybudowano ujęcie wody z pompą oraz doprowadzono energię elektryczną. Przychody uzyskane w 2018 r wyniosły 81 568,69zł, koszty 183 972,35zł; Zakład Usług Komunalnych z tyt. zarządzania cmentarzami osiągnął stratę w wysokości 102 403,66zł. Cmentarz komunalny w Orzyszu został powiększony o kolejne tereny przyległe w planie zagospodarowania przestrzennego, utwardzono drogę prowadzącą do nowej części cmentarza, wprowadzono elektroniczną ewidencję grobów.

Wnioski

- 1) Na terenie gminy Orzysz nadal są miejscowości, które nie posiadają dostępu do wody z sieci. Są to: Ublik, Ogródek, Kamieńskie, Strzelniki, Gaudynki, Osiki, Klusy, Mikosze, Pianki, Drozdowo, Czarne, Dziubiele, Rostki Skomackie, Tuchlin, Zastrużne.
- 2) Brak wody w miejscowości oznacza brak sieci kanalizacyjnej.
- 3) Rozproszona zabudowa utrudnia budowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej do wszystkich miejscowości.
- 4) Obecna ciepłownia wymaga gruntownej modernizacji z uwagi na wyeksploatowanie źródeł ciepła i sieci, niewystarczające moce oraz wymagania emisyjne. Modernizacja źródeł jak i budowa oraz wymiana sieci jest inwestycją niezwykle kosztowną, dlatego niezbędne jest sięganie po środki zewnętrzne gwarantujące opłacalność podejmowanych działań.
- 5) Plany rozbudowy sieci energetycznej pozwolą na rozwój inwestycyjny gminy Orzysz.
- 6) Plany budowy sieci gazowych wydają się odległą perspektywą, na której dzisiaj nie sposób budować koncepcji rozwoju gminy Orzysz.
- 7) Systematyczne prace na cmentarzach i wokół grobów wojennych pozwoliły na ocalenie tych miejsc od zapomnienia i degradacji.

Gospodarka i turystyka

Ilość wszystkich przedsiębiorców zarejestrowanych dla głównego miejsca wykonywania działalności gospodarczej na terenie Gminy Orzysz to 325, w tym aktywnych przedsiębiorców – 258.

Do Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej za pośrednictwem tut. urzędu przedsiębiorcy w 2018 roku złożyli:

- 34 - nowych wniosków o wpis działalności gospodarczej;
- 69- o zmianę wpisu działalności gospodarczej;
- 45 - o zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej;
- 26 – o wznowienie działalności gospodarczej;
- 21 - o zaprzestaniu działalności gospodarczej.

Niezmienne od dekad największym pracodawcą pozostaje wojsko w gminie Orzysz. Obecność jednostki wojskowej, poligonu determinuje rozwój i funkcjonowanie szeregu firm świadczących usługi bezpośrednio dla wojska, jak i pracujących żołnierzy. Zauważalna jest też spora aktywność biznesowa żołnierzy kończących karierę wojskową, często podejmują oni różnego rodzaju działalności gospodarcze na lokalnym rynku. Drugim co do wielkości pracodawcą pozostaje samorząd, zatrudniający w jednostkach budżetowych, w tym w szkołach kilkaset osób. Poza tym brakuje dużych firm prywatnych, w tym produkcyjnych zatrudniających 300 i więcej osób.

W roku 2018 wydano:

- 32 zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych;
- 16 decyzji stwierdzających wygaśnięcie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;
- 9 licencji na wykonywanie drogowego transportu osobowego taksówką;
- 2 decyzje stwierdzające wygaśnięcie licencji na wykonywanie transportu drogowego taksówką.

Centrum Obsługi Inwestora

W ramach projektu „Standardy obsługi inwestora w samorządzie” współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 – Priorytet II „Efektywne polityki publiczne na rynku pracy, gospodarki i edukacji”; Działanie 2.18 „Wysokiej jakości usługi administracyjne” w Urzędzie Miejskim w Orzyszu w 2018 roku powstał Punkt Obsługi Przedsiębiorcy. Projekt realizowany był przez Warmińsko – Mazurską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A z siedzibą w Olsztynie.

Do obowiązków pracownika Punktu Obsługi Przedsiębiorcy należy:

- a) przygotowywanie kompletnej oferty inwestycyjnej gminy, jej weryfikacja i aktualizacja, w tym nadzór nad danymi niezbędnymi do jej opracowania;
- b) aktualizacja danych dotyczących oferty inwestycyjnej na portalu gminy oraz dbałość o aktualność informacji, w tym nadzór nad administratorem strony w tym zakresie;
- c) weryfikacja oferty inwestycyjnej i działań POP pod kątem zgodności ze „Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego gminy”, w szczególności w zakresie ładu przestrzennego i gospodarki nieruchomościami;
- d) organizacja/ udział w organizowanych przez JST działaniach promujących ofertę inwestycyjną gminy;
- e) udzielanie informacji przedsiębiorcom/ inwestorom, w tym prezentacja posiadanej przez gminę oferty inwestycyjnej;
- f) organizowanie w razie potrzeby wizyt lokalizacyjnych inwestorów na terenie gminy i współdziałanie z innymi podmiotami w tym zakresie;
- g) asystowanie inwestorom w niezbędnych procedurach administracyjnych i prawnych na poziomie gminy, występujących w trakcie realizacji projektu inwestycyjnego;
- h) opieka poinwestycyjna dla firm łącznie ze wsparciem firm, które już działają na terenie gminy;

- i) współdziałanie z podmiotami zaangażowanymi w obsługę inwestora na szczeblu ponadgminnym, w szczególności z PAIH, RCOI i SSE;
- j) znajomość i przestrzeganie standardów obsługi inwestora na każdym etapie działania.

Stale prowadzone są działania mające na celu zainteresowanie inwestorów terenami leżącymi w Strefie Ekonomicznej w obrębie miasta. Pomimo pracy z kilkom już inwestorami nie udało się dotychczas zlokalizować nowych inwestycji w tym obszarze. Głównymi czynnikami niepowodzenia były: brak odpowiednich mocy energetycznych, brak uzbrojenia terenu oraz lokalizacja w bezpośrednim sąsiedztwie działalności o kolizyjnym charakterze.

7 Cudów Mazur - promocja gospodarcza obszaru Krainy Wielkich Jezior Mazurskich

Projekt realizowany jest w partnerstwie, którego skład tworzą, Stowarzyszenie Wielkie Jeziora Mazurskie 2020, jako Lider projektu oraz 11 gmin z Krainy Wielkich Jezior Mazurskich, w tym gmina Orzysz. Efektem udziału przedsiębiorców w realizowanym projekcie będzie wzmocnienie ich wizerunku, poprawa rozpoznawalności wśród nowych klientów oraz przyciągnięcie zainteresowanych inwestorów, a także ich pobudzenie do inwestowania w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich.

W ramach projektu realizowane będą działania skierowane do inwestorów, importerów oraz eksporterów, działających na terenie Krainy Wielkich Jezior Mazurskich, ale również na inwestorów zagranicznych oraz krajowych działających poza naszym regionem. Do tych działań należeć będą:

- Uruchomienie Mazurskiego Systemu Obsługi Inwestora i Eksportera,
- Uruchomienie Systemu Informacji Gospodarczej,
- Wydarzenia gospodarcze dedykowane poszczególnym specjalizacjom w ramach przedsięwzięcia Business in Mazury,
- Misje przyjazdowe i spotkania w obrębie poszczególnych specjalizacji,
- Organizacja kampanii promocyjnej, promującej Krainę Wielkich Jezior Mazurskich.

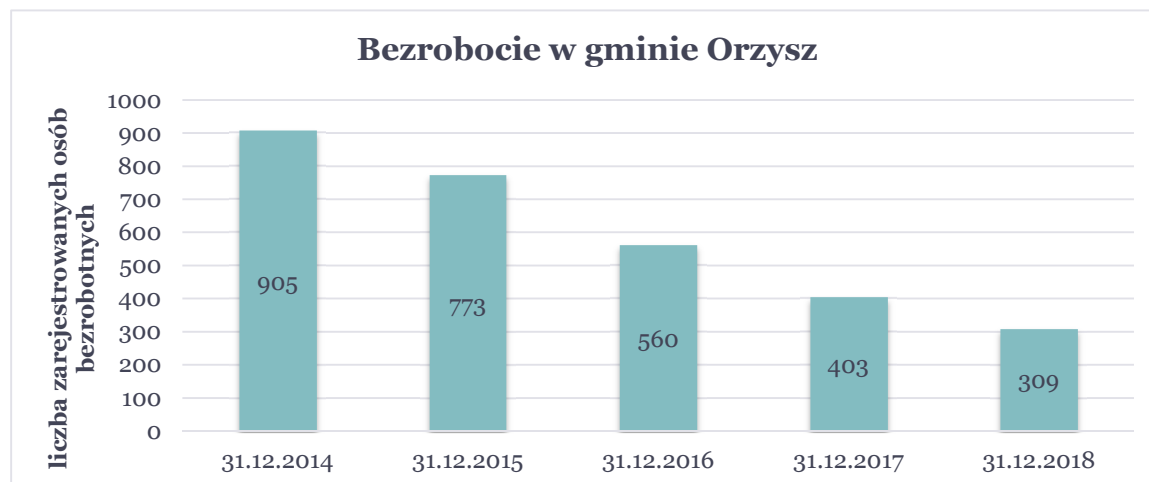
Pierwszym etapem projektu, który jest już realizowany będzie uruchomienie Mazurskiego Systemu Obsługi Inwestora i Eksportera oraz Systemu Informacji Gospodarczej. Celem ich uruchomienia jest udzielanie wsparcia przedsiębiorcom w zakresie internacjonalizacji działalności gospodarczej oraz linkowanie przedsiębiorców. Ponadto wielojęzyczny system informatyczny z publikacją baz danych w podziale na inteligentne specjalizacje umożliwi przedsiębiorcom znalezienie kooperantów, w tym również zagranicznych. Projekt będzie realizowany do 2019 roku.

Rozwój przedsiębiorczości

Pomyślnie układa się współpraca z przedsiębiorcami lokalnymi, w tym ze Związkiem Przedsiębiorców i Pracodawców działającym na terenie gminy. Przedsiębiorcy chętnie włączają się w inicjatywy i wydarzenia gminne, opiniują, a wręcz negocjują stawki podatków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Wspólnie z przedsiębiorcami opracowano i wdrożono w 2017 roku Program zwolnień podatkowych dla nowych inwestycji w gminie. W roku 2018 z pomocy na podstawie Programu skorzystał jeden przedsiębiorca. Po zakończeniu inwestycji i przedstawieniu wszystkich potrzebnych dokumentów ulgę w podatku otrzymał na jeden rok. W tym samym roku drugi z przedsiębiorców złożył wniosek o chęci skorzystania z programu pomocowego. Po zakończeniu inwestycji i złożeniu wszelkiej dokumentacji w obecnym roku otrzymał zwolnienie z podatku na okres czterech lat.

Bezrobocie

Od 2014 r. w gminie Orzysz obserwuje się znaczący, sukcesywny spadek liczby osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne.

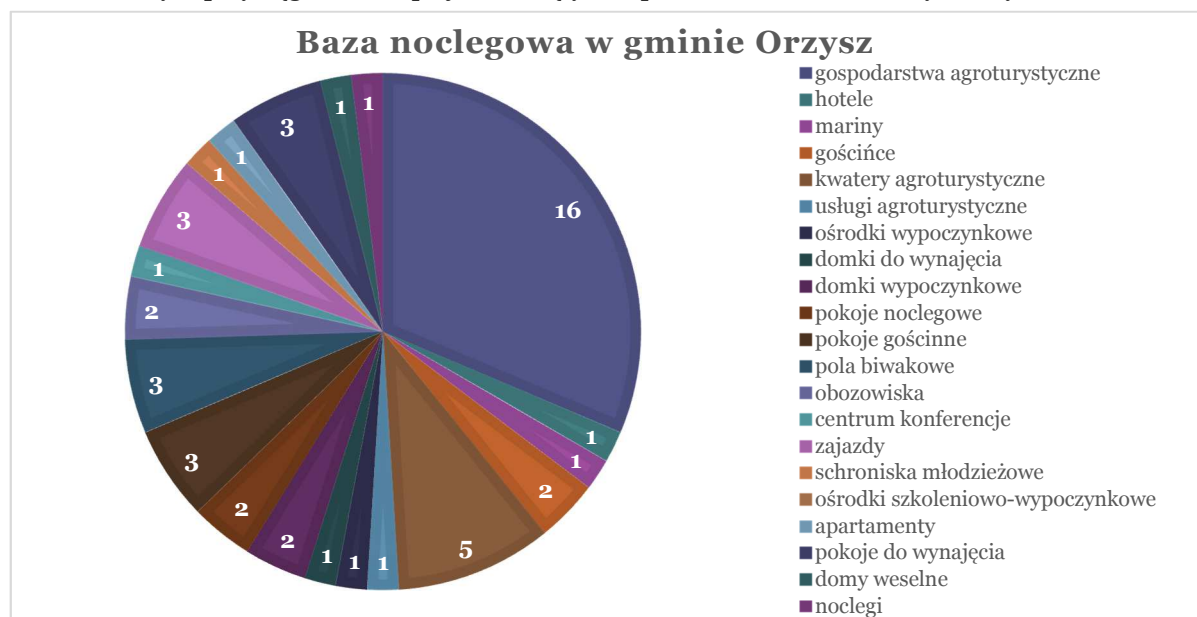

W ramach walki z bezrobociem gmina Orzysz jest zobowiązana do organizacji robót publicznych oraz posiada prawo ubiegania się o organizację prac interwencyjnych oraz staży zawodowych. W 2018 r. na organizację robót publicznych oraz prac interwencyjnych wydatkowano kwotę 371.961,00zł., która obejmuje kwotę wynagrodzeń, składek ZUS oraz wypłatę dodatkowego wynagrodzenia rocznego. Pracownicy zatrudnieni w ramach prac dofinansowywanych wykonują prace o charakterze porządkowym oraz drobne prace remontowo - budowlane w obiektach stanowiących własność gminy Orzysz.

Wraz ze spadkiem liczby osób bezrobotnych obserwujemy znaczący spadek zaangażowania osób pozostających bez pracy w jej pozyskanie poza sektorem prac publicznych w tym u lokalnych przedsiębiorców. Problemem, według lokalnych pracodawców, są niskie kwalifikacje osób bezrobotnych uniemożliwiające znalezienie stałej pracy oraz brak dyspozycyjności i odpowiedzialności w realizacji powierzonych zadań.

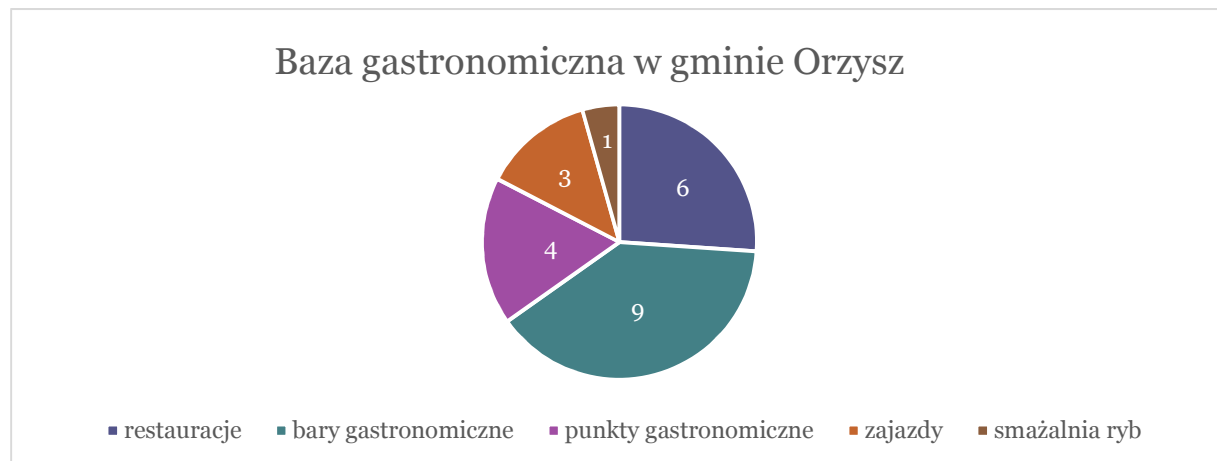
Turystyka

Ziemia Orzyska wyróżnia się bogactwem przyrodniczym. Naturalne piękno świata flory i fauny, można poznać przemierzając zakątki Gminy Orzysz pieszo, jednośladem, bądź kajakiem. Oprócz naturalnych walorów, Orzysz przyciąga coraz lepiej rozwiniętym zapleczem kulturalno-rozrywkowym.

Dla turystów miasto i gmina ma do zaoferowania zróżnicowaną bazę noclegową i gastronomiczną. Jest to ponad **70** obiektów łącznie. Dysponują ponad 660 miejscami noclegowymi i 770 miejscami na polach biwakowych.

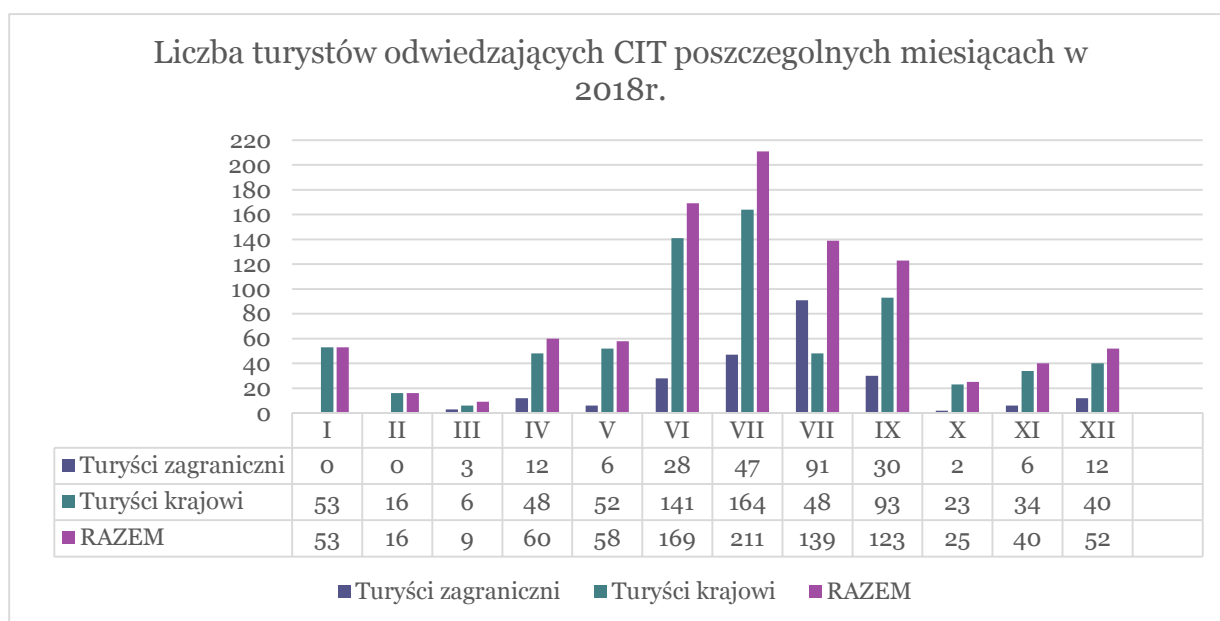
Ilość i rodzaj działających na terenie gminy podmiotów z branży gastronomicznej prezentuje poniższa grafika. Łącznie w tej branży działało 23 podmioty.

Ostatnie lata to gwałtowny wzrost ilości podmiotów z branży gastronomicznej. Według informacji zbieranych od gestorów bazy gastronomicznej planują in dalsze inwestycje i rozwój świadczonych przez siebie usług.

Dzięki rozwijającej się turystyce Orzysz odwiedza coraz więcej turystów. Na podstawie zebranych danych wiadomo, że do punktu Orzyskiego Centrum Informacji Turystycznej zawitało w roku 2018 około 1000 osób. Stąd przypuszczamy, że Gminę Orzysz odwiedziło ok. 2500-3000 turystów. Większość z nich to rodowici mieszkańcy naszego kraju, choć równie licznie przybyli także Niemcy, Anglicy, Czesi, Rosjanie, Ukraińcy, Słowacy, a nawet Francuzi, Amerykanie, Włosi i Hiszpanie.

Walory przyrodnicze, krajobrazowe, kulturowe, historyczne, a także bogata oferta noclegowo-gastronomiczna, stworzona przez mieszkańców, znacząco kształtują z roku na rok rosnącą frekwencję turystów. Z czego wynika ten wzrost? Ze względu na duży rozgłos w mediach ogólnopolskich stanowiący

bardzo cenny element promocyjny. Duże imprezy masowe jak Dni Orzysza, a także Walka Czołgów, sprawiają, że atrakcyjność naszej gminy znacząco wzrasta.

Z informacji dostarczonych od właścicieli bazy noclegowej wiadomo, że turyści pozytywnie oceniają pobyt na naszym terenie. Z reguły długość ich pobytu wynosiła około 5 dni. Głównym punktem noclegowym były oczywiście obiekty z bezpośrednim dostępem do jezior oraz dobrym i rozbudowanym zapleczem rekreacyjnym, od domków prywatnych, przez ośrodki wypoczynkowe.

Kwota wpływów z tytułu opłaty klimatycznej w 2018 roku to ponad 20 tys. zł, co przy stawce dziennej 2zł daje ponad 10 tys. osobodni wypoczywających na terenie Gminy. Przyjmując, że średnia długość pobytu to 5 dni, daje to informację o liczbie ponad 2 000 zaewidencjonowanych odpoczywających na terenie gminy w obiektach noclegowych.

Centrum Informacji Turystycznej

Orzyskie Centrum Informacji Turystycznej działa od 2000 r. Obecnie zatrudniony jest jeden pracownik w ramach prac subsydiowanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Piszcu. Centrum funkcjonuje od poniedziałku do piątku w godzinach 8:00 do 16:00. Natomiast w sezonie od poniedziałku do soboty w godzinach od 9:00 do 17:00, udzielając niezbędnych informacji turystom z zakresu istniejącej bazy noclegowej, gastronomicznej, wypożyczalni sprzętu, oferty działań kulturalno-rekreacyjno – sportowej. Ponadto w CIT prowadzona jest sprzedaż materiałów promujących sztandarowe wydarzenia typu Walka Czołgów, Bieg Tygrysa. W ofercie Centrum znajdują się wydawnictwa książkowe, mapy, albumy, przewodniki oraz materiały promujące nasz region. Działalność Centrum Informacji Turystycznej nie ogranicza się do oferty stacjonarnej. Stoisko CIT aktywnie uczestniczy w największych wydarzeniach realizowanych w naszej gminie.

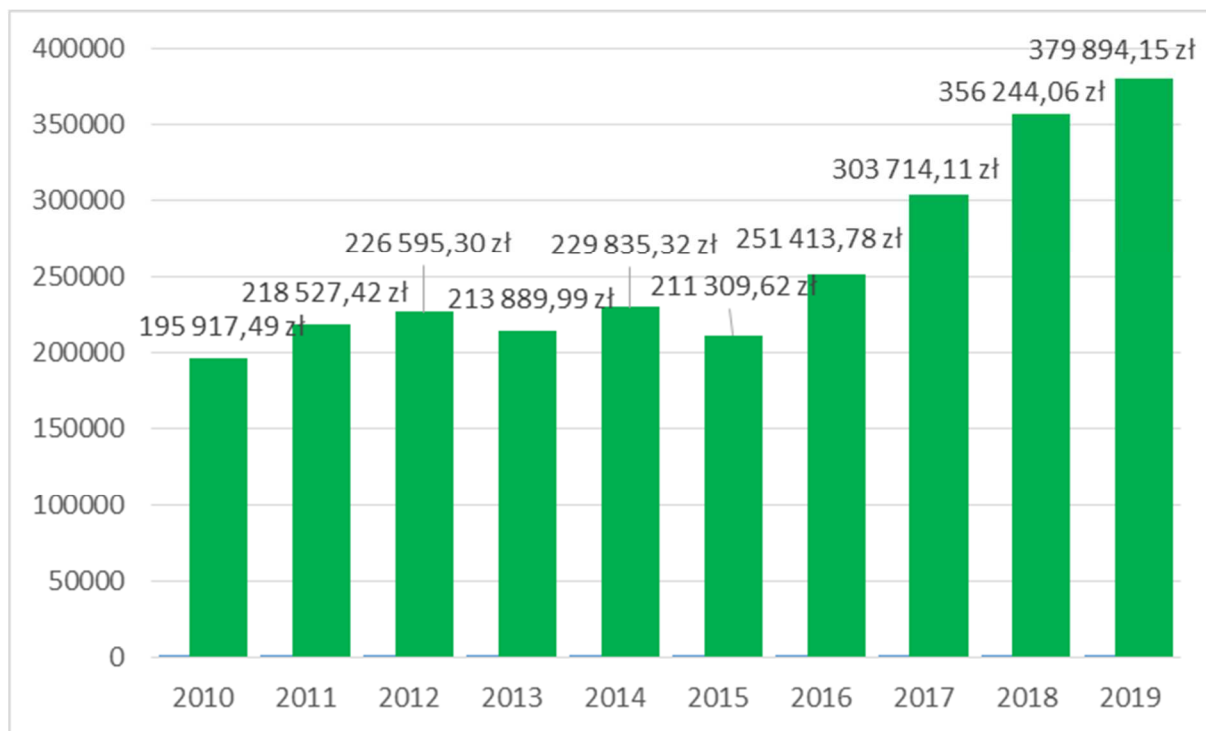
Wnioski

- 1) Największym pracodawcą w gminie jest wojsko.
- 2) Urząd Gminy w ramach unijnych szkoleń i projektów buduje profesjonalną ofertę inwestycyjną wraz z obsługą potencjalnych inwestorów.
- 3) Od kilku lat obserwowany jest stały spadek bezrobocia. Pracodawcy coraz częściej skarżą się na brak rąk do pracy, w szczególności w sezonie.
- 4) Zwiększa się liczba turystów odwiedzających Orzysz, przyciąganych ciekawą ofertą wydarzeń. Coraz częściej pojawia się problem braku bazy noclegowej dla wszystkich chętnych na pobyt w gminie Orzysz.

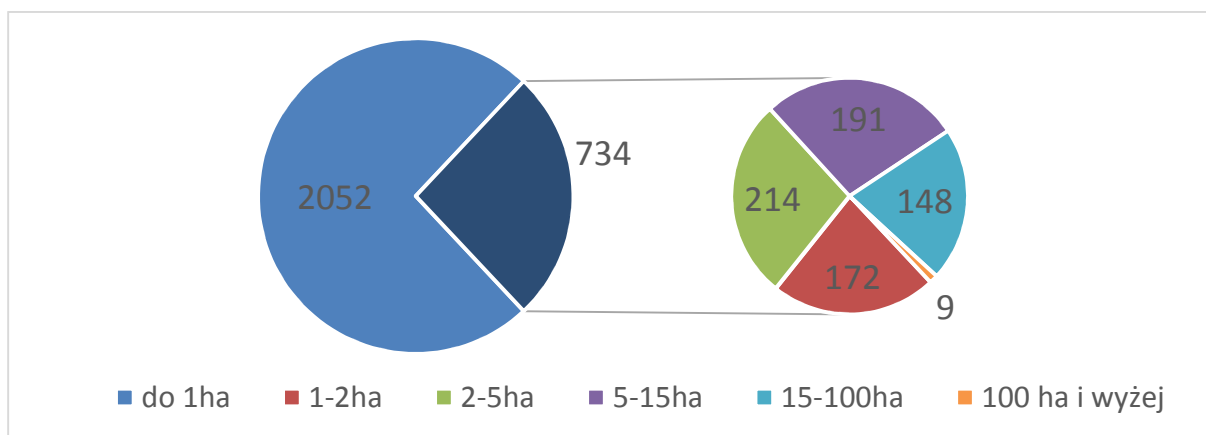
Obszary wiejskie

Na obszarach wiejskich zamieszkuje 38% mieszkańców gminy, w 26 sołectwach. W roku 2018 funkcjonowało 27 sołectw, jednak sołectwa Dąbrówka i Osiki postanowiły zgodnie połączyć się, czego formalnie dokonano w roku 2019.

Sołectwa od 2010 roku dysponują własnymi środkami wyodrębnionymi z budżetu gminy w postaci Funduszu Sołeckiego. Kwoty corocznie wydatkowane z budżetu na ten cel pokazuje poniższa tabela.

Rolnictwo Gminy Orzysz oparte jest na gospodarstwach indywidualnych. W większości są to gospodarstwa średniej wielkości. W ewidencji płatników podatku rolnego Gminy Orzysz figuruje **2786** gospodarstw rolnych. Jednak tylko **734** czerpie dochody z działalności rolniczej, a 312 składa wnioski o zwrot podatku akcyzowego zawartego w oleju napędowym. W liczbie 2786 jest 2 052 gospodarstw do 1 ha (stanowią ponad 73,6%). Gospodarstwa powyżej 1 ha stanowią jedynie 26,4%. Strukturę gospodarstw rolnych w gminie przedstawia poniższa tabela.

W 2018 roku na wniosek rolników gmina wypłaciła 428 216,85zł zwrotu podatku akcyzowego. W 2018r. rolnicy złożyli:

- 312 wniosków o zwrot podatku akcyzowego
- zawartego w cenie 428 216,83l oleju napędowego
- wykorzystanego do produkcji rolnej na 6 113 ha użytków rolnych

W roku 2018 susza dotknęła rolników z terenu gminy Orzysz. Według danych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej susza atmosferyczna trwała od 01.04.2018 r. do 20.06.2018 r., jednak susza rolnicza trwała niemalże cały okres wegetacyjny. Do Urzędu Miejskiego wpłynęło 145 wniosków o oszacowanie szkód na terenie gospodarstwa. Zadeklarowana we wnioskach łączna powierzchnia uszkodzonych upraw: 5549,26 ha.

W związku ze zmianami ustawy Prawo Łowieckie w okresie od 01.04.2018 r. do 23.08.2018 r. wnioski o oszacowanie szkód w łowiectwie winny być składane do Urzędu Miejskiego w Orzyszu. W tym czasie wpłynęło 29 wniosków, w których powierzchnia upraw łącznie wynosiła 186 ha, z czego uszkodzonych zostało 21 ha. W skład zespołu ds. szacowania szkód wchodził: przedstawiciel UM, przedstawiciel koła łowieckiego, właściciela lub posiadacza szacowanych gruntów. Przepisy jednak uległy po tym czasie ponownie zmianom. Obecnie szacowanie odbywa się bez udziału przedstawicieli Urzędu.

W 2018 roku na terenie gminy Orzysz wykryto jeden przypadek Afrykańskiego Pomoru Świń w pobliżu miejscowości Szwejkówko. Jednocześnie był to pierwszy przypadek w powiecie piskim. Na dzień 05.03.2019 r. ASF wykryto u 10 osobników znajdujących się na terenie gminy Orzysz, natomiast w powiecie jest to już 26 sztuk.

Kultura i dziedzictwo narodowe

Instytucje kultury

Dom Kultury i Biblioteka

Dom Kultury jako samorządowa instytucja kultury posiada osobowość prawną. Działania Domu Kultury reguluje Ustawa z dn. 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej oraz Statut Domu Kultury w Orzyszu. W skład Domu Kultury wchodzi Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Orzyszu wraz z filiami publiczno-szkolnymi w Okartowie i Dąbrówce oraz 14 świetlicami wiejskimi. Dotacja podmiotowa dla Domu Kultury w roku 2018 wynosiła 718 740 zł. Dotacja podmiotowa dla Biblioteki wynosiła 199 057 zł. W roku 2018 uzyskaliśmy przychody własne w wysokości 62 353,5 zł.

Dom Kultury w Orzyszu w roku 2018 realizowała następujące przedsięwzięcia:

- 1) organizacja i uczestnictwo w wydarzeniach o charakterze międzynarodowym, w tym:
 - ✓ VII Turniej Szachowy o Puchar Burmistrza Orzysza pamięci Krzysztofa Kierzkowskiego
 - ✓ Międzynarodowy Dzień Osób Starszych
 - ✓ Orzyscy Seniorzy na międzynarodowej konferencji naukowej na Litwie
- 2) organizacja konkursów o charakterze ogólnopolskim, w tym:
 - ✓ III Przegląd Piosenki Żołnierskiej i Patriotycznej o statuetkę „Tytanowego Tygrysa”
 - ✓ XIV Orzyskie Spotkania Folklorystyczne
 - ✓ XIV Ogólnopolski Konkurs Poetycki im. Michała Kajki
 - ✓
- 3) organizacja i uczestnictwo w wydarzeniach o charakterze rejonowym, lokalnym i uroczystościach gminnych
 - ✓ Jarmark Wielkanocny
 - ✓ XIII Gminny Konkurs na Najpiękniejszą Pisanekę oraz Palmę Wielkanocną –
 - ✓ XXII Wierszowisko
 - ✓ Orzyski Tydzień Bibliotek.
 - ✓ Majówka 2018 – Rodzinny Piknik Artystyczny
 - ✓ Piknik Militarny i Bieg Tygrysa
 - ✓ Dożynki Gminne pod hasłem: „Orzyska ziemia w naszych rękach” odbyły się 1 września 2018
 - ✓ 11 Listopada 2018 - Piknik Niepodległości –
 - ✓ Mikołajki z Biblioteką –
 - ✓ Orzyskie Spotkanie Oplatkowe pt. „Gwiazdkowy Koncert Gwiazd”
 - ✓ Sylwester 2018
- 4) prowadzenie działalności orzyskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku pod patronatem Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy
- 5) organizacja koncertów i spotkań okolicznościowych
- 6) bogata oferta zajęć dla różnych grup wiekowych.

Pozyskane w 2018 roku środki na realizację własnych projektów artystycznych i współorganizacja projektów innych podmiotów przedstawia poniższa tabela.

	Nazwa programu	Kwota	Tytuł projektu	Zakres rzeczowy realizacji
2018	Program Operacyjny Rybactwo i Morze PO RYBY	50 000 zł.	„Od Bałtyku do Mazurskiego Morza – Święto Rybaka w Orzyszu”	uczniowie Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Orzyszu (partner projektu) wzięli udział w ciekawych działaniach edukacyjnych, w ramach których poznali: m.in. historię rybactwa, tajniki połowu ryb słodkowodnych i morskich, florę i faunę morską, sprzęt i współczesną flotę rybacką.
	Program Operacyjny Rybactwo i Morze PO RYBY	75 064 zł.	"TYLKO RYBA NIE WYPOCZYWA - centrum wypoczynku i rekreacji na mobilnej scenie w Orzyszu"	zakup mobilnej sceny plenerowej, nie związanej na stałe z gruntem oraz zakup wyposażenia w postaci oświetlenia scenicznego, rozdzielni prądu estradowej, rusztowań scenicznych, gablot dekoracyjnych oraz przenośnych stojaków rowerowych
	Narodowa Biblioteka w Warszawie	6 180 zł	Dotacja na zakup nowości książkowych.	- zakup nowości książkowych dla Biblioteki Głównej oraz filii w Okartowie oraz Dąbrówce
	Regionalny Konkurs Grantowy „Równać Szanse” Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności	8 500 zł.	„Polskie Radio Orzysz – Młodzi Mówią”	- animowanie i wyrównywanie szans młodzieży z miejscowości poniżej 20 tys. mieszkańców.
	Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa Priorytet 2 „Infrastruktura Bibliotek 2016 – 2020”	968 711,00 zł	„Przebudowa i wyposażenie biblioteki głównej Polany Kultury – Centrum Bibliotecznego-Kulturalnego w Orzyszu”	- remont i zakup wyposażenia do Biblioteki Głównej umiejscowionej w Ratuszu Miejskim - zróżnicowanie oferty bibliotecznej
	Regionalny Program Operacyjny Woj. Warmińsko-Mazurskiego	712 283,30 zł.	"POLANA KULTURY - nowa przestrzeń i nowe możliwości dla rozwoju artystycznego w Orzyszu"	- zwiększenie powierzchni zaadaptowanej na rozwój potrzeb kulturalnych społeczności (remonty budynków 9A, 9B, 9C i 9 D) - wzrost dostępności i zróżnicowanie oferty artystycznej - umożliwienie organizacji imprez zewnętrznych i realizacja oferty na jednym obszarze bez konieczności wynajmowania sal u innych podmiotów
		RAZEM : 1 820 738,3 zł.		

Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej

Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej w Orzyszu (w organizacji) zostało utworzone 17 czerwca 2015r. Dzięki mieszkańcom, którzy aktywnie włączyli się w akcję „Podaruj muzeum eksponat”, udało się już zgromadzić pokaźną liczbę muzealiów. Na dzień 31 grudnia 2018 roku w zasobach muzealnych znajduje się 519 sztuk muzealiów oraz 418 sztuk depozytów. W 2018 roku Muzeum odwiedziło ogółem 2287 osób, w tym w grupach zorganizowanych 892 osoby, w tym młodzież szkolna 508 osób. W ciągu zaledwie trzyletniej działalności Muzeum opracowało i wydało trzy publikacje: "Orzysz 1920. Oddziały polskie i sowieckie internowane w Niemczech w trakcie wojny polsko-sowieckiej" autorstwa dr Tomasza Wyżlica (2016 r.) oraz dwa tomy z serii pt. Krajobraz kulturowy Ziemi Orzyskiej. Tom 1, „I wojna światowa - cmentarze i pomniki” pod redakcją dr Jerzego Marka Łapo, Adama Rajkiewicza (2017r.), Tom 2: Jerzy Łapo, " Ziemia Orzyska. Dziedzictwo archeologiczne" (2018r.)

Muzeum pozyskuje na działalność statutową środki zewnętrzne. Co roku, już od czterech lat aplikuje o dotację celową Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w wysokości 30.000,00 zł. Środki finansowe przeznaczone są na organizację rekonstrukcji historycznej „Orzysz 1920” oraz opracowanie i wydanie publikacji popularnonaukowych.

Do kalendarza imprez na stałe wpisały się wydarzenia kulturalne: Noc Muzeów, Walka Czołgów, Rekonstrukcja historyczna „Orzysz 1920”. Ponadto Muzeum jest koordynatorem uroczystości o charakterze narodowym i patriotycznym : Narodowego Dnia Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”, Święta Konstytucji 3 Maja, Dnia Pamięci Powstania Warszawskiego, Narodowego Święta Niepodległości.

W 2018 roku w ramach realizacji projektu pn. „Budowa terenu rekreacyjnego oraz utworzenie ścieżki dydaktycznej przy Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej wraz z infrastrukturą towarzyszącą” zagospodarowano teren wokół muzeum. Zadanie było współfinansowane ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2014-2020.

W 2019 roku w ramach realizacji operacji „Spacer ścieżkami orzyskiej historii”, dofinansowanej ze środków Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, powstanie ścieżka edukacyjna prowadząca spacerowiczów i rowerzystów drogami historii miasta Orzysz, pokazująca jego dzieje, opisująca zasoby przyrodnicze, wydany zostanie folder- przewodnik o tej samej tematyce, zostaną zakupione dwa kioski multimedialne , w których zostaną umieszczone prezentacje multimedialne. Stworzony zostanie "wirtualny spacer" po ścieżce edukacyjnej, który będzie ułatwieniem dla osób starszych - mających problemy w poruszaniu się w terenie.

Muzeum aplikowało również o dofinansowanie zadania „Rybacy i wojownicy-organizacja stałej wystawy muzealnej wraz z systemem zabezpieczeń elektronicznych” w Programie Operacyjnym „Rybacko i Morze” na lata 2014-2020. W wyniku realizacji operacji powstanie nowa wystawa stała. Obiekt zostanie wyposażony w elektroniczny system zabezpieczeń przed kradzieżą i włamaniem, tj. system sygnalizacji włamania i system cyfrowej telewizji dozorowanej, który umożliwi pozyskanie na wystawę nowych niepowtarzalnych artefaktów. W muzeum powstanie nowa scenografia historyczno-dydaktyczna, ekspozycja przestrzenna w skali 1:1, wykonana na podstawie dostępnych informacji historycznych oraz wiedzy na temat życia ludności zamieszkującej nasze tereny i stanie się atrakcją zachęcającą do odwiedzin Muzeum zarówno mieszkańców, jak i turystów. Wyniki badań naukowych oraz doświadczenie z dziedziny archeologii eksperymentalnej autorów stanowić będą podstawę merytoryczną do wykonania dioramy. Diorama będzie przedstawiać sceny z obozowiska nawodnego.

Ochrona zabytków

Rada Miejska w Orzyszu Uchwałą Nr XLIX/358/18 z dnia 28 lutego 2018 r. przyjęła Program Opieki nad Zabytkami Gminy Orzysz na Lata 2018-2021. Celem opracowania programu opieki nad zabytkami gminy Orzysz na lata 2018-2021 było określenie zasadniczych kierunków działań inicjowanych przez władze gminy w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego występującego w jej granicach

administracyjnych, zgodnie z przepisami ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Program ma na celu zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu, jak również jego promocji wśród mieszkańców oraz turystów. Funkcję tę można realizować między innymi poprzez edukację, poczynając od poziomu podstawowego oraz pobudzanie rozwoju turystyki. Nieodzownym elementem tego typu działań jest budzenie w społeczeństwie świadomości istnienia zabytków i potrzeby ich rewitalizacji, jak również zwrócenie uwagi na istniejącą wspólnotę kulturową.

Zarządzeniem Burmistrza Orzysza Nr 38/2016 z dnia 10 lutego 2016 r. została założona Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Orzysz. (zmiany: Zarządzenie Nr 88/2017 Burmistrza Orzysza z dnia 28 marca 2017 r. oraz Zarządzenie Nr 12/5/2017 Burmistrza Orzysza z dnia 10 maja 2017 r.). Gminna ewidencja zabytków stanowi zbiór otwarty. Na terenie gminy Orzysz znajdują się dwadzieścia cztery obiekty zabytkowe objęte ochroną prawną wynikającą z ujęcia ich w rejestrze zabytków województwa warmińsko-mazurskiego, prowadzonym przez Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

W 2018 roku Gmina Orzysz przyznała dotację dla Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych w Klusach na prace konserwatorskie drzwi wejściowych do kościoła.

Wnioski

- 1) Instytucje kultury funkcjonujące na terenie gminy systematycznie i skutecznie sięgają po środki zewnętrzne by zwiększać zakres i uatrakcyjnić ofertę dla mieszkańców.
- 2) Przeprowadzono szereg prac modernizacyjnych na obiektach kulturalnych jak: remont pawilonów domu kultury, budowa placu przy muzeum.
- 3) Rokrocznie gmina wspiera działania właścicieli w zakresie ochrony zabytków przekazując dotacje na ten cel.

Oświata

Głównym zadaniem oświatowym gminy jest zapewnienie kształcenia, wychowania i opieki w przedszkolach, szkołach podstawowych oraz ostatni rok w gimnazjach.

Realizacja zadań organu prowadzącego wobec szkół i placówek wymaga właściwej organizacji, zarówno funkcji nadzorczych jak i roli służebnej, związanej z realizacją obowiązków określonych w ustawie o systemie oświaty. Organ prowadzący szkołę lub placówkę odpowiada za jej działalność.

W ustawie o samorządzie gminnym zapisano, że zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty m.in. w zakresie edukacji publicznej należy do zadań własnych gminy.

W ustawie o systemie oświaty ustawodawca wskazał, iż do zadań gminy należy:

- zakładanie i prowadzenie publicznych przedszkoli, żłobków, szkół podstawowych i gimnazjów,
- zabezpieczenie bazy lokalowej i sprawności technicznej obiektów oświatowych oraz środków rzeczowych i finansowych dla ich działalności,
- zabezpieczenia kadry pracowniczej, w tym administracyjno - finansowej.

W ustawie Karta Nauczyciela, wśród zadań gminy wymieniono m.in. następujące zadania:

- zapewnienie średniego wynagrodzenia nauczycieli w poszczególnych grupach awansu zawodowego, - wspieranie nauczycieli w procesie dydaktyczno-wychowawczym,
- zapewnienie środków na doksztalcenie i doskonalenie zawodowe.

Ponadto zadania oświatowe Gminy Orzysz związane są z obowiązkiem:

- kontroli spełniania przez uczniów obowiązku szkolnego i obowiązki nauki,
- realizacji zadań wspierających uczniów w nauce, m.in. organizacja dodatkowych zajęć edukacyjnych, stypendia za szczególne osiągnięcia,
- zapewnienia bezpiecznych warunków pracy i nauki,
- organizacji dodatkowych zajęć specjalistycznych dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi posiadających orzeczenia o niepełnosprawności i potrzebie kształcenia specjalnego (rewalidacja, zajęcia kompensacyjno – wyrównawcze, nauczanie indywidualne etc.),
- dbałości o bazę lokalową i dydaktyczną placówek oświatowych,
- wypłat świadczeń socjalnych rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, w tym: stypendia szkolne i zasiłki o charakterze socjalnym, dofinansowanie do zakupu podręczników i pomocy szkolnych,
- dofinansowania pracodawcom kosztów doksztalcenia młodocianych pracowników w ramach pomocy de minimis,
- zapewnienia dowozów uczniów do szkół na terenie gminy oraz organizacja dowozu uczniów niepełnosprawnych do szkół i ośrodków szkolno – wychowawczych, organizacji konkursów na stanowiska dyrektorów szkół i przedszkoli lub przygotowanie procedury powierzenia stanowisk na kolejne lata,
- przygotowania całościowej oceny pracy dyrektorów szkół i przedszkoli,
- przeprowadzania egzaminów na stopień nauczyciela mianowanego w ramach awansu zawodowego,
- prowadzenie lokalnej bazy danych dziedzinowych w Systemie Informacji Oświatowej,
- innych zadań nie wymienionych powyżej, a wynikających z przepisów prawa.

W ramach wykonywania obowiązków wynikających z ustawy Karta Nauczyciela, zadaniem gminy jest takie ukształtowanie struktury kadrowej placówek, aby odpowiadała ona współczesnym wymogom edukacyjnym i w tym zakresie koniecznym stało się „zbudowanie” oraz stałe usprawnianie systemu wynagradzania i doskonalenia zawodowego nauczycieli.

Burmistrz Orzysza w terminie do końca października każdego roku przedstawia Radzie Miejskiej w Orzyszu szczegółowa Informacje o stanie oświaty w gminie Orzysz za ubiegły rok szkolny.

Kadra pedagogiczna i niepedagogiczna

W rozwoju szkolnictwa zasadniczą rolę odgrywają umiejętności zawodowe nauczycieli, ich wiedza o życiu, zrozumienie współczesnych problemów świata oraz chęć samodoskonalenia. Dobór kadry

pedagogicznej to przede wszystkim rola dyrektorów placówek. Stan zatrudnienia w danym roku szkolnym wynika z zatwierdzonej przez organ prowadzący organizacji roku, a ta ściśle związana jest z liczbą oddziałów na każdym poziomie nauczania, liczbą godzin wynikającą z podziału na grupy (dotyczy zajęć z wychowania fizycznego, języków obcych, informatyki) zależną od liczebności oddziałów klasowych oraz określoną w rozporządzeniu (ramowe plany nauczania) przez Ministra Edukacji Narodowej liczbą godzin dla poszczególnych przedmiotów i poziomów nauczania.

Zatrudnienie nauczycieli na terenie Gminy Orzysz w roku 2018						
Zatrudnieni w pełnym wymiarze		Ogółem	Stażysta	Kontraktowy	Mianowany	Dyplomowany
		94	3	10	15	66
Zatrudnieni w niepełnym wymiarze	Liczba osób	28	1	5	3	19
	Liczba etatu	12,33	0,53	2,84	1,44	7,52
Razem etaty		106,33	3,53	12,84	16,44	73,52

Wśród nauczycieli dominują osoby o najwyższym stopniu awansu zawodowego. Świadczy to o wysokiej jakości kadry, która powinna mieć przełożenie na wysokie wyniki nauczania i egzaminów sprawdzających.

Zatrudnienie pracowników obsługi i administracji szkół na terenie Gminy Orzysz w roku 2018			
Pracownicy niepedagogiczni	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Pracownicy obsługi szkół, przedszkoli, żłobka	46	46	48
Pracownicy administracji szkół, przedszkoli, żłobka	10	8,5	7,5
RAZEM	56,00	54,50	55,50

Na przestrzeni ostatnich 3 lat spadła liczba pracowników administracji, wzrosła natomiast liczba pracowników obsługi. Wiąże się to z uruchomieniem nowej Sali gimnastycznej przy szkole w Dąbrówce.

Opieka nad dziećmi do lat trzech

W Gminie Orzysz funkcjonuje Żłobek, który został powołany i funkcjonuje zgodnie z Ustawą z dnia 4 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi do lat 3. Żłobek funkcjonuje w godzinach od 6:30 do 16:00. Odpłatność za wyżywienie wynosi 5,50 za dzień, czesne 1,50 za 1 godzinę pobytu dziecka w placówce.

- W roku szkolnym 2015/2016 do Żłobka uczęszczało 20 dzieci w wieku od 1,5 do 3 lat.
- W roku szkolnym 2016/2017 do Żłobka uczęszczało 24 dzieci w wieku od 1,5 do 3 lat. 24.
- W roku szkolnym 2017/2018 do Żłobka uczęszczało 25 dzieci w wieku od 1,5 do 3 lat.
- W roku szkolnym 2018/2019 do Żłobka uczęszcza 25 dzieci w wieku od 1,5 do 3 lat.

Jest to placówka, która nie jest subwencyjna i w 100% finansowana z budżetu gminy. Koszty funkcjonowania Żłobka w 2018r. przedstawia poniższa tabela.

Koszty utrzymania Żłobka Miejskiego w Orzyszu				
Wykonanie planu 2018 r.	Program Maluch Plus, czesne od rodziców	Koszt Gminy	Liczba dzieci stan na 1.09.2018r.	Koszt gminy – dopłata do jednego dziecka miesięcznie*
253 444,91	62 847,75	190 597,16	25	635,00

Z programu „Maluch” otrzymano w roku 2018 ostatni raz dotację – 30 600,00zł

Czesne od rodziców – 32 247,75zł.

Wychowanie przedszkolne

Zgodnie z reformą od 1 września 2017 r. wszystkie dzieci w wieku 3-6 lat mają prawo do edukacji przedszkolnej. Obowiązkiem gminy jest zapewnienie miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego wszystkim uprawnionym i chętnym dzieciom.

Edukacja dzieci 6-letnich w przedszkolach publicznych jest bezpłatna. Gmina otrzymała z budżetu państwa subwencję na każdego sześciolatka w przedszkolu. Rodzic opłaca jedynie wyżywienie. Subwencja na jednego sześciolatka wynosi 5357,00zł na rok. Dotacja przedszkolna z budżetu państwa na jednego przedszkolaka 1370zł na rok.

Wychowaniem przedszkolnym obejmuje się dzieci w wieku 3-6 lat, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach dzieci, które ukończyły 2,5 roku. Obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego dotyczy dzieci 6-letnich.

- W roku szkolnym 2015/2016 wychowaniem przedszkolnym w przedszkolach gminnych objętych było łącznie dzieci – 207.
- W roku szkolnym 2016/2017 wychowaniem przedszkolnym w przedszkolach gminnych objętych było łącznie dzieci – 231.
- W roku szkolnym 2017/2018 wychowaniem przedszkolnym w przedszkolach gminnych objętych było łącznie dzieci – 258.
- W roku szkolnym 2018/2019 wychowaniem przedszkolnym w przedszkolach gminnych objętych było łącznie dzieci – 252

Ponadto od 12 września 2017r. funkcjonuje niepubliczne Przedszkole Artystyczno – Językowe Akademia Montessori do którego uczęszcza 30 dzieci z terenu naszej gminy.

Koszty utrzymania Przedszkoli w Gminie Orzysz				
Wykonanie planu 2018 r.	Dotacja, czesne od rodziców, projekt	Koszt Gminy	Liczba dzieci stan na 1.09.2018r.	Koszt gminy – dopłata do jednego dziecka miesięcznie*
1 744 760,38	534 002,34	1 210 758,04	252	400,38

Dotacja przedszkolna – 250 710,00zł

Subwencja na niepełnosprawne przedszkolaki – 63267,08zł

Z projektu Kompetencje kluczowe dzieci szansa na rozwój – 187 463,76,00zł

Czesne od rodziców – 32 561,50zł

Szkoły podstawowe

W Gminie Orzysz funkcjonują trzy szkoły podstawowe w Zespołach Szkolno – Przedszkolnych. Poniższa tabela prezentuje liczebność dzieci od 2014 roku.

Liczebność dzieci w szkołach Gminy Orzysz - rok szkolny 2014/2015								
Szkoły	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V	Klasa VI	Razem	
SP Orzysz	101	69	76	66	79	72	463	
SP Dąbrówka	8	11	9	9	8	9	54	
SP Okartowo	12	7	12	11	9	10	61	
Razem	121	87	97	86	96	91	578	
Rok szkolny 2015/2016								
Szkoły	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V	Klasa VI	Razem	
SP Orzysz	110	102	70	78	64	76	500	
SP Dąbrówka	10	7	11	9	8	10	55	
SP Okartowo	7	12	8	11	12	9	59	
Razem	127	121	89	98	84	95	614	
Rok szkolny 2016/2017								
Szkoły	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V	Klasa VI	Razem	
SP Orzysz	28	100	101	70	78	61	438	
SP Dąbrówka	0	9	5	8	7	8	37	
SP Okartowo	10	7	14	8	12	11	62	
Razem	38	116	120	86	97	80	537	
Rok szkolny 2017/2018								
Szkoły	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V	Klasa VI	Klasa VII	Razem
SP Orzysz	72	29	100	101	76	75	63	516
SP Dąbrówka	9	0	9	5	8	7	8	46
SP Okartowo	0	10	7	13	8	12	10	60
Razem	81	39	116	119	92	94	81	622

Rok szkolny 2018/2019									
Szkoły	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V	Klasa VI	Klasa VII	Klasa VIII	Razem
SP Orzysz	60	72	30	100	104	75	76	68	585
SP Dąbrówka	8	8	0	9	4	9	7	9	54
SP Okartowo	9	0	11	7	14	8	14	9	72
Razem	77	80	41	116	122	92	97	86	711

Najniższa liczba uczniów jest w szkole podstawowej w Dąbrówce, zaś szkoła podstawowa w Orzyszu ma coraz większą liczę uczniów.

Prognoza liczby uczniów w szkołach roczniki 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016 na podstawie zameldowanych na pobyt stały według ewidencji ludności przedstawia zestawienie poniżej.

Prognoza liczby uczniów w szkołach								
	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Orzyszu	97	68	77	70	79	87	56	79
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Okartowie	11	14	10	6	5	10	7	5
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Dąbrówce	6	12	6	6	6	8	7	4
Razem	114	94	93	82	90	105	70	88

Gimnazja

W Gminie Orzysz do dnia 30 czerwca 2019r. będą funkcjonowały włączone do Zespołów Szkolno – Przedszkolnych 2 gimnazja: Gimnazjum w Zespole Szkół im. M. Kajki w Dąbrówce oraz Gimnazjum im. Adama Mickiewicza w Orzyszu które zostało włączone w struktury Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Orzyszu.

Liczbę uczniów w gimnazjach w roku szkolnym 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019 obrazuje poniższe zestawienie.

Liczba uczniów gimnazjach				
Rok szkolny 2016/2017				
Szkoły	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Razem
Gim. Orzysz	91	72	85	248
Gim. Dąbrówka	12	11	13	36
Rok szkolny 2017/2018				
Szkoły	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Razem
Gim. Orzysz	Brak – reforma edukacji	88	65	153
Gim. Dąbrówka	Brak – reforma edukacji	12	11	23
Rok szkolny 2018/2019				
Szkoły	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Razem
Gim. Orzysz	Brak – reforma edukacji	Brak – reforma edukacji	80	80
Gim. Dąbrówka	Brak – reforma edukacji	Brak – reforma edukacji	10	10

Z zakończeniem roku szkolnego 2018/2019 gimnazja przestaną funkcjonować.

Etaty wsparcia

Działalność edukacyjna (przedmiotowa), wychowawczo-opiekuńcza szkół podstawowych i gimnazjum wspierana jest godzinami, które można podzielić na następujące kategorie zajęć z uczniami:

- opieka świetlicowa, świetlica obejmuje opieką zapisanych do niej uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem dojeżdżających, tych, którzy muszą dłużej przebywać w szkole ze względu na czas pracy rodziców oraz okoliczności wynikające z organizacji pracy szkoły (dzieci, które nie uczestniczą w lekcjach religii). Wychowawcy świetlicy sprawują opiekę nad dziećmi podczas oczekiwania i wsiadania do autobusów szkolnych.
- praca biblioteki szkolnej,
- praca pedagoga szkolnego. Do obowiązków pedagoga należy diagnozowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczniów, rozwiązywanie problemów i konfliktów między uczniami, niwelowanie zachowań negatywnych i agresywnych wśród uczniów, poprzez m.in. rozmowy z rodzicami i uczniami, działania profilaktyczne. Zadaniem pedagoga jest również pomoc rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień uczniów. Pedagog nawiązuje współpracę z policją, kuratorami sądowymi, asystentami rodziny, pracownikami socjalnymi i rodzicami. Współpracuje

z pracownikami Powiatowej Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Pisz, MOPS w Orzyszu i Sądem Rejonowym w Pisz. Prowadzi zajęcia w zakresie pomocy psychologiczno – pedagogicznej, podejmuje zagadnienia z zakresu profilaktyki uzależnień. praca psychologa. Do zadań psychologa należy: - diagnozowanie sytuacji wychowawczych w szkole w celu rozwiązywania problemów wychowawczych oraz wspierania rozwoju uczniów; - podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży; - minimalizowanie skutków zaburzeń rozwojowych, zapobieganie zaburzeniom zachowania oraz inicjowanie różnych form pomocy w środowisku szkolnym i pozaszkolnym uczniów; - zapobieganie występowaniu patologii społecznych; - inicjowanie i prowadzenie działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych; - pomoc rodzicom i nauczycielom w rozwiązywaniu problemów uczniów.

- praca logopedy: diagnozowanie logopedyczne, w tym prowadzenie badań przesiewowych w celu ustalenia stanu mowy uczniów, prowadzenie zajęć logopedycznych oraz porad i konsultacji dla uczniów i rodziców w zakresie stymulacji rozwoju mowy uczniów i eliminowania jej zaburzeń, podejmowanie działań profilaktycznych zapobiegających powstawaniu zaburzeń komunikacji językowej we współpracy z rodzicami uczniów, wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Z zajęć logopedycznych korzystają dzieci przedszkolne i uczniowie szkoły podstawowej (kwalifikacja na podstawie diagnozy logopedycznej przeprowadzanej w placówkach we wrześniu przez logopedów i na podstawie zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej zawartych w opiniach). Dzieci uczestniczą z reguły w zajęciach grupowych. W zajęciach terapii logopedycznej mogą uczestniczyć rodzice uczniów.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz działania profilaktyczne

Zespół Szkolno – Przedszkolny w Orzyszu:

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana w trakcie bieżącej prac z uczniem oraz przez zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów, a także w formie:

- zajęć dydaktyczno-wyrównawczych (prowadzone przez pedagogów, nauczycieli w swoim czasie wolnym),
- zajęć korekcyjno – kompensacyjnych (prowadzone przez pedagogów),
- zajęć logopedycznych (prowadzone przez logopedów),
- zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne (prowadzone przez pedagogów),
- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu (prowadzone przez doradcę zawodowego),
- porad i konsultacji (prowadzone przez nauczycieli i specjalistów).

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana rodzicom (prawnym opiekunom) dzieci przedszkolnych/ uczniów szkoły polega na ich wspieraniu w rozwiązywaniu problemów wychowawczych oraz rozwijaniu ich umiejętności wychowawczych (prowadzone przez nauczycieli i specjalistów).

Zespół Szkolno – Przedszkolny w Okartowie:

Pomocą psychologiczno - pedagogiczną objętych zostało 36 uczniów:

- 22 uczniów posiada opinie PPPP i wymaga wsparcia zgodnie z zaleceniami Poradni .
- 9 uczniów posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego:
- 5 uczniów objętych jest wczesnym wspomaganiem rozwoju.

Powołano Zespół Pomocy Pedagogiczno - Psychologicznej, który analizuje potrzeby uczniów z niepełnosprawnościami. W szkole prowadzone są zajęcia specjalistyczne z logopedą , psychologiem , pedagogiem, rewalidacją, zajęcia z elementami SI, fizykoterapeutą. Uczniowie z niepełnosprawnościami mają zapewnioną opiekę nauczycieli wspomagających, pomocy nauczyciela. Na koniec I i II semestru

przeprowadza się analizę funkcjonowania uczniów, z oceną zapoznaje rodziców, rodzice aktywnie uczestniczą w organizacji kształcenia uczniów z niepełnosprawnościami.

Zespół Szkolno – Przedszkolny w Dąbrówce:

W roku szkolnym prowadzone były zajęcia rewalidacyjne z jednym uczniem posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z PPP w Piszcu w wymiarze 2 godzin tygodniowo.

Działalność pedagoga szkoły w roku szkolnym 2017/2018 realizowana była zgodnie z jego planem pracy. Skoncentrowana była głównie na indywidualnych spotkaniach z uczniami, konsultacjach z rodzicami, wychowawcami oraz nauczycielami, a także na prowadzeniu zajęć integracyjnych i specjalistycznych.

W roku szkolnym 2017/2018 przeanalizowano dokumentację uczniów wymagających opieki psychologicznej – pedagogicznej, na podstawie których ustalono grupę dzieci kwalifikowanych do zajęć korekcyjno – kompensacyjnych (6 uczniów).

Regularną pomocą objętych było uczniów:

- 1) Zajęcia rewalidacyjne - 1
- 2) Zajęcia korekcyjno - kompensacyjne - 6
- 3) Zajęcia z pedagogiem - 9

Szybka i przemyślana interwencja przyczyniała się do rozwiązywania większości problemów na bieżąco. Dzięki zajęciom wychowawczym – profilaktycznym oraz indywidualnym spotkaniom uczniowie wiedzą, jakie ich zachowania mogą zagrażać innym i ranić innych oraz co robić aby tego uniknąć, uczniowie wiedzą w jaki sposób rozładowywać emocje i do kogo zwrócić się o ewentualną pomoc, reagują na zachowania agresywne, ciągle motywacja ucznia ze strony pedagoga oraz innych nauczycieli miała wpływ na ich udział w wielu przedsięwzięciach. Rodzice coraz chętniej z własnej inicjatywy zwracają się o pomoc do pedagoga.

Dowożenie uczniów do szkół, w tym niepełnosprawnych

Realizując obowiązki określone w art. 14a i 17 ustawy o systemie oświaty dowożono lub refundowano rodzicom wydatki związane z dowożeniem do szkół uczniów niepełnosprawnych i zamieszkałych w znacznym oddaleniu od szkół.

Przepisy ustawy o systemie oświaty oraz przepisy prawa oświatowego, które mówią o dowożeniu dzieci do szkół, dotyczą szkół obwodowych (szkół podstawowych i dotychczasowych gimnazjów). Jeśli władze samorządowe ustaliły sieć szkół w taki sposób, że odległość między domem ucznia a szkołą obwodową przekracza dystans wymieniony w cytowanych ustawach (tj. 3 km dla uczniów klas I-IV szkół podstawowych oraz 4 km dla uczniów klas V-VIII szkół podstawowych oraz uczniów dotychczasowych gimnazjów), obowiązkiem gminy jest zapewnienie bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewożenia dziecka. Jeśli gmina nie ma możliwości zorganizowania dojazdu, ma obowiązek zwrotu kosztów przejazdu dziecka środkami komunikacji publicznej.

Przy organizacji dowozów bardzo istotnym jest zapewnienie pełnego bezpieczeństwa, w miarę krótkiego w czasie przejazdu do i ze szkoły oraz takiego ułożenia harmonogramów, aby umożliwić udział uczniów w różnych formach zajęć pozalekcyjnych organizowanych przez szkoły. Dowozy funkcjonują sprawnie, zapewniając terminowy i bezpieczny przewóz dzieci do i ze szkoły oraz realizując inne zadania statutowe, między innymi zajęcia na basenie, zawody sportowe oraz konkursy.

W 2016/2017 roku szkolnym 314 uczniów korzystało z dowożenia do szkoły autobusami. W roku szkolnym 2016/2017 zapewniono dowożenie do szkoły lub przedszkola 7 uczniom niepełnosprawnym objętych kształceniem specjalnym (w tym do Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Łupkach- 3 uczniów, do Ośrodka Rewalidacyjno- Edukacyjno – Wychowawczego przy Stowarzyszeniu „Przymierze – Ziemia Piska” w Piszcu – 4 uczniów, objętych kształceniem specjalnym, a 2 opiekunom uczniów niepełnosprawnych zwracano koszty dojazdu zawierając stosowne umowy).

W 2017/2018 roku szkolnym 311 uczniów korzystało z dowożenia do szkoły autobusami. W roku szkolnym zapewniono dowożenie do szkoły 7 uczniom niepełnosprawnym, objętych kształceniem specjalnym, (w tym do Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Łupkach- 3 uczniów, do Ośrodka Rewalidacyjno- Edukacyjno – Wychowawczego przy Stowarzyszeniu „Przymierze – Ziemia Piska”

w Pisz – 4 uczniów, a 2 opiekunom uczniów niepełnosprawnych zwracano koszty dojazdu zawierając stosowne umowy. W 2017 roku na dowozy jest przeznaczona kwota 348 188,00zł.

W 2018/2019 roku szkolnym 278 uczniów korzysta z dowożenia do szkoły autobusami. W roku szkolnym zapewniono dowożenie do szkoły 7 uczniom niepełnosprawnym, objętych kształceniem specjalnym, (w tym do Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Łupkach- 3 uczniów, do Ośrodka Rewalidacyjno-Edukacyjno – Wychowawczego przy Stowarzyszeniu „Przymierze – Ziemia Piska” w Pisz – 4 uczniów, a 7 opiekunom uczniów niepełnosprawnych zwracano koszty dojazdu zawierając stosowne umowy. W 2018 roku na dowozy była przeznaczona kwota 454 583,95zł. Koszty dowozu na przestrzeni ostatnich pięciu lat przedstawia tabela poniżej.

Koszty dowozu dzieci do szkół w latach 2014-2018					
Lata	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Koszt (bilety miesięczne, Łupki, OREW, zwrot kosztów dowozów dla rodziców).	1 013 914,00	959 634,55	305 000,00	411 306,66	454 583,95

Programy i projekty edukacyjne realizowane w roku szkolnym 2018/2019

Zespół Szkolno – Przedszkolny w Orzyszu :

- Realizacja w przedszkolu projektu „Akademia Zdrowego Przedszkolaka”.
- Realizacja Przedszkolnego Programu Edukacji Antytytoniowej pt. „CZYSTE POWIETRZE WOKÓŁ NAS”.
- Kontynuacja realizacji projektu „Szkoła Promująca Zdrowie” – przedszkole, szkoła podstawowa, klasy gimnazjalne.
- Do 15 października szkoła realizuje projekt „Żeglarsstwo w Gminie Orzysz” - projekt dofinansowany ze środków Programu „Działaj Lokalnie” Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności realizowanego przez Akademię Filantropii w Polsce oraz Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży/ Ośrodka Działaj Lokalnie w Rucianem-Nidzie.
- Realizacja projektów związanych z wieloletnim programem Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa” – Priorytet 3
- Realizacja projektu „Umiem pływać” – edycja jesienna, edycja wiosenna.
- Realizacja „Programu dla szkół” – klas I – V otrzymują bezpłatnie porcje owoców i warzyw oraz mleka i przetworów mlecznych
- Szkolne Kluby Sportowe – 8 godz. w tygodniu.
- Realizacja projektu „Zaprogramuj przyszłość” – 1 grupa.

Zespół Szkolno – Przedszkolny w Okartowie:

- 65 uczniów jest dożywianych
- "Program dla szkół" (wcześniej "Szlanka mleka" i "Owoce i warzywa w szkole") , 41 uczniów klas I-V objętych programem
- Szkolny Klub Sportowy - dodatkowe zajęcia sportowe,
- Program edukacji cyfrowej " Zaprogramuj przyszłość #55" kl. I - III
- Umiem pływać kl. I - III (15 uczniów)
- Ogólnopolski Program Edukacji Zdrowotnej "Akademia Aquafresh",
- Akademia Wyobraźni Play-Doh ,
- „ Ratujemy i uczymy ratować”

Zespół Szkolno – Przedszkolny w Dąbrówce:

- „Śniadanie daje moc”,
- „Akademia AquaFresh”,
- „Kubusiowi przyjaciele natury”,
- „Akademia Bezpiecznego Puchatka”
- Sprzątanie Świata,
- „Porcja pozytywnej energii”,
- „Umiem pływać”,
- „Szkolny klub sportowy”,
- Projekt edukacyjny Polska – Litwa, „Mów do mnie”,
- Projekt „Zaprogramuj przyszłość”
- „Segregacja odpadów komunalnych”
- Projekt „Przeprowadzenie całościowych badań dotyczących funkcjonowania systemu oddziaływań profilaktycznych w Polsce”
- Szkoła ubiega się o Certyfikat „Szkoła wierna dziedzictwu”

Finansowanie edukacji

Subwencja oświatowa w 2017r. wyniosła 5940947,60zł: Okartowo: 666.093,41 zł, Orzysz:, 4.654.286,19 zł, Dąbrówka: 620.568,34 zł
 Subwencja oświatowa w 2018r. wyniosła 5 864 531,02zł.

Koszt utrzymania jednostek oświatowych (bez przedszkoli) przez Gminę Orzysz w 2018 r.							
Nazwa placówki	Wykonanie planu na 31.12.2018 r.	Subwencja oświatowa	Środki pozyskane	Koszt Gminy Orzysz	Liczba uczniów	Koszt gminy/ucznia w skali roku	Koszt gminy/ucznia w skali m-ca
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Orzyszu	6 022 702,44	4 374 121,26	82 851,00	1 565 730,18	672	2 329,96	194,16
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Okartowie	1 410 357,67	860 685,78	9 119,70	540 552,19	61	8 861,51	738,46
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dąbrówce	1 511 535,05	629 723,98	6 912,91	874 898,16	69	12 679,68	1 056,64
RAZEM	8 944 595,16	5 864 531,02	98 883,61	2 981 180,53	802,00	3 717,18	309,77

- Subwencja oświatowa w 2019r. wynosi 6 256 242,
 Uczniowie w szkołach według SIO – stan na 30.09.2018 r. (Ogółem dzieci w szkole : 800 + 4 poza szkołą);
 - Zespół Szkolno-Przedszkolny w Okartowie – 72 + 1 uczące się poza szkołą
 - Zespół Szkolno-Przedszkolny w Orzyszu – 584 + 3 uczące się poza szkołą
 - Gimnazjum im. Adama Mickiewicza w Orzyszu – 80
 - Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Michała Kajki w Dąbrówce – 54
 - Gimnazjum w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Dąbrówce - 10
- Subwencja naliczona na dzieci w szkołach
 1. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Okartowie: 1 240 005,06
 a) zadania szkolne: 976 054,14
 b) wczesne wspomaganie rozwoju: 39 156,43
 c) zadania pozaszkolne: 224 794,49
 2) Zespół Szkolno-Przedszkolny w Orzyszu: 4 432 568,88
 a) zadania szkolne: 4 092 360,43

b) wczesne wspomaganie rozwoju: 0,00

c) zadania pozaszkolne: 340 208,45

4) Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Michała Kajki w Dąbrowce: 578 773,56

a) zadania szkolne: 557 455,66

b) zadania pozaszkolne: 21 317,90

5) Przedszkole Artystyczno-Językowe Akademia Montessori: 4 894,55

a) wczesne wspomaganie rozwoju: 4 894,55

Koszt utrzymania jednostek oświatowych (bez przedszkoli) przez Gminę Orzysz w 2019 r.							
Nazwa placówki	Planu na 1.01.2019 r.	Subwencja oświatowa	Środki pozyskane na 30.04.2019r.	Koszt Gminy Orzysz	Liczba uczniów	Koszt gminy/ucznia w skali roku	Koszt gminy/ucznia w skali m-ca
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Orzyszu	6 417 512,12	4 432 568,88	102 040,43	1882902,81	667	2822,94	235,25
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Okartowie	1 598 144,17	1 240 005,06	18 273,31	339865,80	73	4 655,70	387,97
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dąbrowce	1 432 469,71	578 773,56	14 464,26	839 231,89	64	13 113,00	1 092,75
RAZEM	9 448 126,00	6 251 347,50	134 778,00	3 196 778,50	804	3 976,09	331,34

Zestawienie kosztów utrzymania poszczególnych szkół w roku 2018 i plan wydatków na 2019 rok przedstawia tabela poniżej.

KOSZT UTRZYMANIA PLACÓWEK OŚWIATOWYCH PRZEZ GMINĘ ORZYSZ								
Nazwa placówki	2018 rok				2019 rok			
	wykonanie planu na dzień 31.12.2018 w.g Rb 28S	subwencja oświatowa	środki pozyskane*	koszt Gminy	plan wydatków na dzień 01.01. 2019 w.g Rb 28S	subwencja oświatowa	środki pozyskane*	koszt Gminy
ZSP Orzysz	6 022 702,44	4 374 121,26	82 851,00	1 565 730,18	6 417 512,12	4 432 568,88	102 040,43	1 882 902,81
ZSP Okartowo	1 423 923,67	860 685,78	22 685,70	540 552,19	1 598 144,17	1 240 005,06	18 273,31	339 865,80
ZSP Dąbrowka	1 511 535,95	629 723,98	6 912,91	874 898,16	1 432 469,71	578 773,56	14 464,26	839 231,89
Przedszkola	1 744 760,38	63 267,08	470 735,26	1 210 758,04	1 311 878,10	221 536,79	295 779,00	794 562,31
Żłobek	253 444,91	0,00	62 847,75	190 597,16	256 669,00	0,00	80 600,00	176 069,00
RAZEM	10 956 366,45	5 927 798,10	646 032,62	4 382 535,73	11 016 673,10	6 472 884,29	511 157,00	4 032 631,81

Wnioski

- 1) Środki płynące do gminy z części oświatowej subwencji ogólnej nie wystarczają na ponoszone przez nią koszty bieżącego utrzymania szkół.
- 2) Wydatki bieżące gminy stanowią większość wydatków ogólnych na oświatę, wydatki majątkowe stanowią tu nieznaczną część. Do wydatków bieżących zaliczamy: wynagrodzenia i uposażenia oraz składki od nich naliczane, zakup towarów i usług, jak również inne wydatki związane z funkcjonowaniem szkół.
- 3) Dotacje celowe, przekazywane z budżetu państwa, występują jako środki wspierające realizację oświatowych zadań tj. dotacja na podręczniki, pomoc materialną dla uczniów, kształcenie młodocianych pracowników.
- 4) Polityka, jaką kierują się kolejne rządy w obszarze oświaty, skutkuje wielkimi obciążeniami budżetów samorządowych. Dlatego też konieczne są także zmiany sposobów i zasad finansowania zadań oświatowych, ponieważ jest to kwestia naszych finansów publicznych i ich efektywnego wykorzystania.
- 5) Sieć szkół i placówek oświatowych w gminie Orzysz w pełni zaspokaja obecnie potrzeby mieszkańców gminy, jednak w jednej ze szkół zaznaczył się problem z niewystarczającą liczbą uczniów, a co za tym idzie – zbyt duże koszty jej utrzymania.
- 6) Prawidłowa polityka kadrowa dyrektorów, organu prowadzącego wpłynęła na zabezpieczenie etatów podczas reformy oświaty.
- 7) Szkoły stały się ośrodkami kulturotwórczymi w swoich środowiskach. Podczas licznych imprez i przedsięwzięć współpracują z lokalną społecznością, stowarzyszeniami i fundacjami.
- 8) Efekty pracy naszych gminnych szkół są widoczne i wszyscy możemy się nimi szczycić. Wysoka jakość kształcenia, to już dziś mocna strona naszej gminnej oświaty.

Mieszkalnictwo

Mieszkaniowy zasób Gminy Orzysz stanowi 381 lokali mieszkalnych, w tym: 271 lokali komunalnych i 110 lokali socjalnych. Na terenie Gminy Orzysz znajduje się 21 budynków w 100% gminnych, w których znajduje się 122 lokale mieszkalne (komunalne i socjalne) i 8 lokali użytkowych. Stawka bazowa czynszu za 1 m² powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego wynosi 2,30 zł. Stawkę czynszu za lokale socjalne ustala się w wysokości 50 % obowiązującej stawki. Stawka czynszu ulega obniżeniu lub podwyższeniu w oparciu o kryteria:

- a) czynniki podwyższające stawkę bazową:
 - lokal wyposażony w centralne ogrzewanie – zasilanie z ciepłowni – 30 %,
 - lokal wyposażony w ciepłą wodę – zasilanie z ciepłowni – 30 %,
 - lokal wyposażony w WC i łazienkę – 30 %
- b) czynniki obniżające stawkę bazową
 - lokal bez urządzeń wodociągowych – 10 %,
 - lokal bez urządzeń kanalizacyjnych – 20 %,
 - lokal na poddaszu – 10 %,
 - lokale położone w miejscowościach poza granicami miasta – 20 %.

W budynkach stanowiących w 100% własność Gminy, podejmowane są decyzje o potrzebach remontowych, natomiast w pozostałych budynkach, w których Gmina posiada jedynie udziały, są własnością wspólnot mieszkaniowych, o remontach części wspólnych decydują wszyscy właściciele lokali mieszkalnych na zebraniach właścicieli lokali, podejmując uchwały. Na bieżące utrzymanie oraz remonty mieszkaniowego zasobu gminy i inwestycje w 2018 roku wydano kwotę 73 401,06 zł.

Remonty, jakie wykonano w lokalach z mieszkaniowego zasobu gminy to:

- wymiana okien – 26 szt.
- wymiana drzwi – 9 szt.
- remont instalacji elektrycznej w 1 mieszkaniu,
- montaż instalacji centralnego ogrzewania w 2 mieszkaniach
- remont instalacji centralnego ogrzewania w jednym mieszkaniu.

Zgodnie z Uchwałą nr XLVII/46/17 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 28 grudnia 2017 roku w sprawie określania zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Orzysz Burmistrz może wyrazić zgodę na zawarcie umowy najmu lokalu z osobą, która z własnych środków i własnym staraniem wyremontowała wolny zdewastowany lokal mieszkalny i zwrócić koszt zakupu materiałów i usług, w opłacie za lokal mieszkalny.

W 2018 roku podpisano 2 umowy najmu lokalu komunalnego na czas wykonywania remontu w zdewastowanych lokalach gminnych własnym staraniem i własnymi środkami zgodnie z wymogami sztuki budowlanej i kosztorysem inwestorskim. Podpisano 1 umowę najmu komunalnego na czas wykonania trwałego ulepszenia w lokalu tj. wewnętrzna instalacja centralnego ogrzewania z montażem osprzętu w najmowanym lokalu (najemca sam zakupił piecokuchnię z kompletnym zestawem). Po wykonaniu wskazanych wyżej prac, nastąpiło komisyjne odebranie prac. Prace w jednym z lokali mają zostać odebrane do 31 marca 2019 roku.

W 2018 roku sprzedano na rzecz najemców 19 lokali mieszkalnych. Gmina Orzysz przeznacza do sprzedaży lokale mieszkalne komunalne, pomieszczenia i budynki gospodarcze, pomieszczenia i budynki użytkowe na rzecz najemców, którzy mają zawarte umowy najmu lub dzierżawy na czas nieoznaczony.

Przy sprzedaży lokalu mieszkalnego i przynależnego do lokalu budynku gospodarczego wraz z ułamkową częścią działki siedliskowej, na której zlokalizowany jest lokal, najemcy lub dzierżawcy udziela się bonifikaty w zależności od kategorii stanu technicznego budynku, w którym znajduje się lokal:

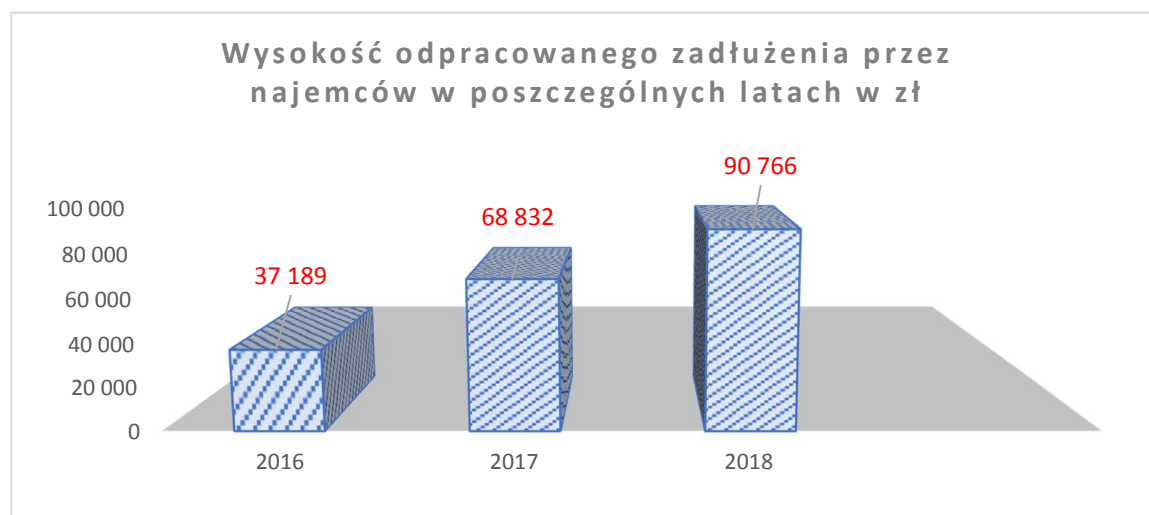
- kategoria I – 80 %,
- kategoria II – 85 %,
- kategoria III – 90 %,
- kategoria IV – 95 %.

Na wniosek nabywcy będącego najemcą lub dzierżawcą zapłata ceny może zostać rozłożona na raty roczne przez okres 10 lat. Rozłożona na raty niespłacona część ceny podlega oprocentowaniu w wysokości 5 % w stosunku rocznym.

Program oddłużania mieszkań gminnych

Pokaźny zasób mieszkań komunalnych i socjalnych generuje zadłużenie najemców względem gminy. Na koniec roku 2018 była to kwota 1 054 990,69zł. Od 2015 roku podejmowane są działania mające na celu zmniejszenie zaległości czynszowych poprzez danie możliwości odpracowania długu, uelastycznienie spłaty zadłużenia aż po skuteczniejszą egzekucję.

W ciągu 3 lat prowadzonego konsekwentnie Programu oddłużania najemców odpracowano zadłużenie na kwotę to 197 787,00zł.

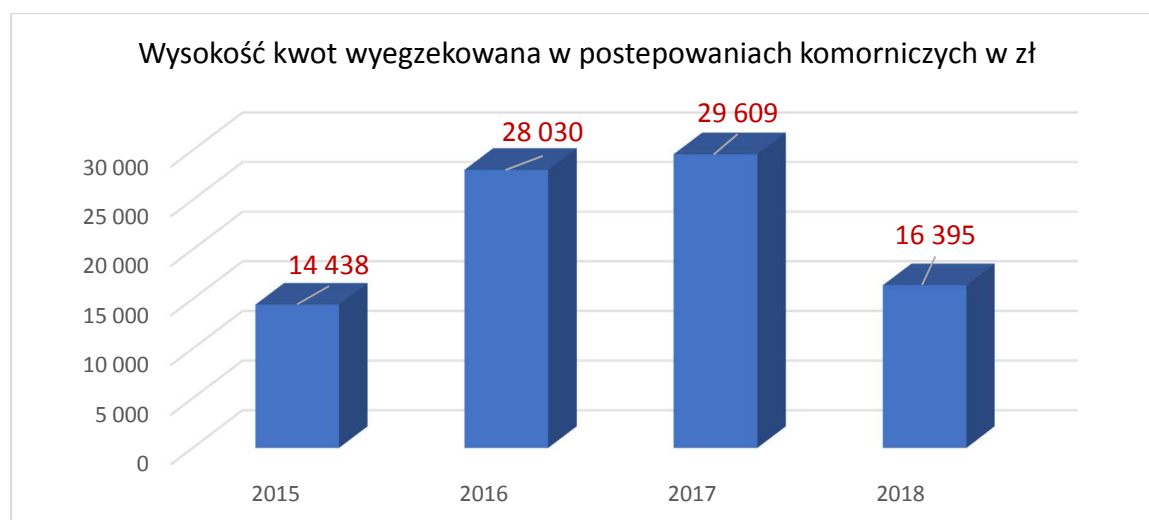

Zainteresowanie odpracowaniem długu z tytułu czynszu z każdym rokiem wzrasta. Jest to dogodny sposób na wyjście z trudności ekonomicznych dla osób, których problemy wynikają z niemożności znalezienia pracy i stałego źródła dochodu. Często odpracowania podejmują się domownicy, nie tylko główny najemca zadłużonego lokalu.

Z kolejnymi dłużnikami podpisano 134 porozumienia na spłatę zaległości czynszowych w dogodnych ratach miesięcznych.

Z pozwem do Sądu Rejonowego w Piszcu Wydział Cywilny wystąpiono w stosunku do:

- 15-stu osób, o egzekucję zaległych należności czynszowych;
- 13-stu osób, o eksmisję z lokalu mieszkalnego;
- 6-ciu osób, w sprawie ustalenia spadkobierców po zmarłych najemcach lokali komunalnych, którzy pozostawili po sobie dług wobec Gminy Orzysz w postaci zadłużenia czynszowego.

Łącznie z tytułu skutecznych postępowań egzekucyjnych prowadzonych przez komornika odzyskano kwotę 88 492,00zł.

Wyegzekwowana mniejsza kwota przez komornika w 2018r. wynika z tego, iż znaczna część dłużników posiadających prawomocne sądowe nakazy zapłaty, zdecydowała się odpracowywać dług lub podpisywała porozumienia na spłatę w ratach.

Wnioski

- 1) Gmina dysponuje dużym zasobem mieszkaniowym, który wymaga jednak sporych nakładów na remonty. Należy dążyć do zmniejszenia gminnego zasobu mieszkaniowego do niezbędnego minimum.
- 2) Corocznie w ramach Planu remontów prowadzona jest wymiana okien, drzwi oraz naprawa pieców w mieszkaniach gminnych.
- 3) Pomimo atrakcyjnych bonifikat (80-95%) najemcy nie wykazują oczekiwanego zainteresowania nabyciem lokalu mieszkalnego na własność.
- 4) Najemcy posiadają względem gminy zadłużenie czynszowe. Konsekwentne i systemowe działania w postaci Programu oddłużania, rozłożenie na raty oraz aktywna działalność egzekucyjna z eksmisją dają wymierne efekty w postaci odzyskanych kwot.
- 5) Należy przeprowadzić ankietowe rozpoznanie zainteresowania mieszkańców gminy Orzysz i osób pracujących w Orzyszu (wojsko) kupnem lub wynajęciem nowego mieszkania.
- 6) W związku z rosnącym zainteresowaniem kupnem mieszkania należy podjąć rozmowy z deweloperami w celu budowy budynków wielorodzinnych.

Zdrowie i opieka społeczna

Ochrona zdrowia

Dostęp do świadczeń z zakresu ochrony zdrowia na terenie gminy realizuje Samodzielny Publiczny Miejsko- Gminny Ośrodek Zdrowia w Orzyszu. Ośrodek zapewnia dostęp do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej rehabilitacji.

W ramach podstawowej opieki medycznej udzielane były świadczenia przez lekarzy, pielęgniarki i położną podstawowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców gminy Orzysz i osób z poza gminy. Podstawowa opieka zdrowotna (POZ) zapewnia zdrowym i chorym świadczenia zdrowotne w warunkach ambulatoryjnych i domowych. Do zadań Podstawowej Opieki Zdrowotnej należy:

- 1) Wykonywanie porad lekarskich (w tym orzeczenie o stanie zdrowia) w pomieszczeniach przychodni lub miejscu pobytu pacjenta, jeżeli stan zdrowia pacjenta tego wymaga;
- 2) Wykonywanie usług przez pielęgniarki i położne w pomieszczeniach przychodni lub miejscu pobytu pacjenta;
- 3) Wykonywanie przez pielęgniarki iniekcji, opatrunków oraz innych zabiegów pielęgniarstwa;
- 4) Wykonywanie przez lekarzy zabiegów i procedur medycznych oraz ordynacja leków;
- 5) Zlecanie wykonywania badań diagnostycznych i zabiegów fizjoterapeutycznych;
- 6) Zlecanie transportu sanitarnego;
- 7) Wystawianie skierowania do innych podmiotów wykonujących działalność leczniczą w ramach umowy z NFZ;
- 8) Wykonywanie szczepień i bilansów zdrowia

W celu realizacji zabiegów i procedur diagnostyczno-terapeutycznych w trakcie udzielanej porady lekarskiej oraz obowiązkowych szczepień ochronnych wynikających z zakresu działań lekarza podstawowej opieki zdrowotnej SPMGOZ w Orzyszu zapewnia funkcjonowanie gabinetu zabiegowego od poniedziałku do piątku w godzinach od 8:00 do 18:00 z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy.

W schorzeniach ostrych i nagłych porada następuje w dniu zgłoszenia, w schorzeniach przewlekłych jest uzgadniany termin wizyty z ubezpieczonym.

Świadczenia zdrowotne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej wykonywane są w warunkach ambulatoryjnych lub domowych od poniedziałku do piątku w przedziale czasowym pomiędzy 8.00 a 18.00.

Poza godzinami pracy podstawowej opieki zdrowotnej, w dni świąteczne i wolne od pracy świadczenia zdrowotne wykonuje SPZOZ w Piszcu w ramach nocnej i świątecznej opieki. Opiekę stacjonarną i całodobową, szpitalną zapewnia mieszkańcom w głównej mierze szpital w Piszcu oraz szpitale w Elku i Giżycku.

Liczba zrealizowanych w 2018 roku świadczeń przez ośrodek:

- 1) Liczba przyjętych pacjentów w gabinecie lekarza POZ - 18 664
- 2) Wizyty domowe pielęgniarek - 1 029
- 3) Wizyty patronażowe położnej – 230
- 4) Wizyty położnej w edukacji przedporodowej- 256
- 5) Ilość wykonywanych EKG w gabinecie zabiegowym- 167

Podstawową Opiekę Zdrowotną zapewniają na terenie gminy również 3 indywidualne praktyki lekarskie.

W ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej udzielane były świadczenia medyczne przez lekarza specjalistę, rehabilitacji w poradni rehabilitacyjnej dla wszystkich pacjentów posiadających ważne ubezpieczenie i w oparciu o aktualne skierowanie do poradni specjalistycznej, niezależnie od miejsca zamieszkania. Ilość pacjentów przyjętych przez lekarza rehabilitacji 599. Funkcjonowała rehabilitacja,

gdzie można było skorzystać z szerokiej gamy różnorodnych zabiegów fizjoterapii, kinezyterapii i terapii manualnej. Ilość wykonywanych punktów w gabinecie rehabilitacji 126 189, ilość przyjętych pacjentów- 1 420.

Pogarsza się z roku na rok stan techniczny budynku, w którym mieści się ośrodek zdrowia. W celu poprawy tego stanu rzeczy należy zmienić sposób zarządzania obiektem.

Na terenie gminy Orzysz funkcjonują 2 apteki zlokalizowane w mieście Orzysz, które pracują w dni robocze. Dodatkowo na terenie powiatu zgodnie z przepisami prawa każdego dnia również w niedziele i święta funkcjonuje przynajmniej jedna apteka całodobowo, zapewniając stały dostęp do leków.

Programy profilaktyczne

Gmina Orzysz rokrocznie prowadzi działania w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia, uwzględniające zarówno założenia polityki zdrowotnej państwa, np. sformułowane w Narodowym Programie Zdrowia, a przede wszystkim własne cele związane z problemami zdrowotnymi lokalnej społeczności.

Te własne cele związane z problemami zdrowotnymi środowiska lokalnego realizowane są na bieżąco przez Samodzielny Publiczny Miejsko – Gminny Ośrodek Zdrowia w Orzyszu oraz Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej funkcjonujące w Ośrodku. Tam prowadzone są działania z zakresu promocji zdrowia, udzielania kompleksowych porad z zakresu profilaktyki chorób układu krążenia, układu oddechowego, edukacji zdrowotnej w edukacji cukrzycy i zapobiegania powikłaniom cukrzycowym. Gmina Orzysz rokrocznie zabezpiecza środki jako dotację celową dla Samodzielnego Publicznego Miejsko – Gminnego Ośrodka Zdrowia w Orzyszu na realizację Programu Promocji i Ochrony Zdrowia. W ramach tego programu realizowane są coroczne bezpłatne akcje mammograficzne i cytologiczne i badania USG gruczołu krokowego wraz z konsultacjami.

W roku 2018 dla mieszkank Orzysza zorganizowano: wyjazd do Szpitala MSWiA do Olsztyna na badania mammograficzne i cytologiczne. Z badań skorzystało 50 kobiet.

Od sierpnia realizowano na terenie miasta i gminy Orzysz działania profilaktyczne ph. „Koperta Życia”.

W październiku i grudniu zrealizowano profilaktyczne akcje ph. Orzyski Dzień Walki z Rakiem, przeznaczony dla mężczyzn, dot. badania USG gruczołu krokowego. Przebadano ok. 60 osób.

W zakresie profilaktyki zorganizowano 7 akcji badań mammograficznych w mammobusie stacjonującym przy ośrodku zdrowia w Orzyszu. Z badań tych skorzystało 79 kobiet.

Profilaktyka uzależnień

Realizując cele Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przyjętego Uchwałą Nr XLVIII/351/18 Rady Miejskiej w Orzyszu były podejmowane działania w obszarach:

1. Finansowanie i prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób z problemem alkoholowym, narkomanii i ich rodzin oraz przemocy domowej przy ul. Wojska Polskiego 5 w Orzyszu

Każdy z potrzebujących mieszkańców Gminy Orzysz indywidualnie i nieodpłatnie miał możliwość korzystania z pomocy psychologa, specjalisty ds. uzależnień oraz referenta prawnego. Ogółem udzielono 685 porad i konsultacji 398 klientom Punktu Konsultacyjnego

2. Funkcjonowanie Placówki Wsparcia Dziennego pn. Środowiskowa Świetlica Opiekuńczo – Wychowawcza dla dzieci i młodzieży przy ul. Wojska Polskiego 5 w Orzyszu.

Za zgodą rodziców lub opiekunów prawnych ogółem na zajęcia uczęszczało 40 dzieci z szkoły podstawowej i gimnazjum, z czego 30 uczestników pochodziło z środowisk zagrożonych, gdzie występują problemy alkoholowe, przemoc w rodzinie. Przebywały one tam siedem dni w tygodniu, w okresie szkolnym od poniedziałku do piątku w godzinach popołudniowych 13.00 – 19.00, zaś w sobotę

i niedzielę oraz w okresie wakacyjnym w godzinach 9.00 – 15.00. W działaniach wychowawców dużą uwagę kierowano na działania o charakterze profilaktycznym, mającym na celu popularyzację wśród uczestników zajęć pozytywnych wzorców, dbanie o własne zdrowie, rozwój fizyczny i emocjonalny, budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych i środowiskowych, unikanie używek, przeciwdziałanie agresji i przemocy. Od czerwca ubr. realizowany jest także pilotażowy program zajęć sportowych o charakterze profilaktycznym „Dzieci ulicy”.

Na wydatki związane z działalnością i utrzymaniem świetlicy ogółem poniesiono koszty w wysokości 91.977,28 zł., w tym :

- 1) na wynagrodzenia wychowawców- opiekunów (3 osoby) - 63.581,54 zł;
- 2) na ubezpieczenia społeczne i fundusz pracy – 13.510,72zł.
- 3) na zakup:
 - materiałów plastycznych, biurowych do pracy z dziećmi - 1.339,26zł.
 - wyposażenia (głośnik, drukarka, gry planszowe) – 1.341,97zł.
 - słodczy i żywności na uroczystości organizowane w świetlicy – 1.473,12zł.
- 4) organizacja ferii zimowych – 600,-zł.
- 5) pokrycie kosztów utrzymania placówki w tym: c.o. energia elektryczna, opłata wody, ścieków, wywóz nieczystości stałych, zakup artykułów gospodarczych - 10.130,67zł.

3. Świetlica Środowiskowa „Kajak” przy parafii pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa przy ul. Ełckiej 17 w Orzyszu.

Świetlica Środowiskowa „Kajak” prowadzona była przez Siostry Dominikanki przy Parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Orzyszu. Dla dzieci i młodzieży dostępna była od poniedziałku do piątku w godzinach od 14.00 - do 17.30. Mogły one tam spędzać wolny czas od zajęć szkolnych i rozwijać swoje talenty, uczyć się odpowiedzialności i współpracy z innymi. W ramach zawartego z Gminą porozumienia sfinansowany został w całości koszt centralnego ogrzewania placówki - 4.307,63zł. Dofinansowano również wieczerzę wigilijną i zakup materiałów papierniczych i plastycznych przeznaczonych do pracy z dziećmi na zajęciach w kwocie 1.074,75- zł.

4. Opieka psychologiczna w szkołach prowadzonych przez Gminę Orzysz.

W szkołach, dla których Gmina Orzysz jest organem prowadzącym, pomoc i opiekę psychologiczną dzieciom i młodzieży pochodzącej z rodzin zagrożonych alkoholizmem i narkomanią oraz przemocą domową zapewniał psycholog. Zgodnie z przedłożonym sprawozdaniem za 2018 rok zrealizowano:

- 1) Konsultacji z nauczycielami, wychowawcami w celu określenia form pomocy i wsparcia uczniów w aktualnych trudnościach - 206
 - 2) Konsultacji indywidualnych z uczniami – 404, w tym:
 - nadużywanie alkoholu w rodzinie- 51
 - przemoc w rodzinie - 27
 - mającymi styczność z używkami- 65
 - uzależnienie behawioralne- 118
 - trudności emocjonalne, agresja ze strony uczniów - 143
 - 3) Konsultacji z rodzicami uczniów w celu rozwiązywania trudności wychowawczych i edukacyjnych ich dzieci - 253
 - 4) Konsultacji w sytuacjach kryzysowych, pomoc psychologiczna - 26
 - 5) Konsultacji z kuratorem - 3
- Ilość udzielonych porad i konsultacji podziale na poszczególne szkoły, przedstawia się następująco:
- ZSP w Orzyszu – 645;
 - ZSP w Dąbrówce – 148;
 - ZSP w Okartowie – 101.

Główne problemy i trudności z jakimi zmagali się nauczyciele, rodzice, dzieci i młodzież to: trudności wychowawcze, przemoc słowna i fizyczna, trudności w radzeniu sobie z emocjami, uzależnienie jednego lub kilku członków rodziny, trudności w rozwiązywaniu problemów.

5. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii

- 1) Na wyposażenie Komisariatu Policji w Orzyszu zakupiono i przekazano 20 szt. testów narkotycznych oraz narkogogle. Narkotestery służyły funkcjonariuszom w Orzyszu do eliminowania z ruchu kierowców, którzy prowadzą pojazd będąc pod działaniem środków odurzających. Narkogogle wykorzystywane były podczas różnego rodzaju przedsięwzięć o charakterze profilaktycznym.
- 2) Zorganizowano Gminną Debatę dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych pt. „NIE STAWIAJ NIELETNIM”. Głównym celem debaty było uwrażliwienie i dążenie do zmian postaw społecznych poprzez brak akceptacji dla wandalizmu, nielegalnej sprzedaży papierosów i alkoholu szczególnie nieletnim oraz narkotyków oraz podejmowanie zintegrowanych działań profilaktycznych i naprawczych instytucji działających w tych obszarach. Udział w debacie wzięli przedstawiciele policji, rady senioralnej, sołtysi, przedsiębiorcy przedstawiciele placówek oświatowo -wychowawczych, pracownicy socjalni, kuratorzy społeczni, psycholog.

6. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

- 1) Spośród złożonych 47 wniosków Komisja przeprowadziła z 31 osobami podejrzanymi o nadużywanie alkoholu, rozmowy motywujące do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego i utrzymania trzeźwości oraz z 13 osobami będącymi członkami rodzin osób z problemem alkoholowym. W sytuacji, kiedy to osoba, w stosunku do której wpłynął wniosek nie przyszła na spotkanie z zespołem bądź nie zgadzała się na dobrowolne poddanie się leczeniu, a wstępne czynności przeprowadzone potwierdzały, że występują ku temu przesłanki, Komisja kierowała wnioski do Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Piszcu. Z takim wnioskiem o zastosowanie obowiązku pojęcia leczenia odwykowego oraz na czas trwania leczenia ustalenie nadzoru kuratora sądowego w ubr. Komisja wystąpiła w stosunku do 6 osób.

- 2) Jednocześnie Komisja brała czynny udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie działającym w ramach gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w ramach którego prowadzona jest procedura „Niebieskiej Karty”. Problem nadużywania alkoholu często też wiąże się z występowaniem zjawiska przemocy w rodzinie (przemocy fizycznej, psychicznej bądź ekonomicznej).

3) Opiniowała projekty uchwał w sprawie:

- ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Gminy Orzysz;
- wprowadzenia odstępstwa od zakazu spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych na terenie Gminy Orzysz;
- Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2018 rok.

- 4) Zaopiniowała pozytywnie 17 wniosków na sprzedaż napojów alkoholowych. Opinie dotyczyły zgodności limitów i warunków lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych zgodnie z obowiązującą w tym zakresie uchwałą i przepisami prawa.

Na realizację zadań ujętych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2018r. wydatkowano środki finansowe w wysokości 192.385,62zł. Wydatkowane środki finansowe pochodziły z dokonanych przez przedsiębiorców opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Polityka senioralna

Uniwersytet Trzeciego Wieku w Orzyszu

UTW działa nieprzerwanie od 2016 roku. Liczba słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Orzyszu na przełomie lat:

2016 – 64
2017 – 48
2018 – 46
2019 – 45

Uniwersytet Trzeciego Wieku działa w oparciu o statut Domu Kultury w Orzyszu i stanowi jedną z form jego działalności oraz statut Uniwersytetu Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy. Patronat honorowy nad Uniwersytetem sprawuje Burmistrz Orzysza a opiekę naukową Dziekan Wydziału Gospodarki Turystycznej w Elku. Celem działania Uniwersytetu jest rozszerzenie oferty edukacyjnej; włączenie osób starszych do systemu kształcenia i wielopłaszczyznowego rozwoju ustawicznego; stymulowanie aktywności intelektualnej, emocjonalnej i artystycznej; umożliwienie miłego, twórczego i ciekawego spędzania czasu wolnego. Forma działalności Uniwersytetu to 8, 90-minutowych, spotkań w semestrze. Zajęcia mają formy wykładów, zajęć praktycznych i sportowych. Uniwersytet prowadzi również aktywną działalność turystyczno – krajoznawczą.

Rada Seniorów Gminy Orzysz

Inicjatorem utworzenia gminnej rady seniorów był Burmistrz Orzysza Zbigniew Włodkowski, podobnie jak Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Rada Seniorów Gminy Orzysz poparła potrzebę utworzenia UTW w Orzyszu.

Rada Seniorów Gminy Orzysz została powołana na podstawie Uchwały Nr VIII/40/15 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 29 kwietnia 2015r. w sprawie utworzenia Rady Seniorów Gminy Orzysz oraz nadania jej statutu. Rada liczyła w I kadencji 15 członków i ukonstytuowała się z dniem 17.07.2015r.

Przykłady dobrych praktyk w zakresie działania Rady Seniorów Gminy Orzysz to:

- współtworzenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Orzyszu, do którego należą także członkowie Rady Seniorów Gminy Orzysz;
- konstruktywne spotkania z Radą Młodzieży Gminy Orzysz, których efektem były opracowania wspólnych projektów wielopokoleniowych;
- organizacja imprez międzypokoleniowych z zaangażowaniem Rady Młodzieży Gminy Orzysz: obchody Gminnego Dnia Seniora i Senioriady.

Od 11.02.2019r. rozpoczęła się II kadencja Rady Seniorów Gminy Orzysz, w skład której wchodzi 16 członków organizacji i instytucji senioralnych z terenu miasta i gminy Orzysz.

Rada Seniorów funkcjonuje w oparciu o zabezpieczone środki finansowe w budżecie Domu Kultury w Orzyszu. Pula środków na 2019 r. wynosi 30.000 zł, z tego 10.000 zł na organizację IV Gminnego Dnia Seniora, wyjazd studyjny do miast, z którymi seniorzy współpracowali w I kadencji, tj. Zgierz i Puławy. Kwota 20.000 zł przeznaczona jest na transport dla 8 formacji senioralnych, czyli po 2,5 tys. zł na daną organizację.

Członkowie Rady Seniorów Gminy Orzysz reprezentują naszą gminę w organizacjach senioralnych na szczeblu wojewódzkim i krajowym. Mamy swojego przedstawiciela w składzie Społecznej Rady Seniorów Województwa Warmińsko – Mazurskiego, utworzonej w dniu 4.10.2018r. w Olsztynie na 3 – letnią kadencję. W II kadencji funkcjonowania Obywatelskiego Parlamentu Seniorów mamy 2 członków, z tego 1 członek jest w Prezydium Obywatelskiego Parlamentu w Warszawie, drugi członek jest w Prezydium Delegatury OPS w Olsztynie. Od kwietnia br. mamy trzeciego członka w Prezydium Delegatury OPS w Olsztynie, który uzupełnił skład OPS po zmarłej członkini. Członek ten został jednocześnie delegatem do Prezydium OPS w Warszawie. Jednocześnie do Konwentu OPS w Warszawie został zarekomendowany Burmistrz Orzysza na funkcję Osoby Zaufania Publicznego (jednej z pięciu w Polsce).

Pomoc społeczna

Głównym dokumentem, na którym opiera się polityka społeczna Gminy jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Orzysz na lata 2014-2020. Inne gminne programy stanowią jej uzupełnienie, bądź uszczegółowienie.

Celem nadrzędnym Strategii jest poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Orzysz, poprzez: wzrost aktywności zawodowej mieszkańców, podniesienie szans na zatrudnienie osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, zwiększenie potencjału gospodarczego Gminy do generowania miejsc pracy, poprawę warunków socjalno-bytowych rodzin oraz ich dostępu do zasobów, dóbr i instytucji społecznych, podnoszenie świadomości rodzicielskiej oraz kompetencji wychowawczych rodziców, minimalizowanie skutków przemocy, uzależnień i innych dysfunkcji rodziny, wzmocnienie współpracy pomiędzy jednostkami organizacyjnymi gminy, innymi instytucjami publicznymi oraz podmiotami sektora obywatelskiego działającymi na rzecz wspierania rodzin, wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, pomoc dzieciom i młodzieży dotkniętej lub zagrożonej problemami, wzrost aktywności osób starszych i niepełnosprawnych, poprawa dostępności opieki środowiskowej oraz usług zdrowotnych, stworzenie otoczenia społecznego przyjaznego osobom starszym oraz niepełnosprawnym, wzrost aktywności społecznej.

Gminne Programy Wspierania Rodziny na lata 2013 – 2015 oraz 2016 – 2018 są propozycją zintegrowanych kierunków działań na rzecz wsparcia rodziny i dziecka na terenie gminy Orzysz. 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 575). ww. ustawy wskazuje konieczność opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Założenia ustawy kładą szczególny nacisk na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną poprzez lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Identyczne cele i założenia realizowane są również w Gminnym Systemie Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną na lata 2014-2020.

We wszystkich podejmowanych działaniach myślą przewodnią jest, że to rodzina jest podstawową i niezastąpioną grupą społeczną - jedynym środowiskiem, w którym powinien odbywać się naturalny proces kształtowania osobowości jej wszystkich członków, szczególnie dzieci. Jest pierwszym i najbardziej naturalnym kręgiem środowiskowym, do którego dziecko wchodzi już przez sam fakt narodzin i trwa do momentu osiągnięcia dojrzałości społecznej. Należy dać mu szansę na wzrastanie i uczenie się prawidłowych relacji rodzinnych i szczęśliwe dzieciństwo.

Celem programu jest zatem tworzenie systemu wsparcia rodziny, który pozwoli na efektywne budowanie mechanizmów współpracy z rodziną dziecka w środowisku rodzinnym. Wprowadzenie asystentury rodzinnej jako formy wsparcia rodziny przeżywającej trudności jest odpowiedzią na nadmierne biurokratyzowanie dotychczasowych form pracy z rodziną i uniemożliwia kompleksową i szybką pomoc.

Cel Główny Programu to: wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe obejmują założenia że: ukształtują prawidłowe relacje między członkami rodziny, wzmocnią system norm i wartości dający gwarancję prawidłowego przebiegu procesu wychowania, promują działania skierowane na zdrowy styl życia i pożyteczne organizowanie czasu wolnego. Mamy nadzieję, że realizacja zadań zawartych w ofercie podniesie pozycję dziecka w rodzinie, poziom kultury osobistej członków rodzin oraz zmniejszy niewydolność wychowawczą rodziców wobec swoich dzieci. Rodzina w gminie Orzysz silniejsza ekonomicznie, społecznie, kulturowo oraz wydolniejsza w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

Cele szczegółowe :

1. Wsparcie materialne rodzin, rodzina bardziej samodzielna ekonomicznie.
2. Wsparcie rodzin w profilaktyce pojawiających się kryzysów w rodzinie.
3. Wsparcie w wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
4. Wzrost społecznej świadomości roli rodziny, rodzina wydolniejsza wychowawczo, wzmacnianie i wyzwalanie zasobów tkwiących w rodzinach.

Na przestrzeni lat widać znaczną poprawę sytuacji materialnej rodzin ze względu na wprowadzenie programów wspierających 500+, 300+, zwłaszcza w rodzinach wielodzietnych. W trakcie wywiadów środowiskowych pracownicy socjalni zauważyli podniesienie standardu mieszkań, rodziny wyjeżdżają na wakacje i urlopy, rodziny posiadają więcej sprzętu AGD i RTV lepszej jakości, więcej kupują żywności oraz nowej odzieży.

Cel szczegółowy 1 osiągnięty. Niestety część rodzin, mimo zwiększonych środków finansowych nie potrafi ich efektywnie zagospodarować. Zauważalne jest również delegowanie odpowiedzialności za wychowanie, edukację a nawet zdrowie na instytucje (MOPS, szkoły itd.). Współpraca z niektórymi rodzinami nadal przebiega z wieloma problemami. Rodzice bagatelizują pojawiające się sygnały o dysfunkcyjnym zachowaniu, sami często obarczeni są uzależnieniem, przejawiają zachowania agresywne. Nie potrafią lub nie chcą szukać pomocy , mimo że różne instytucje wychodzą z ofertą wsparcia – poradnictwa, terapii (MOPS, PCPR, poradnia psychologiczno – pedagogiczna itd.).

Cel 2 szczegółowy realizowany- Brak kompetencji rodzicielskich, roszczeniowość, i świadomość braku konsekwencji, utrudnia wypracowanie pozytywnych zmian. Od 2014 roku szczególnym wsparciem asystenta rodziny zostało objętych 29 rodzin borykających się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi a także brakiem zasobów własnych, umożliwiających ich przezwyciężenie. Na dzień dzisiejszy nadal jest prowadzona praca w 8 rodzinach. Należy podkreślić, że ze względu na bezpośrednie zagrożenie zdrowia i życia małoletnich 10 dzieci z terenu naszej gminy przebywa w pieczy zastępczej, w tym 3-je dzieci w Domu Dziecka. Niepokojący jest fakt, że tylko 1 z tych rodzin podjęła trud, by dziecko wróciło do niej.

Cel szczegółowy 3: Wsparcie w wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. Realizowany jest głównie w placówkach oświatowych, poprzez różnego rodzaju wyrównywanie deficytów, ale także pomoc w rozwijaniu szczególnych uzdolnień. W środowiskach objętych wsparciem asystenta rodziny dzieci mają możliwość korzystania z indywidualnego wsparcia, w zależności od potrzeb.

4 cel szczegółowy: wzrost społecznej świadomości roli rodziny, rodzina wydolniejsza wychowawczo, wzmacnianie i wyzwalanie zasobów tkwiących w rodzinach, to nadal ogromne wyzwanie dla instytucji pomocowych, realizujących program. Jest to działanie długofalowe i oparte na interdyscyplinarnym oddziaływaniu wielu instytucji i specjalistów – efekty są jeszcze słabo widoczne

Zmiana postaw ludzkich, motywowanie do samodoskonalenia, uczenie samodzielności jest procesem długotrwałym, a efekty są mało spektakularne. Dlatego przed wszystkimi podmiotami realizującymi założenia Strategii oraz cele innych programów stoi nadal ogromne wyzwanie. Z obserwacji pracowników pomocy społecznej niestety wypływa smutny wniosek, że poprawa sytuacji materialnej rodzin, wcale nie zmniejszyła ilości problemów w rodzinach, szczególnie tych związanych z uzależnieniami, przemocą, bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Ze względu na rozrastającą się biurokrację (konieczność dokumentowania wszystkiego, wypełniania szeregu bezsensownych dokumentów, sprawozdań) pozostaje niewiele czasu na pracę „u podstaw” w środowisku domowym. Wiemy niestety, że kolejne rodziny w naszej gminie stoją na krawędzi utraty swoich pociech, dlatego warto i należy rozważyć nowe formy i metody pracy z rodzinami.

Wnioski

Biorąc powyższe rozważania pod uwagę i potrzeby w tym zakresie, także w aspekcie finansów a nawet ekonomii społecznej, należy zauważyć, że zasadne byłoby rozwijanie w naszej Gminie, także

stacjonarnych form opieki nad dzieckiem i rodziną. Rodzinny Dom Dziecka, pogotowie opiekuńcze, czy inna forma opieki stacjonarnej to szansa nie tylko dla dzieci, ale także kolejne miejsca pracy, pozyskanie subwencji szkolnej do naszych szkół. Można również rozważyć stworzenie w tych miejscach coś na wzór np. poradni czy centrum edukacji dla rodziców, nie tylko dla rodzin z naszej gminy ale również ościennych. Korzystałyby z tej pomocy rodziny, które będą walczyć o powrót swoich dzieci do domu, ale także inne rodziny, które borykają się z problemami wychowawczymi lub po prostu czują deficyt wiedzy w tym zakresie i w ramach profilaktyki chcą swoje kompetencje podnieść. Należy podkreślić, że konieczne jest w tym przypadku zatrudnienie doświadczonych specjalistów, do których mimo starań różnych podmiotów, nadal dostęp jest utrudniony. Ściągnięcie lub zatrzymanie ich u nas mogłoby podnieść potencjał Gminy.

W odpowiedzi na problemy demograficzne kraju, w tym niestety naszej Gminy, z której spora część mieszkańców aktywnych zawodowo pracuje poza jej granicami, szczególną uwagę skupiliśmy na problemach Seniorów. Prowadzona przez Państwo polityka senioralna jest wypadkową rosnących potrzeb jednej ze słabszych grup mieszkańców. Wprawdzie Gmina Orzysz aktywnie wykorzystwała i wykorzystuje fundusze przeznaczone na ten cel i rozwija szereg form wsparcia dla Seniorów. Utworzono Radę Seniorów, wspaniałe działa Uniwersytet III Wiek, część Seniorów korzysta ze wsparcia Środowiskowego Domu Samopomocy, w którym integrują się z młodszymi uczestnikami, istnieje Klub Seniora oraz organizacje pozarządowe z szeroką ofertą dla najstarszych mieszkańców naszej Gminy. Jednak jako pracownicy pomocy społecznej realizujący ustawowe zadania w formie usług opiekuńczych, poradnictwa, wsparcia finansowego i rzeczowego, kierowania do dps, śds itd.. wyraźnie widzimy, że wciąż istnieje grupa mieszkańców nieaktywnych zawodowo z powodu wieku i towarzyszących chorób oraz niesprzyjających okoliczności (np. miejsce zamieszkania), która jest wykluczona z tego wsparcia. Bardzo zmienił się model rodziny, często osoby starsze mieszkają same, a kiedy przychodzi pogorszenie stanu zdrowia i niepełnosprawność wymagająca intensywnej opieki rodziny lub sami Seniorzy zwracają się po pomoc instytucjonalną. Należy podkreślić, że poza wsparciem usługowym, Gmina kieruje mieszkańców samotnych, wymagających opieki 24 godzinnej do różnego typu Domów Pomocy Społecznej. Jest to kosztowna forma wsparcia dla gmin, biorąc pod uwagę niskie dochody własne Seniorów, brak możliwości alimentacji rodzin. Niestety nie da się uniknąć realizacji tego zadania przez Gminę nie tylko ze względów formalnych, ale także humanitarnych. Pieniądze idące za mieszkańcem naszej Gminy nie tylko zabezpieczają bezpośrednie potrzeby Seniora, ale także finansują miejsca pracy pracujących tam opiekunów na różnych stanowiskach. Może należy rozważyć utworzenie tego typu miejsca w naszej Gminie. Z danych MOPS wynika, że potrzeby w tym zakresie wzrastają. Na przestrzeni roku tylko w naszej Gminie kilka osób pyta o zasady kierowania do DPS. Wciąż są problemy ze znalezieniem miejsc dla osób z zaburzeniami demencyjnymi czy Alzhaimerem. Poza tym placówki wsparcia dziennego, na wzór np. „przedszkola dla starszaków”, gdzie opiekun może „zostawić”, rodzica, dziadka na kilka godzin byłoby ogromnym wsparciem dla całej rodziny i umożliwi np. wykonywanie pracy zawodowej opiekunom, a to z kolei oddała konieczność umieszczania takiej osoby w Domach Pomocy Społecznej. Sądzymy, że specjalistyczny dzienny dom opieki dla osób starszych byłby kuszącą ofertą dla mieszkańców wszystkich ościennych miast i miejscowości, bo potrzeby w tym zakresie są ogromne. Orzysz leży w centrum pomiędzy Giżyckiem, Piszem, Elkiem, Mikołajkami, może więc warto zdiagnozować potrzeby w tym zakresie szczegółowiej.

Podsumowując: jest grupa Seniorów aktywnych, zdrowych i zarażających energią społeczność lokalną, ale wciąż rośnie liczba osób wymagająca szczególnej troski i opieki, należy dodać kosztownej niezwykle, więc może warto pomyśleć jak „zorganizować” taką placówkę w Orzyszu i te pieniądze zatrzymać właśnie u Nas!!!

Świadczenia społeczne

Poniżej prezentowane będą dane na temat realizowanych na terenie gminy Orzysz transferów społecznych na przestrzeni lat 2014-2018.

Świadczenia rodzinne**Świadczenie rodzicielskie**

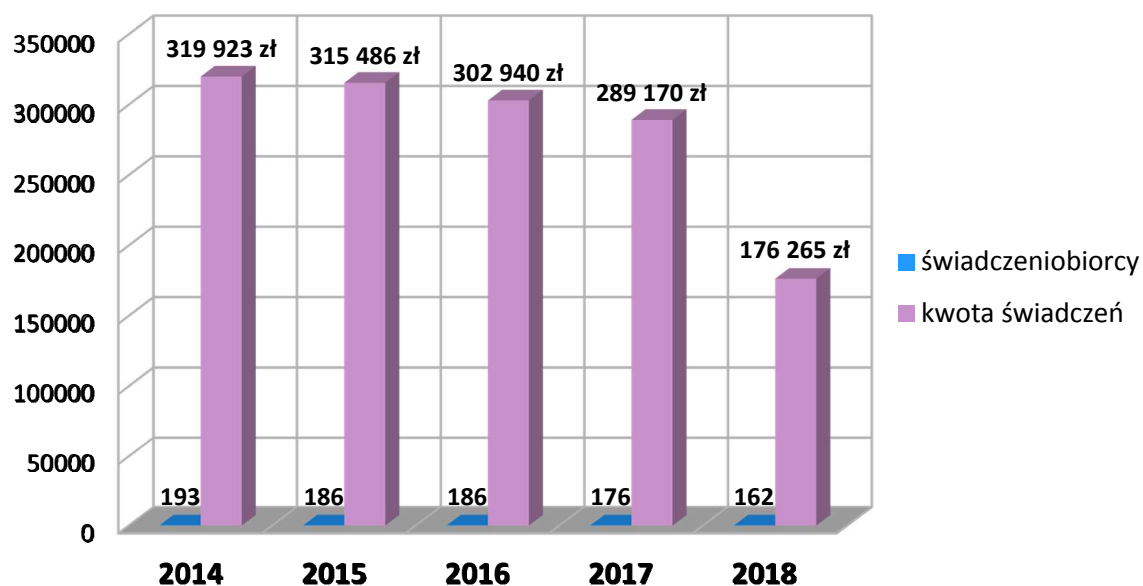
Przysługuje ono niezależnie od dochodu rodziny. Mogą się o nie ubiegać rodzice i opiekunowie dzieci, którzy nie posiadają uprawnień do zasiłku macierzyńskiego lub stosownego uposażenia z tytułu urodzenia lub przyjęcia dziecka na wychowanie.

	2014	2015	2016	2017	2018
Świadczeniobiorcy	0	0	57	68	69
Kwota świadczeń	0 zł	0 zł	366 909 zł	430 992 zł	425 575 zł

Świadczenia rodzicielskie są finansowane z budżetu państwa.

Zasiłek pielęgnacyjny

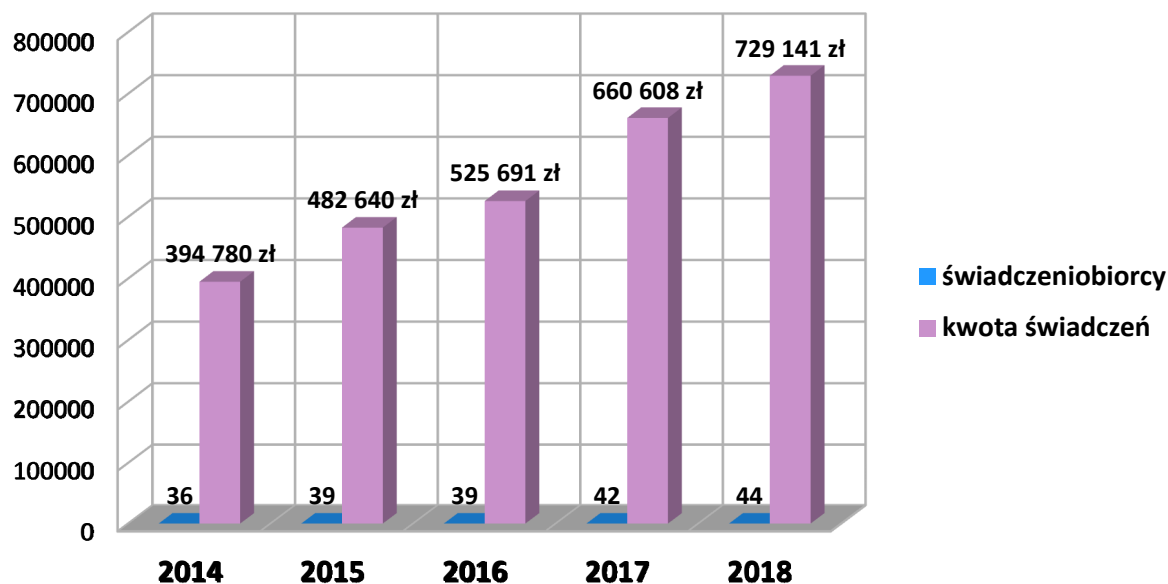
Przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, osobie, która ukończyła 75 lat. Spadek w 2018r. wynika z tego, że zmniejszyła się liczba osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności uprawniającego do uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego.

Zasiłek pielęgnacyjny finansowany jest z budżetu państwa.

Świadczenie pielęgnacyjne

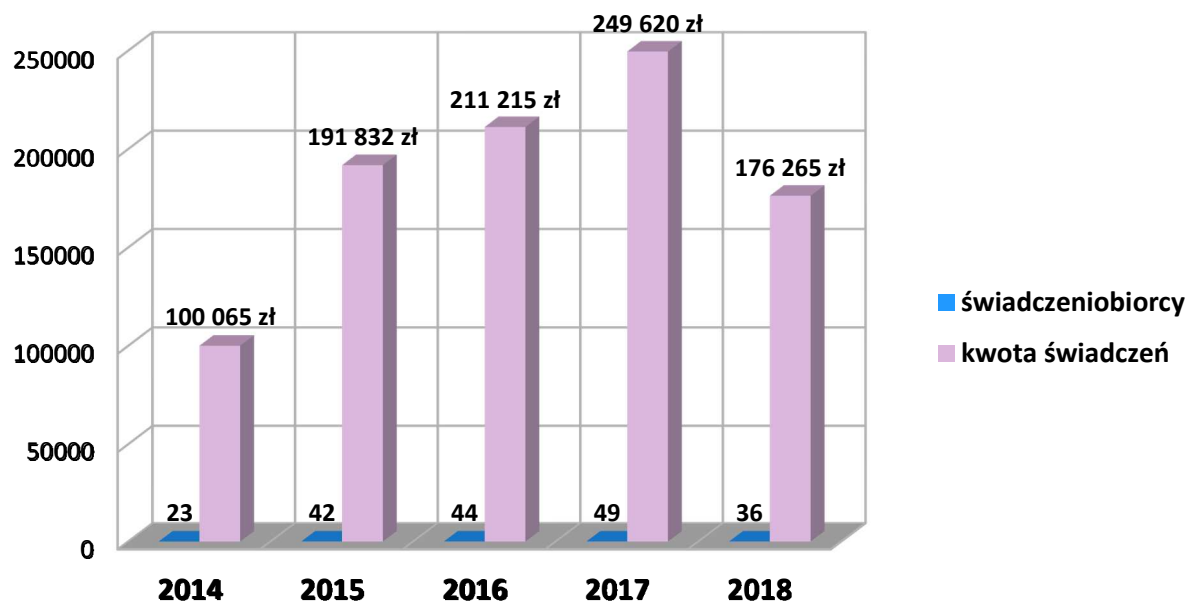
Przysługują, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała nie później niż do ukończenia 18 roku życia, jednak nie później niż do ukończenia 25 roku życia. Tendencja rosnąca świadczy o tym, że coraz więcej osób rezygnuje z pracy w celu sprawowania opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem.

Świadczenia pielęgnacyjne są finansowane z budżetu państwa.

Specjalny zasiłek opiekuńczy

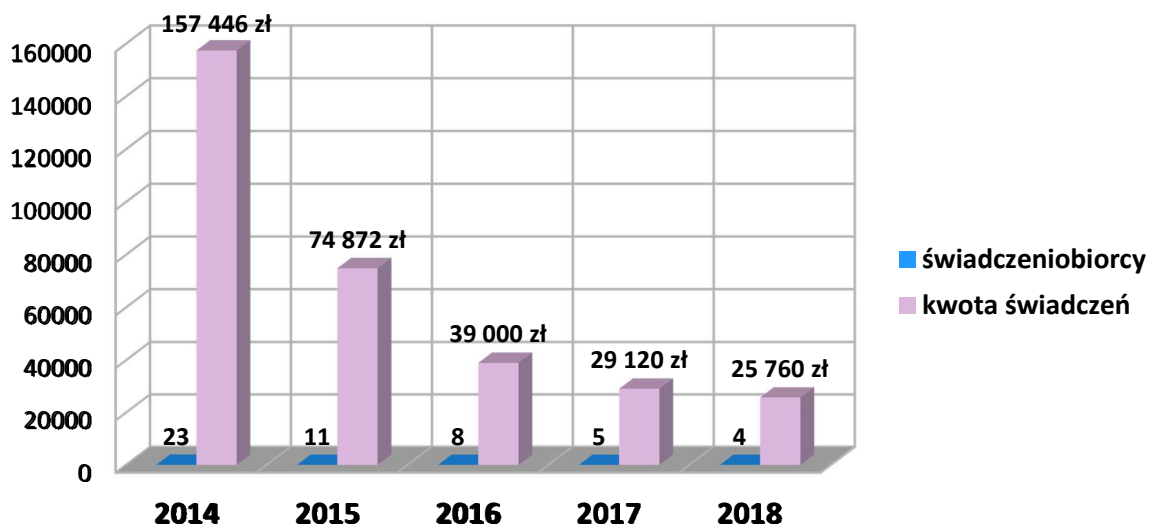
Przysługuje osobom z rodziny, jeżeli rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Specjalny zasiłek Opiekuńczy jest finansowany z budżetu państwa.

Zasiłek dla opiekuna

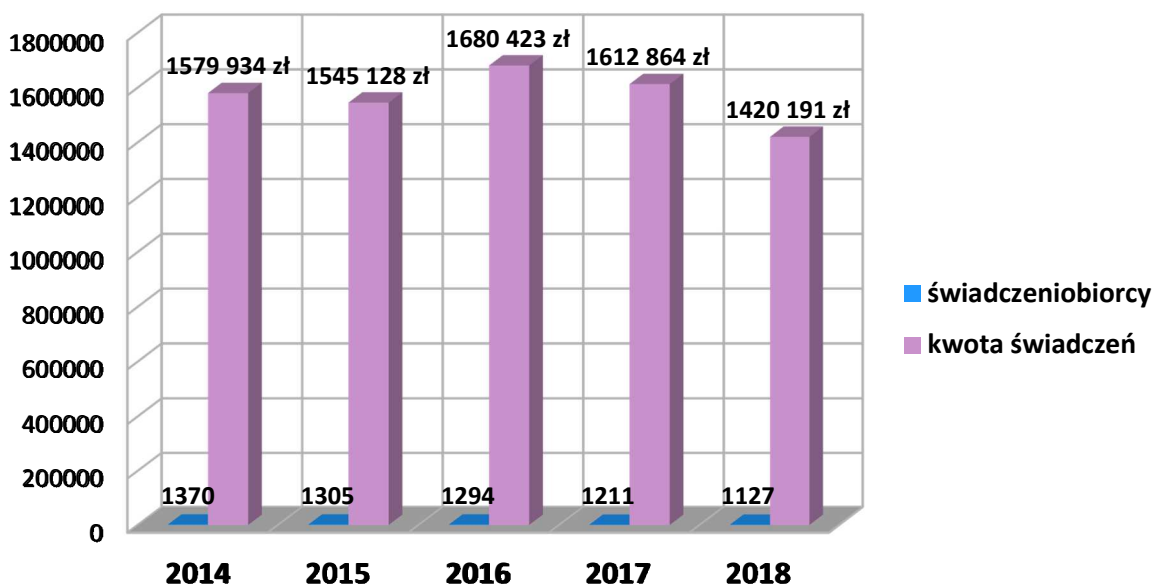
Przysługuje osobom rodziny, w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Zasiłek dla opiekuna przysługuje osobie, która utraciła prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W chwili obecnej w/w zasiłek zastępuje Specjalny Zasiłek Opiekuńczy.

Zasiłek dla opiekuna finansowany jest z budżetu państwa.

Świadczenia rodzinne

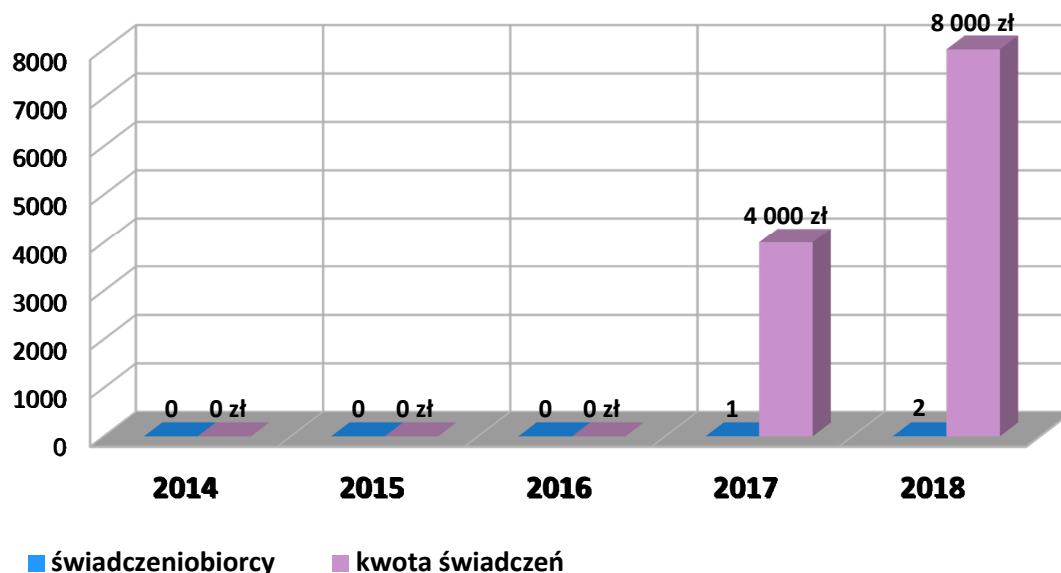
Przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 674zł. Gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 764 zł. Od pięciu lat obserwujemy spadek liczby osób, na które rodzice pobierają świadczenia rodzinne. Fakt ten potwierdza niż demograficzny oraz lepsza sytuacja finansowa rodzin.

Zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłków rodzinnych finansowane są z budżetu państwa.

Za życiem

Przysługuje jednorazowo z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Świadczenie "Za Życiem" finansowane jest z budżetu państwa.

Świadczenia wychowawcze

Program 500+

Przysługuje na pierwsze dziecko jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 800,00 zł. Jeżeli członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne, lub dziecko powyżej 16-go roku życia legitymujące się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko przysługuje jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1200,00 zł. do dnia ukończenia przez dziecko 18. roku życia. Na drugie i kolejne dziecko bez względu na dochody po 500 zł miesięcznie. Spadek spowodowany jest niżem demograficznym oraz lepszą sytuacją finansową rodzin z gminy Orzysz.

	2014	2015	2016	2017	2018
świadczeniobiorcy	0	0	1032	1129	1040
kwota świadczeń	0 zł	0 zł	4 977 459 zł	6 442 660 zł	5 966 071 zł

Świadczenia wychowawcze są finansowane z budżetu państwa.

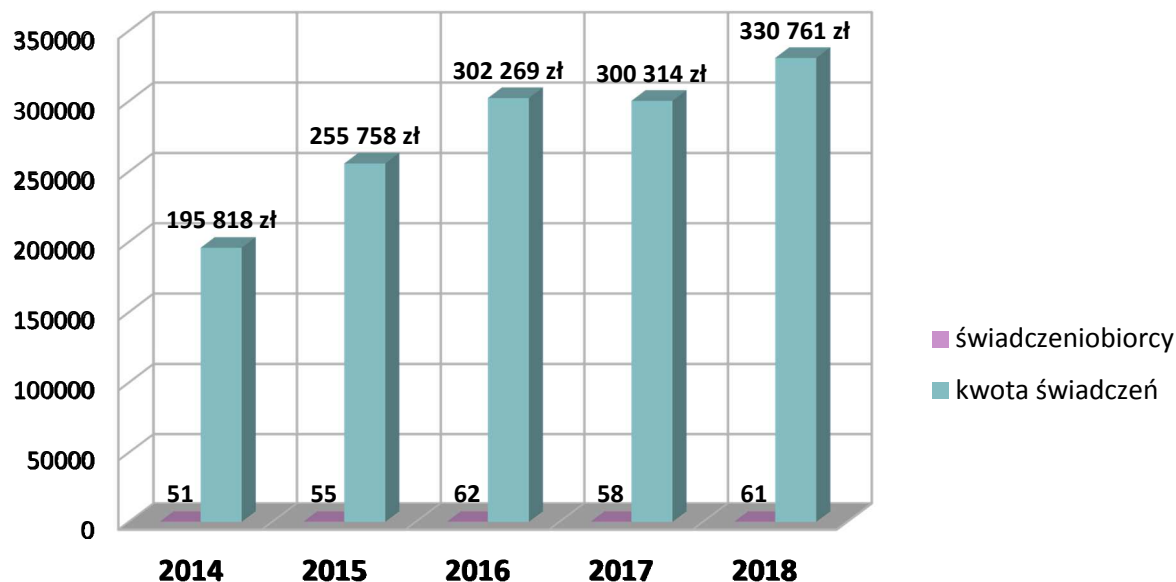
Dobry start

Świadczenia przysługują dziecku w związku z rozpoczęciem roku szkolnego jednorazowo w wysokości 300,00 zł. Funkcjonuje od 2018 roku. Skorzystało z niego 1059 świadczeniobiorców. Wydatkowano kwotę 317 700zł.

Świadczenia Dobry Start finansowane są z budżetu państwa.

*Świadczenia z pomocy społecznej***Zasilek stały**

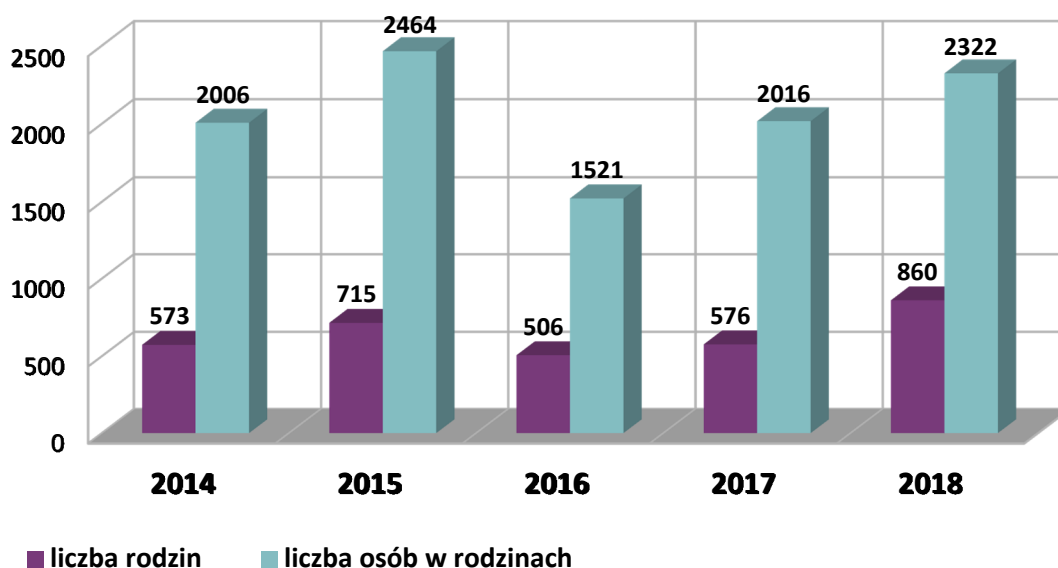
Zadanie obowiązkowe gminy finansowane z budżetu państwa. Od 2014r. nastąpił znaczący wzrost świadczeniobiorców oraz wyraźne zwiększenie kosztu zadania. W kolejnych latach kwoty wydatkowane rosną.

Z analizy danych wynika, że powodem są zjawiska demograficzne, tj. starzenie społeczeństwa a także brak uprawnień emerytalno-rentowych w wyniku długotrwałego bezrobocia i bierności zawodowej mieszkańców.

Poradnictwo specjalistyczne

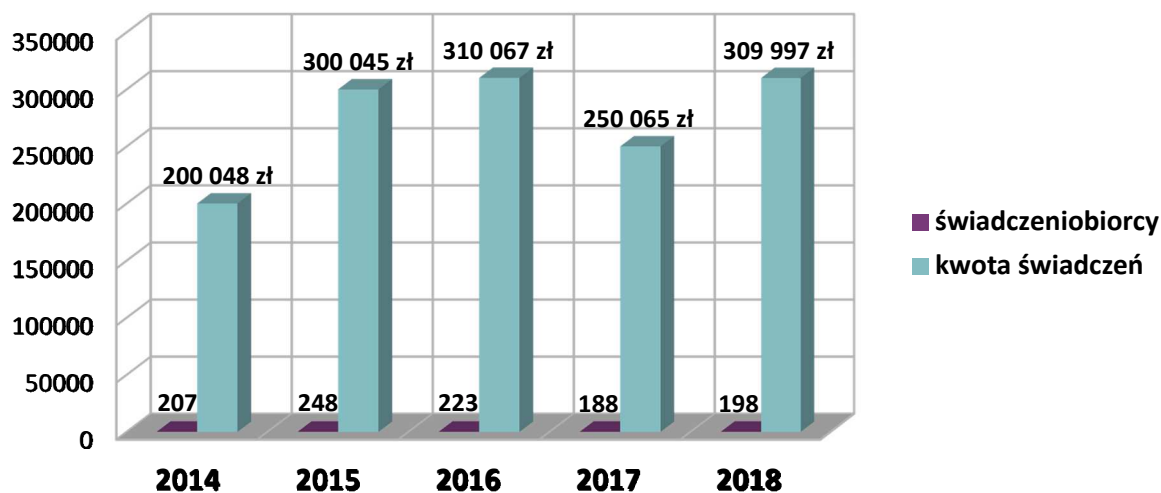
Od 2014r. do 2018r. nastąpił wzrost liczby rodzin objętych wsparciem w formie poradnictwa specjalistycznego.

Z analizy tendencji wzrostowej wynika, że prawdopodobnym powodem jest zwiększenie świadomości mieszkańców, złożoność problemów z którymi borykają się rodziny, narastające problemy w wykonywaniu władzy rodzicielskiej a także sposób realizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy.

Zasilek okresowy

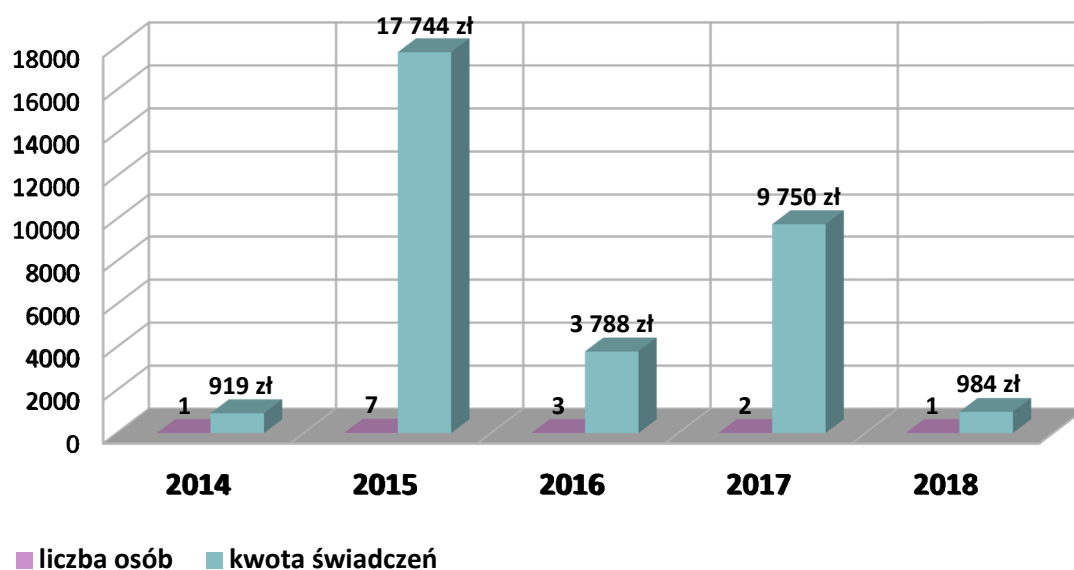
Zadanie obligatoryjne gminy finansowane z budżetu państwa. Liczba świadczeniobiorców od 5 lat utrzymuje się na podobnym poziomie.

Znacząco wzrosła kwota realizacji zadania. Wynika to między innymi z podwyżki kryteriów w pomocy społecznej oraz ze zwiększonej częstotliwości udzielania tego typu wsparcia świadczeniobiorcom.

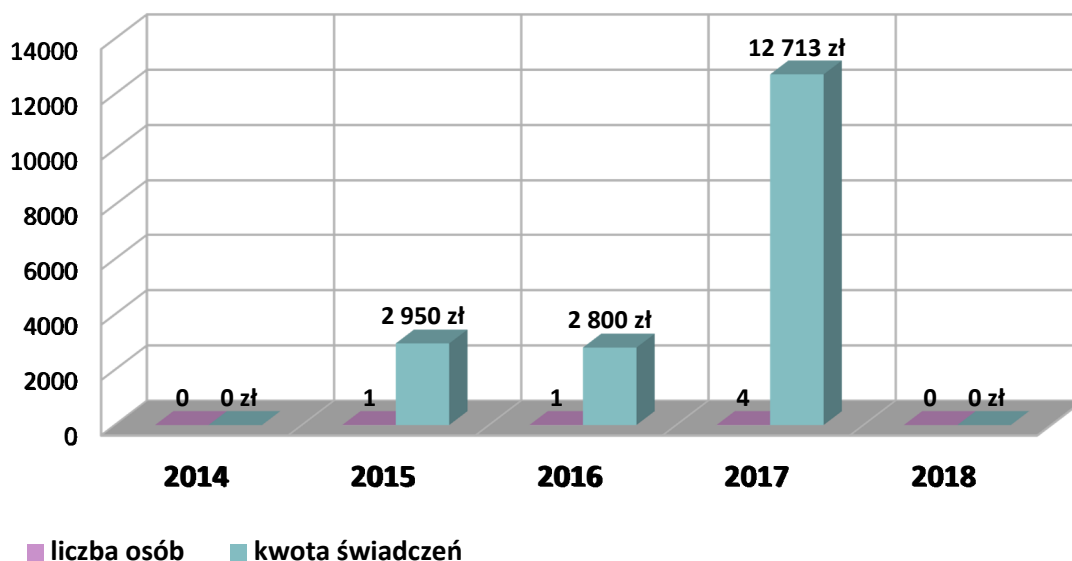
Zapewnienie schronienia

Zadanie obowiązkowe gminy finansowane ze środków własnych. W 2015r. Z terenu gminy Orzysz skierowanych było 7 bezdomnych. Z przyczyn naturalnych ich liczba w kolejnych latach zmniejszała się.

Sprawienie pogrzebu

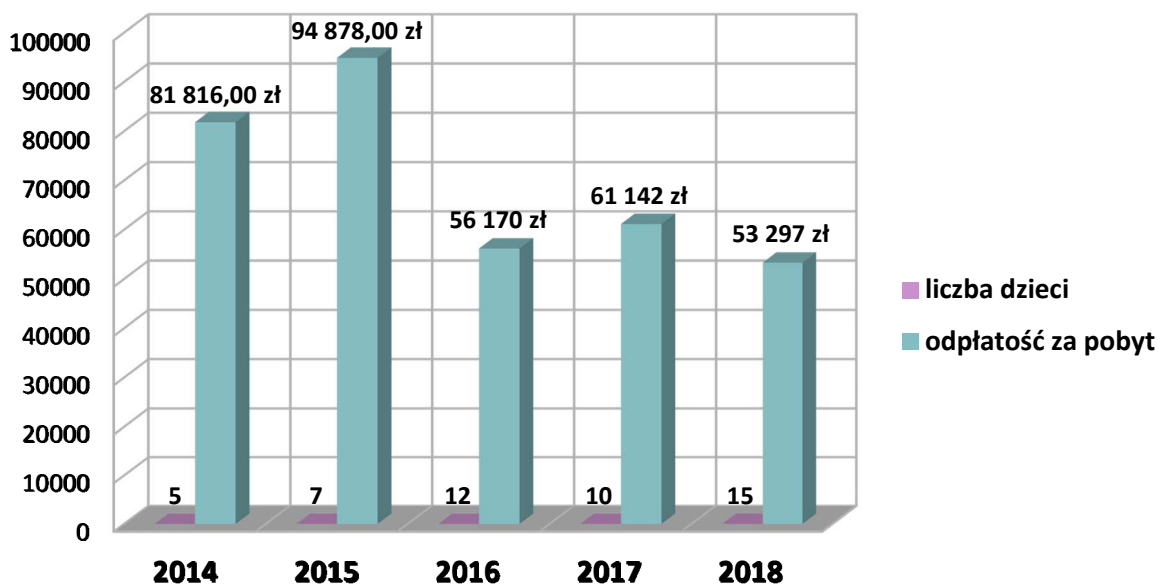
Zadanie obowiązkowe gminy finansowane ze środków własnych. Sprawienie pogrzebu dotyczyło osób samotnych pozbawionych przez rodziny.

W roku ubiegłym pochówków było aż 4, w ostatnim roku nie było żadnego.

Wspieranie rodziny i pieczy zastępcza

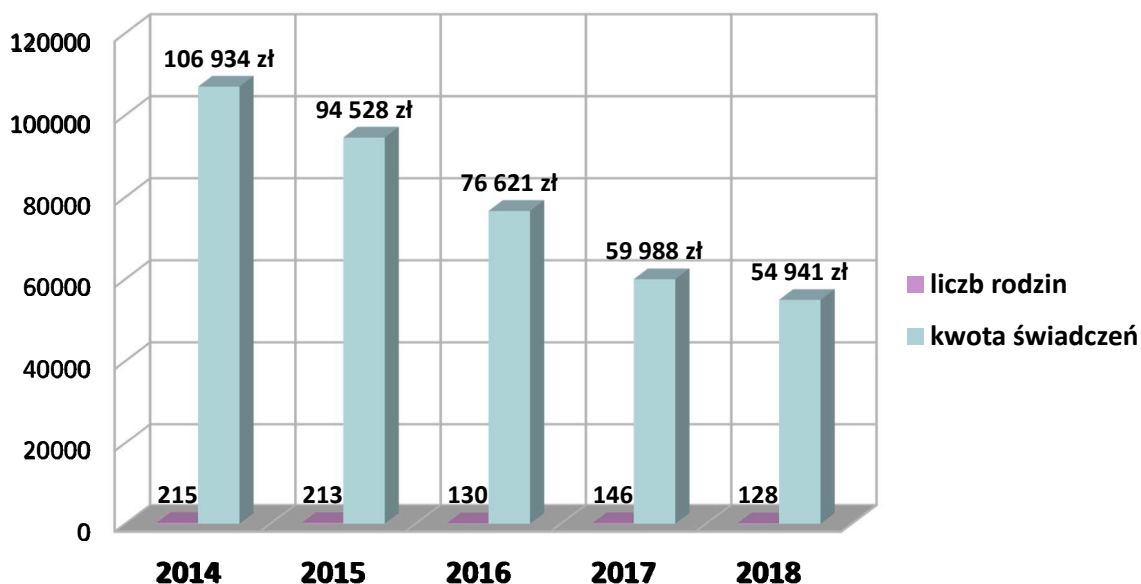
Zadanie obowiązkowe gminy finansowane ze środków własnych. Liczba świadczeniobiorców wzrosła na przestrzeni lat trzykrotnie.

Wydatki na realizację zadania od 2015r. zmniejszyły się o ok 50% i utrzymują się na podobnym poziomie aż do 2018r. Zmniejszenie kosztów nastąpiło w związku z przeniesieniem części dzieci z placówek opiekuńczo – wychowawczych do rodzinnej pieczy zastępczej.

Zasiłek celowy

Zadanie własne gminy finansowane z budżetu gminy. Świadczenie ma charakter fakultatywny, wypłacane jest w zależności od potrzeb na konkretny cel, np. zakup opału, leków, żywności, odzieży itd.

Na przestrzeni 5 lat od roku 2014 widoczna jest wyraźna tendencja spadkowa, zarówno w liczbie rodzin korzystających, jak i wielkości środków przeznaczonych na ten cel. Zakładamy, że zmniejszone zapotrzebowanie na zasiłki celowe wynika z poprawy sytuacji materialnej rodzin (dodatkowe świadczenia, w tym świadczenie 500+, 300+ i inne).

Usługi opiekuńcze

Zadanie finansowane w całości z budżetu gminy. Od 2016r. zmniejszyła się nieznacznie liczba usługobiorców.

	2014	2015	2016	2017	2018
usługobiorcy	38	40	41	38	32
kwota realizacji zadania	257 935 zł	240 513 zł	184 371 zł	194 386 zł	210 323 zł

W tym samym okresie wzrósł koszt realizacji zadania, który wynika z corocznego wzrostu najniższego wynagrodzenia pracowników realizujących usługi opiekuńcze.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze

Zadanie zlecone finansowane z budżetu wojewody. Od 2014 roku liczba usługobiorców waha się od 2-4 osób. Koszt realizacji zadania utrzymuje się na wyrównanym poziomie.

	2014	2015	2016	2017	2018
usługobiorcy	2	2	4	3	3
kwota realizacji zadania	13 916 zł	14 420 zł	14 535 zł	14 420 zł	14 475 zł

Fundusz alimentacyjny

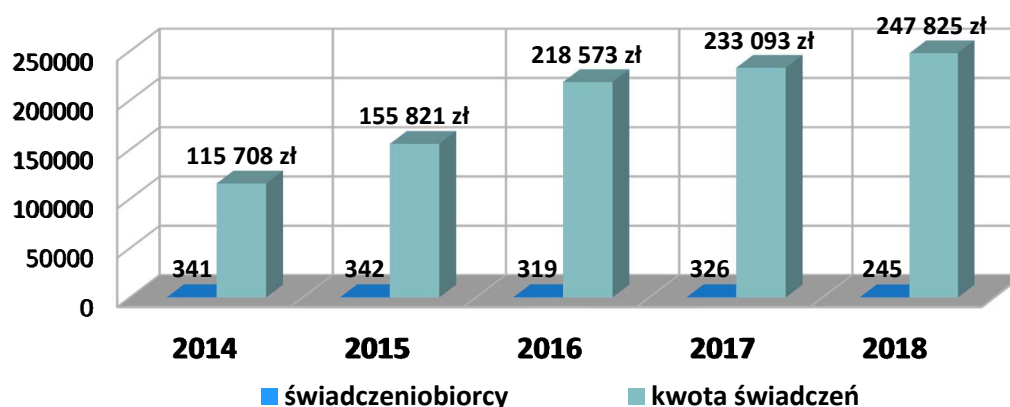
"Świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego finansowane są w całości z budżetu państwa. Osobą uprawnioną do świadczeń z funduszu alimentacyjnego jest dziecko, któremu przysługują od rodzica alimenty zasądzone wyrokiem sądu lub wynikające z ugody zawartej przed sądem.

	2014	2015	2016	2017	2018
świadczeniobiorcy	146	145	83	110	84
kwota świadczeń	713 357 zł	663 600 zł	633 889 zł	506 490 zł	438 337 zł

Na przestrzeni 5 lat występuje tendencja spadkowa osób otrzymujących świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego. Wynika to z tego, że część wierzycieli osiąga wyższy dochód niż kryterium zawarte w ustawie a część otrzymuje alimenty bezpośrednio od dłużnika.

Pomoc państwa w zakresie dożywiania

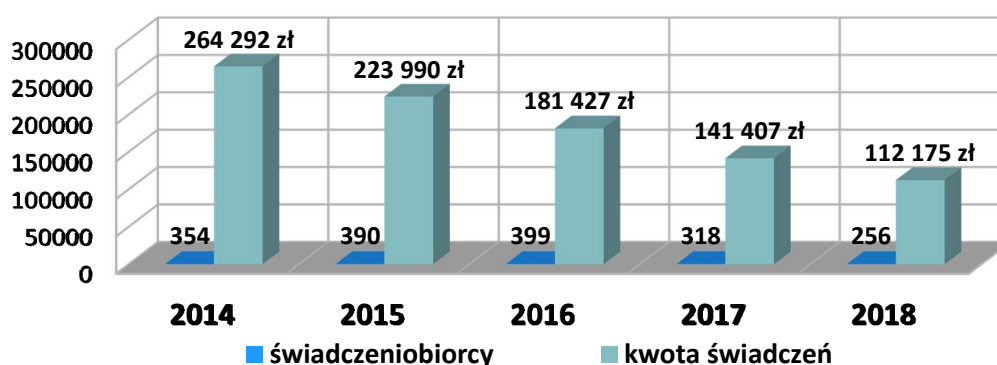
Zasiłek celowy

Kwota zasiłków celowych przyznawanych w ramach rządowego programu od 2014r. wzrosła o 50%, natomiast liczba świadczeniobiorców zmniejszyła się o 1/3 w tym samym okresie. Wynika to ze wzrostu wysokości przyznawanych świadczeń. Znaczna część świadczeniobiorców straciła uprawnienia do zasiłków celowych ze względu na to, że zmiana kryteriów w pomocy społecznej następuje co 3 lata i jest dokonywana na niskim poziomie. Natomiast coroczna zmiana wynagrodzeń oraz waloryzacja świadczeń emerytalno – rentowych jest na wyższym poziomie.

Posiłek w szkole

Zapewnia uczniom posiłek w szkole. Przysługuje uczniom, których rodziny nie przekraczają określonego ustawą dochodu.

Tendencja spadkowa występuje również przy świadczeniu przyznawanym w ramach posiłku w szkole. Tu głównie wpływ na spadek liczby świadczeniobiorców oraz kwot na realizację zadania ma niż demograficzny (mniejsza liczba uczniów w szkołach).

Środowiskowy Dom Pomocy Społecznej

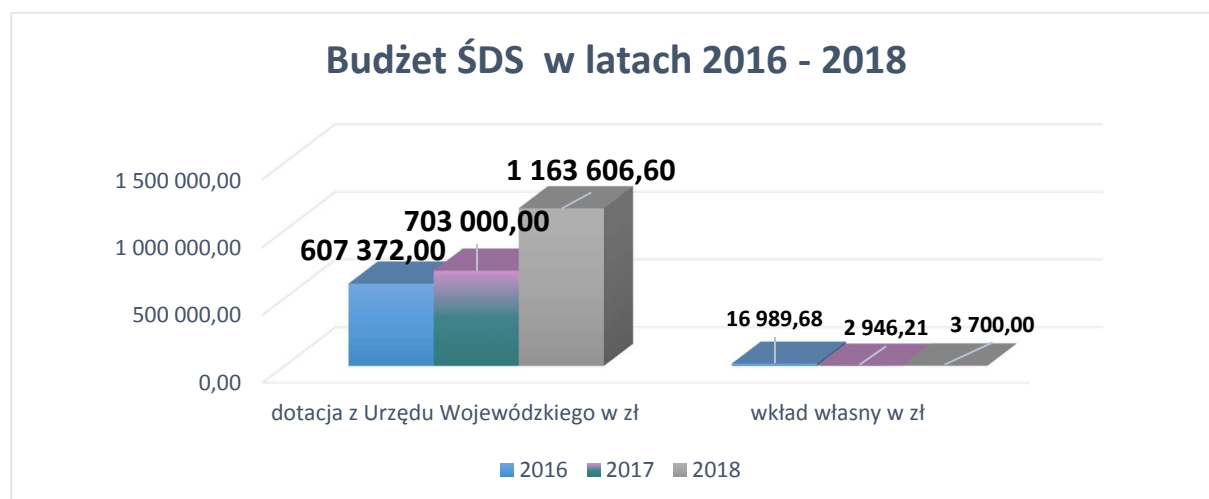
Środowiskowy Dom Samopomocy w Orzyszu funkcjonuje od 01.12.2015r. Dom świadczy usługi dla 60 osób typu A,B,C na pobyt dzienny oraz 4 miejsca całodobowego pobytu.

Z obserwacji pracowników ŚDS oraz MOPS wynika, że potrzeby naszego społeczeństwa w zakresie ochrony zdrowia psychicznego są ogromne, z tendencją wzrastającą. Pomimo zwiększenia liczby miejsc, wciąż przybywa osób wymagających wsparcia w postaci uczestnictwa w zajęciach prowadzonych w ŚDS. Coraz więcej Uczestników jest w podeszłym, senioralnym wieku.

Nadrzędnym celem funkcjonowania Środowiskowego Domu Samopomocy jest podnoszenie jakości życia, zapewnienie profesjonalnej i specjalistycznej opieki oraz udzielenie szeroko rozumianego oparcia społecznego dla osób przewlekle psychicznie chorych, upośledzonych umysłowo oraz wykazujących inne zaburzenia czynności psychicznych. Ważnym elementem wsparcia jest też przywrócenie osób wykluczonych społecznie do pełnego uczestniczenia w życiu społecznym oraz rozwijanie ich kompetencji społecznych.

Uczestnicy ŚDS korzystający z poszczególnych treningów kształtowali umiejętność prawidłowego komunikowania się z ludźmi, uczestniczyli w życiu kulturalnym ośrodka oraz w imprezach kulturalnych organizowanych na terenie naszej gminy. Ćwiczyli umiejętność samodzielnego ubierania się oraz kompletowania garderoby odpowiednio do pory roku, okazji. W ramach treningu kulinarnego przygotowywali gorący posiłek, nabywali wiadomości z zakresu higieny, zasad racjonalnego odżywiania się oraz przygotowywania potraw zgodnie z przepisami kulinarnymi. Zwiększyły się kompetencje społeczne poszczególnych osób, rozwinęła się umiejętność współpracy oraz pełnienia ról społecznych. Zmianie uległ sposób postrzegania siebie jako osoby dorosłej, świadomej swoich możliwości i potrzeb. Poprzez zwiększony udział w życiu społecznym zmniejszyło się poczucie marginalizacji osób upośledzonych, chorych psychicznie.

Budżet ŚDS na przestrzeni 3 lat niemal się podwoił. Wynika to ze wzrostu liczby uczestników oraz wzrostu stawki dotacji na uczestnika. Tak skalkulowany budżet i organizacja działalności domu pozwala na samofinansowanie się w ramach przyznawanej dotacji, a środki dokładane z budżetu gminy są symboliczne.

ŚDS w 2018 r. realizował swoje zadania zgodnie z Ustawą o ochronie zdrowia psychicznego, Ustawie o pomocy społecznej oraz Rozporządzeniem w sprawie Środowiskowych Domów Samopomocy, zgodnie z Programem Działalności ŚDS w Orzyszu dla uczestników typu: A,B,C oraz Planem Pracy ŚDS w Orzyszu na 2018r. Zaplanowane zajęcia, treningi, terapia zajęciowa została zrealizowana na zadowalającym poziomie. Dzięki posiadaniu 4 miejsc całodobowego treningu, podopieczni

wymagający takiej formy wsparcia mają możliwość korzystania z nich (również w sytuacjach awaryjnych) – co jest bardzo ważnym elementem szeroko pojętego procesu terapii.

Obecnie wsparciem w formie skierowania do ŚDS na pobyt dzienny objętych jest 62 uczestników. Codzienne treningi odbywają się w dwóch budynkach, przeznaczonych na ten cel. W chwili obecnej brakuje nam dużej Sali ogólnej, która pomieściłaby wszystkich uczestników podczas spotkań społeczności całego Domu. Dlatego w przyszłości chcielibyśmy pozyskać dodatkowe środki finansowe na rozbudowę ŚDS (dobudowanie łącznika między 2 budynkami, w których odbywają się zajęcia terapeutyczne). Łącznik ten zagospodarowalibyśmy na dużą salę ogólną – bardzo ułatwiłoby to nam pracę oraz podniosło komfort uczestników.

Trzeci budynek, który posiadamy w zasobach ŚDS przeznaczony jest do realizacji treningów całodobowych (4 miejsca).

Wnioski

- 1) Podstawowa opieka zdrowotna zapewniona jest przez miejscowe praktyki zawodowe lekarzy oraz gminny podmiot leczniczy tj. Samodzielny Miejsko-Gminny Ośrodek Zdrowia w Orzyszu.
- 2) Pogarsza się z roku na rok stan techniczny budynku, w którym mieści się ośrodek zdrowia. W celu poprawy tego stanu rzeczy należy zmienić sposób zarządzania obiektem.
- 3) Gmina corocznie finansuje Programy Promocji i Ochrony Zdrowia.
- 4) Aktywnie prowadzona jest działalność profilaktyki uzależnień, jednak uzależnienia przede wszystkim od alkoholu są nadal poważnym problemem i powodują negatywne skutki w postaci problemów i dysfunkcji społecznych jak: przemoc, problemy wychowawcze, ubóstwo, niezaradność życiową itp.
- 5) Pomoc społeczna realizuje szeroki wachlarz usług społecznych wspierających ludzi w trudnych sytuacjach życiowych. Działania mają charakter kompleksowy i systemowy, wynikający z opracowanych i przyjętych Programów realizowanych w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.
- 6) Ważną rolę społeczną spełnia Środowiskowy Dom Samopomocy mobilizujący środowisko osób dotychczas wykluczonych z życia społecznego.
- 7) Należy podjąć rozmowy z organizacjami społecznymi w celu utworzenia w Orzyszu Domu Pomocy Społecznej.

Bezpieczeństwo publiczne

Policja

Pracę Komisariatu Policji w 2018 roku w gminie Orzysz zabezpieczało czynnie 11 policjantów (spośród 14 etatów policyjnych) w tym: 6 funkcjonariuszy w zespole patrolowo-interwencyjnym, 3 funkcjonariuszy w zespole kryminalnym oraz 2 dzielnicowych. Orzyski Komisariat Policji jest czynny od godziny 6.00 do godziny 15.30. Po wyznaczonych godzinach urzędowania w miarę posiadanych możliwości wyznaczany jest jeden funkcjonariusz do obsługi zdarzeń kryminalnych w godzinach 14.00 – 22.00 oraz funkcjonariusze do służby patrolowo- interwencyjnej (w godzinach 14.00 – 22.00 oraz od 22.00 do 6.00) będący do dyspozycji dyżurnego Komendy Powiatowej Policji w Piszcu.

W zależności od sytuacji oraz intensywności zdarzeń interwencje na terenie gminy Orzysz podejmowane są również przez funkcjonariuszy KPP w Piszcu oraz funkcjonariuszy Komisariatu Policji w Białej Piskiej. Orzyska Policja w ramach realizacji swoich działań współpracuje również z Oddziałem Żandarmerii Wojskowej w Bemowie Piskim, Strażą Leśną Nadleśnictwa w Giżycku i Drygalech, Państwową Strażą Rybacką w Olsztynie oddział w Elku, Mazurską Stacją Ratownictwa w Okartowie, Państwową i Ochotniczą Strażą Pożarną, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Orzyszu oraz Państwową Inspekcją Weterynarii.

Jak wynika z przekazanej informacji w 2018 roku na terenie gminy nie odnotowano przestępstw ciężkich gatunkowo oraz zorganizowanych grup przestępczych. Do najczęstszych przestępstw należą przestępstwa przeciwko mieniu w tym kradzieże, kradzieże z włamaniem oraz uszkodzenia mienia. Ogólna liczba odnotowanych przestępstw to 146 przy ogólnej wykrywalności 80,8% oraz 331 wykroczeń co ostatecznie kwalifikuje gminę Orzysz do gmin spokojnych o niskiej przestępczości.

Niestety dużym problemem na terenie gminy wciąż pozostaje liczna podejmowanych interwencji związanych z przemocą w rodzinie – w 2018 roku było ich 1558 w tym na terenie miasta 935 , natomiast na terenie gminy 623. W tym zakresie funkcjonariusze ściśle współpracują z Zespołem Interdyscyplinarnym przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Orzyszu.

Gmina Orzysz w roku 2018 wsparła działalność miejscowej policji poprzez udział finansowy w zakupie samochodu marki Hyundai i20 w kwocie 25 000,00zł.

Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Orzyszu na bieżąco monitorują stan bezpieczeństwa oraz porządku publicznego na terenie gminy Orzysz oraz podejmują szereg działań prewencyjnych mających na celu przeciwdziałanie zachowaniom naruszającym ogólnie obowiązujące przepisy w tym m.in. akcje „Bezpieczna droga do szkoły” , „Alkohol i narkotyki” , „Bezpieczne Ferie 2018” , „Pierwszy dzień wiosny 2018” , „Bezpieczny weekend” , „Niechronieni uczestnicy ruchu drogowego” , „Akcja Znicz” , „Akcja Bezdomni”.

Analiza przestępczości na terenie gminy Orzysz wskazuje, że do poprawy bezpieczeństwa społeczeństwa oraz zwiększenia możliwości wykrywania niezbędnym jest zainstalowanie na terenie miasta monitoringu obejmującego miejsca newralgiczne oraz ciągi komunikacyjne.

Krajowa mapa zagrożeń

Krajowa mapa zagrożeń opracowana oraz aktualizowana w oparciu o gromadzone w policyjnych systemach informatycznych oraz pozyskiwane od społeczeństwa w trakcie bezpośrednich kontaktów z obywatelami, z przedstawicielami samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych itp.; jak również w trakcie realizowanych debat społecznych poświęconych bezpieczeństwu publicznemu.

Naniesienie zagrożeń na wskazanej mapie odbywa się w oparciu o stronę <http://warminko-mazurska.policja.gov.pl/ol/mapa-zagrozen-bezpiecze/24497.dok.html>.

Do krajowej mapy bezpieczeństwa w gminie Orzysz od 2016 r. dokonano 126 zgłoszeń sytuacji niebezpiecznych

Ochrona przeciwpożarowa

Na terenie gminy Orzysz zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej są realizowane w przy udziale Ochotniczych Straży Pożarnych oraz Państwowej Straży Powiatowej w Piszcu.

Aktualnie na terenie gminy Orzysz działa, w formie stowarzyszeń, 10 Ochotniczych Straży Pożarnych w tym 3 z nich tj. Orzysz, Chmielewo i Góra są włączone w Krajowy System Ratowniczo – Gaśniczy. W organizowanych akcjach ratowniczych może brać udział 86 strażaków – ochotników w tym 12 kierowców oraz 26 strażaków posiadających Kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy.

OSP dysponują 12 samochodami pożarniczymi oraz innym sprzętem niezbędnym do udzielania pomocy oraz ratowania życia i mienia ludzkiego. Na dzień dzisiejszy wyposażeniem i wyszkoleniem ochotnicy nie ustępują strażakom służby państwowej.

W 2018 r. na działalność OSP wydatkowano kwotę ponad 300 tysięcy w tym ponad 47.000 na wypłatę ekwiwalentu za udział strażaków w działaniach ratowniczych, których w 2018 r. podjęto 178 razy.

Plany i zamierzenia w jednostkach OSP na rok 2019:

- zakup samochodu strażackiego dla jednostki OSP Orzysz,
- zakup samochodu terenowego oraz łodzi ratowniczej dla jednostki OSP Okartowo,
- pozyskanie samochodu pożarniczego z 15 Giżyckiej Brygady Zmechanizowanej dla jednostki OSP Góra,
- przeszkolenie w zakresie Kwalifikowanej Pierwszej Pomocy około 25 strażaków ratowników,
- wycofanie z podziału bojowego jednostki OSP Nowe Guty.

Problemy w działalności jednostek OSP z terenu Gminy Orzysz:

- zły stan techniczny remiz i budynków garażowych w OSP Chmielewo i OSP Orzysz,
- niski ekwiwalent za wyjazdy do działań ratowniczych i szkoleń (20,00 zł za udział w działaniach i 5,00 zł za udział w szkoleniach i ćwiczeniach),
- coraz mniejsza liczba członków w jednostkach, która powoduje niedyspozycje jednostek,
- braki w umundurowaniu,
- potrzeba utworzenia etatu kierowcy w jednostce OSP Orzysz.

Obrona cywilna

Podstawą realizacji zadań Burmistrza z zakresu obrony cywilnej jest ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1459);

W celu realizacji zadań w zakresie obrony cywilnej, Burmistrz Orzysza posiłkuje się opracowanymi na szczeblu gminy nw. planami:

- Planem operacyjnym funkcjonowania gminy Orzysz w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny;
- Planem obrony cywilnej gminy Orzysz;
- Planem dystrybucji preparatów stabilnego jodu na terenie powiatu piskiego;
- Planem ewakuacji (przyjęcia) ludności gminy Orzysz – ewakuacji II stopnia.

Główne przedsięwzięcia zrealizowane w 2018 r. to:

- Opracowano i wdrożono do działalności służbowej „Plan obrony cywilnej gminy Orzysz” wraz z pozostałą dokumentacją uzupełniającą obejmującą powyższą tematykę.
- Koordynowano przedsięwzięcia planistyczno - organizacyjne z zakresu ewakuacji ludności na wypadek powstania masowego zagrożenia dla życia i zdrowia na znacznym obszarze gminy. Etapem końcowym było opracowanie nowego planu ewakuacji wraz z mapą odpowiedzialności Gminy Orzysz.

- Koordynowano przedsięwzięcia związane z zapewnieniem ochrony oraz ewakuacji zabytków i dóbr kultury na wypadek zagrożenia zniszczeniem na terenie Gminy Orzysz. Dokonano aktualizacji wykazu zabytków znajdujących się na terenie gminy Orzysz.
- Współpracowano z Wydziałem Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego W-M Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, Wydziałem Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego w Piszcu w zakresie planowania i organizowania przygotowań obronnych i obrony cywilnej.
- Planowano i realizowano zaopatrywanie podległych jednostek organizacyjnych oraz magazynu OC w niezbędny sprzęt, a także zapewnianie odpowiednich warunków przechowywania, konserwacji, eksploatacji, remontu i wymiany tego sprzętu.

Zarządzanie kryzysowe

Podstawą realizacji zadań Burmistrza z zakresu zarządzania kryzysowego jest:

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1401);
- ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1459);

W celu realizacji zadań w zakresie zarządzania kryzysowego i spraw obronnych, Burmistrz Orzysza posiłkuje się opracowanymi na szczeblu gminy planami:

- Planem operacyjnym funkcjonowania gminy Orzysz w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny.
- Planem zarządzania kryzysowego gminy Orzysz.
- Zarządzeniem w sprawie powołania Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
- Regulaminem organizacyjnym funkcjonowania Urzędu na czas „W”.
- Instrukcją stałego dyżuru.
- Planem zapasowych miejsc szpitalnych.
- Instrukcją pracy na głównym stanowisku kierowania Burmistrza Orzysza w czasie pokoju w razie wewnętrznego lub zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa narodowego, w tym w razie wystąpienia działań terrorystycznych lub innych szczególnych zdarzeń a także w czasie wojny;
- Planem przemieszczenia i funkcjonowania wydzielonych sił i środków Urzędu Miejskiego w Orzyszu na Główne Stanowisko Kierowania w Zapasowym Miejscu Pracy w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny.
- Planem Akcji Kurierskiej Urzędu Miejskiego w Orzyszu.

Główne przedsięwzięcia zrealizowane w 2018 r. to:

- W lutym 2018 r., w związku z wykryciem na terenie gminy Orzysz ogniska ASF u padłego dzika, zorganizowano posiedzenie gminnego zespołu zarządzania kryzysowego z udziałem przedstawicieli inspekcji weterynaryjnej, nadleśnictwa oraz lokalnych rolników;
- W maju 2018 r. zabezpieczono sytuację kryzysową w związku z odnalezieniem materiałów wybuchowych w rejonie ulicy Wojska Polskiego podczas prowadzenia prac związanych z budową nitki ciepłowniczej;
- Opracowano i wdrożono do działalności służbowej „Plan zarządzania kryzysowego gminy Orzysz” wraz z pozostałą dokumentacją pomocniczą.
- Utrzymywano w aktualności „Plan operacyjnego funkcjonowania gminy Orzysz w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny”.
- Prowadzono kwartalne posiedzenia Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego oraz szkolenia kadry zarządzającej z powyższej problematyki;
- Aktualizowano dokumentację związaną z przygotowaniem Głównego Stanowiska Kierowania Burmistrza Orzysza zapewniającego realizację zadań obronnych w wyższych stanach gotowości obronnej państwa.
- Bieżąco prowadzono sprawy związane z:
 - reklamowaniem żołnierzy rezerwy od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej w czasie ogłoszenia mobilizacji i wojny (12 reklamowań z urzędu);
 - nakładaniem świadczeń na rzecz obrony cywilnej i Akcji Kurierskiej w tym świadczeń osobistych (24 świadczenia) i rzeczowych (2 świadczenia);
- Aktualizowano bazę danych w zakresie dostaw, usług i świadczeń na rzecz obronności, w tym sił zbrojnych oraz w ramach zobowiązań sojuszniczych – państwa gospodarza;

- Nadzorowano realizację zadań z zakresu reagowania kryzysowego przez podległe jednostki organizacyjne;
- Aktualizowano dokumentację z zakresu zarządzania kryzysowego i spraw obronnych w tym :
 - plan operacyjnego funkcjonowania gminy w warunkach zewnętrznego zagrożenia państwa i w czasie wojny,
 - regulamin organizacyjnego Urzędu na czas „W”,
 - dokumentację „Stałego Dyżuru”,
 - dokumentację „Głównego Stanowiska Kierowania”,
 - plan akcji kurierskiej,
 - plan świadczeń na rzecz obronności,
 - plan zarządzania kryzysowego gminy

W celu prawidłowego wykonania zadań z zakresu obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego takich jak:

- aktualizacja podstawowych dokumentów z zakresu obrony cywilnej, zarządzania kryzysowego w oparciu o obowiązujące przepisy prawa oraz wytyczne Wojewody Warmińsko-Mazurskiego;
- systematyczne uzupełnianie magazynu Obrony Cywilnej w niezbędny sprzęt;
- prowadzenie szkoleń osób zaangażowanych w system obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego;
- przygotowanie oraz przeprowadzenie na terenie gminy Orzysz Gminnego Ćwiczenia Obronnego.

należy zatrudnić wykwalifikowanego pracownika na co najmniej 1/2 etatu.

Wnioski

- 1) Bezpieczeństwo zapewnia Policja, przede wszystkim przez funkcjonowanie Komisariatu w Orzyszu. Gmina jest oceniana jako obszar o niskim stopniu przestępczości.
- 2) Problemy z wyposażeniem policji pomaga rozwiązywać gmina poprzez coroczne wsparcie finansowe na zakup sprzętu, pojazdów lub remonty komisariatu.
- 3) Sytuacja geopolityczna oraz obecność wojsk NATO w Orzyszu zwiększa znaczenie przygotowania cywilnego do reagowania na sytuacje kryzysowe poprzez zintensyfikowanie planowania i ćwiczeń w tym zakresie.
- 4) Jednostki OSP w Orzyszu wymagają systematycznego doposażenia.

Sport, kultura fizyczna i rekreacja

Instytucje sportowe

W imieniu gminy zadania z zakresu sportu realizuje powołana do tego jednostka budżetowa Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Orzyszu, który funkcjonuje od 2009 roku. Głównymi celami funkcjonowania ośrodka jest wykonywanie działań należących do zadań własnych gminy obejmujących sprawy z zakresu szeroko pojmowanej kultury fizycznej oraz rekreacji i turystyki.

Do głównych zadań bieżących MOSiR należą: organizacja imprez sportowo-rekreacyjnych, zarządzanie obiektami sportowo-rekreacyjnymi, współpraca z organizacjami pozarządowymi i instytucjami działającymi w zakresie sportu i rekreacji, koordynacja sportowego życia w Gminie Orzysz oraz realizacja zadań sołeckich.

Jednym z najważniejszych zadań MOSiR-u jest zapewnienie mieszkańcom gminy możliwości uprawiania sportu, niezależnie od statusu majątkowego czy pozycji społecznej. W tym celu MOSiR realizuje ofertę imprez sportowo-rekreacyjnych. Jest to program różnorodnych przedsięwzięć sportowych i rekreacyjnych adresowanych do szerokiego kręgu odbiorców, dedykowanych zarówno mieszkańcom miasta jak i terenów wiejskich.

W Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji na podstawie umowy o pracę zatrudnionych jest 9 osób (8,5 etatu): dyrektor, główna księgowa (1/2 etatu), kierownik działu organizacyjnego, dwóch instruktorów sportu, dwóch konserwatorów oraz dwie pracownice obsługi. Jest to stan utrzymujący się od trzech lat.

Struktura wydatków:

	2017	2018	2019 - plan
Utrzymanie obiektów	190 743,72	201 560,30	188 810,00
Organizacja imprez	75 077,71	70 215,22	40 140,00
Koszty osobowe	451 045,42	509 402,69	542 952,60
Funkcjonowanie biura	52 000,68	76 581,00	79 260,00
Fundusz sołecki	95 217,42	105 466,32	72 547,22
Razem	864 084,95	955 865,29	923 709,82

Rozwijanie sportu i jego promocję realizuje Burmistrz również we współpracy z działającymi organizacjami pozarządowymi o celach sportowych jak: Klub Sportowy Śniardwy Orzysz, Uczniowski Klub Sportowy Jedynka Orzysz, Uczniowski Klub Sportowy Zawisza Orzysz, Stowarzyszenie Squad Inicjatyw, Stowarzyszenie kolekcjonerów broni palnej i pasjonatów strzelectwa sportowego Zawisza. W ramach Rocznego Programu Współpracy Gminy Orzysz na 2018 rok z zakresu rozwoju sportu w Gminie Orzysz rozdysponowano pulę 120.000 zł na projekty z zakresu piłki nożnej, unihokeja, strzelectwa sportowego, podnoszenia ciężarów. Propozycje dotyczyły zorganizowania zainteresowanym mieszkańcom gminy, zarówno dorosłym jak i dzieciom i młodzieży, ciekawych form aktywności sportowej i rekreacyjnej. Organizacje, które uzyskały dofinansowanie reprezentowały będą gminę Orzysz nie tylko na forum lokalnym, a również na arenie wojewódzkiej, krajowej i międzynarodowej. Promocja ta odbywać się będzie również za pomocą stron internetowych i mediów społecznościowych.

Baza sportowa

Do najważniejszych ogólnodostępnych dla mieszkańców obiektów sportowych w Gminie Orzysz należy zaliczyć: Salę widowiskowo-sportową, Stadion Miejski, Plażę Miejską, Boisko Orlik 2012, Boisko wielofunkcyjne wraz z bieżnią lekkoatletyczną okólną przy Sali widowiskowo-sportowej.

a) Sala widowiskowo-sportowa

Oddany do użytku w 2010 roku obiekt to największa inwestycja w bazę sportową w Gminie Orzysz w ostatnich latach. Obiekt nowoczesny i wielofunkcyjny jest miejscem organizacji wielu wydarzeń zarówno sportowych jak i kulturalnych. Sala posiada pełnowymiarową arenę sportową, widownię na 224 osoby, cztery zespoły szatniowe, saunę, salę konferencyjną oraz siłownię.

b) Plaża Miejska

Zmodernizowana w 2010 roku Plaża Miejska to nowoczesny obiekt wypoczynkowy zlokalizowany nad brzegiem jeziora Orzysz. Plaża posiada m.in. strzeżone kąpielisko z pomostem, sanitariaty, punkt medyczny oraz hangar na sprzęt wodny. Na jej terenie znajdują się także pole namiotowe, siłownia zewnętrzna, lokal gastronomiczny, miejsce zabaw dla dzieci, wypożyczalnia sprzętu wodnego, miejsce na ognisko oraz kompleks trzech boisk do siatkówki plażowej.

c) Boisko Orlik 2012

Kompleks boisk mieszczących się przy ul. Wojska Polskiego powstał w 2008 roku, jako jeden z pierwszych obiektów w kraju w ramach rządowego programu – Moje Boisko Orlik 2012. W skład obiektu wchodzi boisko piłkarskie oraz boisko wielofunkcyjne przeznaczone do piłki koszykowej i piłki siatkowej. Na terenie zlokalizowany jest także budynek sanitarno – szatniowy.

d) Boisko wielofunkcyjne z okólną bieżnią lekkoatletyczną

Oddany do użytku w 2013 roku obiekt wyposażony jest w okólną bieżnię lekkoatletyczną o długości 200 m, zeskok do skoku w dal, boisko trawiaste oraz boisko wielofunkcyjne do gry w koszykówkę, siatkówkę i tenisa ziemnego. Stanowi uzupełnienie kompleksu Sali widowiskowo-sportowej.

e) Obiekty przyszkolne

Na terenie Gminy Orzysz znajdują się także sale gimnastyczne będące uzupełnieniem bazy dydaktycznej placówek oświatowych. Wśród nich znajdują się dwie sale gimnastyczne przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Orzyszu (ul. Osiedle Robotnicze 11 i ul. Wojska Polskiego 14), sala gimnastyczna przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Orzyszu, sala gimnastyczna przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Okartowie i sala gimnastyczna przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Dąbrówce. Ten ostatni obiekt oddany został do użytku w 2017 roku i jest najmłodszym obiektem sportowym w Gminie Orzysz. Sprawia także, że każda szkoła na terenie Gminy Orzysz wyposażona jest w zadaszony obiekt do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

f) Stadion miejski

Stadion Miejski jest najstarszym i jednocześnie najbardziej wysłużonym obiektem sportowym w Gminie Orzysz. Jest także jednym z najbardziej eksploatowanych obiektów sportowych, na którym swoje mecze i treningi rozgrywają zespoły KS Śniardwy Orzysz. Ze względu na potrzebę jego modernizacji w 2018 roku wykonana została dokumentacja przebudowy obiektu, a w tym roku planuje się częściową realizację prac modernizacyjnych polegających na montażu systemu nawadniającego, poprawy stanu płyty głównej oraz dalszego montażu plastikowych siedzisk na trybunach. Obecnie obiekt posiada 200 szt. takich siedzisk, a docelowo planuje się zwiększenie ilości do 400 szt. Stadion po modernizacji ma być obiektem typowo piłkarskim wyposażonym w płytę główną i boisko treningowe.

Imprezy i wydarzenia sportowe

W Gminie Orzysz co roku odbywa się około 60 różnego rodzaju imprez sportowych, organizowanych zarówno przez samorząd jak i stowarzyszenia działające w zakresie sportu. Obok popularnych wśród mieszkańców biegów patriotycznych, rozgrywek ligowych w ramach Orzyskiej Ligi Piłki Nożnej, turniejów i zawodów tematycznych dedykowanych konkretnym grupom odbiorców (siatkówka plażowa, badminton, piłka nożna, strzelectwo, zawody quadowe) organizowane są także zawody rangi Mistrzostw Polski (unihokej, wędkarstwo, akrobatyka sportowa).

Do najważniejszych imprez sportowych o zasięgu ogólnopolskim należy zaliczyć:

- a) **Bieg Tygrysa** – jest to bieg ekstremalny, przez wielu uznawany za najtrudniejszy bieg terenowy w Polsce. O jego niepowtarzalności stanowi także fakt, że niemal w całości rozgrywany jest na terenie kultowego poligonu Orzysz, na co dzień niedostępnego dla zwykłego cywila. Uczestnicy mają do wyboru jedną z czterech kategorii, zróżnicowanych pod względem długości i stopnia trudności. Oprócz morderczych dystansów 30 kilometrów rozgrywanych w Małej i Dużej Beczce, dodatkowo pokonywanych w stroju wojskowym, na biegaczy czekają także nieco łatwiejsze dystanse – 21 km. W Crossie Poligonowym i 12 km. w Zaprawie. Jedną z charakterystycznych cech biegu jest także obecność na trasie sprzętu wojskowego wykorzystywanego przez wojska NATO, służącego jako przeszkody.
- b) **Zawody wędkarskie - Orzysz – Wędkarskie Serce Mazur** - w związku z podpisanym w 2019 roku porozumieniem Gminy Orzysz z Zarządem Głównym Polskiego Związku Wędkarskiego, jezioro Orzysz stało się jeziorem sportowym, na którym w najbliższych latach rozgrywane będą najważniejsze wędkarskie imprezy w Polsce., rangi Mistrzostw Polski i Grand Prix Polski, oraz zawody komercyjne organizowane m.in. w ramach cyklu Garmin Fishing League.

Wnioski - największe problemy

- 1) Konieczność kompleksowej modernizacji Stadionu Miejskiego. Obiekt wybudowany w 1973 roku w okresie swojego funkcjonowania doczekał się wyłącznie drobnych modernizacji w postaci remontu budynku szatniowego i montażu plastikowych siedzisk na trybunach. Obiekt w szczególności wymaga wymiany płyty głównej oraz budowy nowego budynku szatniowo-sanitarnego.
- 2) Brak bazy noclegowej zapewniającej możliwość organizacji obozów sportowych, uczestników imprez sportowych. Preferowane działania niepubliczne w tym zakresie.
- 3) Niewystarczająca baza usług w zakresie wynajmu sprzętu turystycznego – kajaków, łodzi, sprzętu wędkarskiego, rowerów. Preferowane działania niepubliczne w tym zakresie.

Majątek gminy

Stan mienia gminnego

W skład składników mienia komunalnego wchodzi grunty tworzące zasób gruntów zabudowanych i niezabudowanych, grunty oddane w użytkowanie wieczyste na rzecz osób fizycznych i prawnych.

Stan mienia komunalnego na dzień 31.12. 2019 r. wynosi:

Ogólna powierzchnia gruntów stanowiących własność gminy 822,00 ha, tym gminny zasób nieruchomości stanowi 736,00 ha, w tym grunty oddane w użytkowanie wieczyste 86,00 ha, w tym:

- a) na rzecz osób fizycznych 71,00 ha,
- b) na rzecz pozostałych osób 15,00 ha.

Wartość mienia komunalnego gminy wynosi 93 851 068,67 zł

Nieruchomości tworzące gminny zasób nieruchomości stanowią grunty w rozbiciu na użytki:

- użytki rolne w tym tereny nieurbanizowane 202,00 ha,
- leśne i zadrzewione: 95,00 ha,
- zabudowane, zurbanizowane: 76,00 ha,
- drogi: 352,00 ha,
- tereny różne: 18,00 ha.

Sposób rozdysponowania gminnego zasobu nieruchomości przedstawia się następująco:

- a) Grunty przekazane w użyczenie: 21,7170 ha,
- b) Grunty przekazane w trwały zarząd dla jednostek organizacyjnych i na rzecz spółek z udziałem gminy: 15,2509 ha,
- c) Grunty przekazane w zarządzanie dla jednostek organizacyjnych i na rzecz spółek z udziałem gminy – cmentarze o pow. 19,7036 ha, w tym cmentarze nieczynne – 13,7000 ha,
- d) Grunty wydierżawione w ilości 48,1675 ha,

Pozostałe grunty zasobu gminnego to nieruchomości znajdujące się w bezpośrednim zarządzie gminy to są nieruchomości:

- a) drogi,
- b) grunty leśne i zadrzewione,
- c) tereny różne, nieużytki, użytki kopalne, tereny rekreacyjno - wypoczynkowe,
- d) grunty zabudowane i zurbanizowane,
- e) grunty rolne, w tym grunty nieurbanizowane.

Składnikiem mienia komunalnego są budynki i obiekty:

- a) budynki mieszkalne na terenie miasta 82 szt., w tym:
 - budynki, w których związane są wspólnoty mieszkaniowe 75 szt.
 - lokale gminne w tych budynkach 367 szt.
- b) budynki mieszkalne na terenie wiejskim 14 szt., w tym:
 - budynki, w których związane są wspólnoty mieszkaniowe 2 szt.
 - lokale gminne w tych budynkach - 19 szt.
- c) budynki gospodarcze na terenie miasta - 333 szt.
- d) budynki garażowe na terenie miasta – 39 szt.
- e) budynki gospodarcze na terenie wiejskim - 16 szt.
- f) budynku garażowe na terenie wiejskim - 3 szt.
- g) obiektów kulturalnych 16, w tym w 5-ciu obiektach znajdują się remizy strażackie
- h) 4 remizy strażackie,
- i) obiekt służby zdrowia,

- j) 3 zespoły szkolno – przedszkolne wraz z obiektami towarzyszącymi,
- k) 1 gimnazjum wraz z obiektami towarzyszącymi,
- l) 2 biurowce administracyjne gminy,
- m) 1 Hala Widowiskowo – Sportowa.

Cała substancja mieszkaniowa na terenie miasta i terenie wiejskim wraz z zabudową gospodarczą, przekazana jest w administrowanie podmiotowi zewnętrznemu – Administrator Sp. z o.o., Oddział w Giżycku, która prowadzi remonty budynków komunalnych oraz windykację należności.

Sprzedaż mienia komunalnego w 2018 roku:

- a) 8 działek pod zabudowę jednorodzinną w formie przetargu ustnego nieograniczonego,
- b) 8 działek o łącznej powierzchni 1,3886 ha w formie bezprzetargowej na polepszenie warunków zagospodarowania nieruchomości sąsiednich – w trybie art. 37 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U z 2018 r. poz. 2204 ze zm.)
- c) 1 działkę w formie przetargu ustnego ograniczonego do właścicieli sąsiednich działek,
- d) udział w wysokości 1/2 w nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym i budynkami gospodarczymi w formie przetargu ustnego nieograniczonego,
- e) 19 lokali mieszkalnych na rzecz najemców,
- f) 3 lokale gospodarcze na rzecz najemcy,
- g) 1 lokal mieszkalny w formie przetargu nieograniczonego,
- h) 1 nieruchomość zabudowana na rzecz dzierżawcy w formie bezprzetargowej (umowa dzierżawy na czas nieokreślony).

Wykaz wykonanych inwestycji w 2018 roku zwiększających majątek gminy stanowi załącznik do niniejszego Raportu.

Zarządzanie gminą

Władze gminy

Burmistrz Orzysz - organ wykonawczy

W roku 2018 miały miejsce wybory samorządowe, w których mieszkańcy wybierali organy gminy na kolejną tym razem 5-letnią już kadencję. W wyniku wyborów z 88% poparciem mieszkańcy wskazali na stanowisko Burmistrza ponownie Pana Zbigniewa Włodkowskiego. W roku 2018 Burmistrz zarządzał gminą samodzielnie bez powołania Zastępcy Burmistrza ze względów na realizowany plan oszczędnościowy w gminie.

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Orzysz

Strategia Rozwoju Gminy Orzysz została przyjęta uchwałą Nr XIX/127/16 z dnia 27 stycznia 2016r. i obejmuje lata 2015-2025. Misja gminy została sprecyzowana: Gmina Orzysz- atrakcyjne miejsce dla mieszkańców, inwestorów i turystów. Główne cele strategiczne wyznaczone to:

- 1) Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej służącej poprawie spójności i konkurencyjności obszaru rozumianej jako poprawa dostępności komunikacyjnej, wzrost współpracy wewnątrzregionalnej, poprawa klimatu inwestycyjnego oraz wzrost atrakcyjności inwestycyjnej.
- 2) Efektywne wykorzystanie położenia oraz dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego obszaru w celu budowania potencjału do rozwoju usług turystycznych, poprawy atrakcyjności turystycznej i jakości życia mieszkańców Gminy Orzysz
- 3) Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska naturalnego, w tym obszarów prawnie chronionych poprzez budowę, rozbudowę i modernizację sieci wodno-kanalizacyjnych, poprawę efektywności energetycznej budynków oraz likwidację tzw. niskiej emisji.
- 4) Poprawa konkurencyjności lokalnej gospodarki poprzez rozwój kluczowych funkcji gospodarczych obszaru, jakimi są turystyka, agroturystyka i przetwórstwo rolno-spożywcze oraz branż zakwalifikowanych do tzw. inteligentnych specjalizacji regionu.
- 5) Poprawa jakości i dostępności usług społecznych poprzez poprawę bazy infrastrukturalnej, rozwój programów edukacyjnych, promocji i profilaktyki zdrowotnej oraz kompleksowej aktywizacji dzieci, młodzieży, osób dorosłych, seniorów, niepełnosprawnych i wykluczonych społecznie
- 6) Zapewnienie odpowiednich warunków do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego jako elementu kapitału społecznego będącego fundamentem nowoczesnej gospodarki i zrównoważonego rozwoju.

Realizację strategii stanowią przede wszystkim wykonywanie inwestycji, szczegółowy wykaz inwestycji prezentuje załącznik nr 1 do niniejszego raportu.

Burmistrz Orzysza podejmował również szereg prób pozyskania środków na inne zadania i projekty. Niestety kilka znaczących wniosków o dofinansowanie nie zostało pozytywnie rozstrzygniętych, w tym: budowa 9 świetlic wiejskich na terenie gminy, modernizacja ogródka jordanowskiego w centrum Orzysza, modernizacja budynku Giżycka 9 przy muzeum, budowa boiska Osa przy szkole w Okartowie, budowa systemu monitoringu w mieście Orzysz i inne. Próby zdobycia dofinansowania będą podejmowane w latach kolejnych, gdyż z uwagi na kapitałochłonność powyższych inwestycji nie można ich zrealizować w oparciu tylko o środki własne.

Urząd Miejski w Orzyszu - aparat pomocniczy Burmistrza

Siedzibę zmienił Urząd Miejski w Orzyszu, przenosząc ją do ścisłego centrum miasta do wyremontowanego Ratusza przy ulicy Rynek 3. Do budynku, który kilkanaście lat straszył w centrum miasta i zdewastowany niszczał. Urząd funkcjonuje w strukturze wydziałowej. W urzędzie funkcjonowały następujące wydziały:

- 1) Finansowy
- 2) Organizacyjny
- 3) Spraw obywatelskich, w tym Urząd Stanu Cywilnego
- 4) Kultury, promocji, turystyki i sportu
- 5) Pozyskiwania funduszy, strategii i rozwoju
- 6) Inwestycji, gospodarki komunalnej, planowania i ochrony środowiska
- 7) Oświaty i edukacji

Na czele każdego wydziału stoi jego naczelnik odpowiadający bezpośrednio przed Burmistrzem za realizację zadań publicznych z danego obszaru.

Rada Miejska w Orzyszu - organ stanowiący gminy

Skład osobowy Rady Miejskiej w Orzyszu w wyniku wyborów w roku 2018 uległ zmianie. Do Rady wybrano 5 nowych radnych. Przewodniczącą Rady została wybrana Pani Anna Pilarczyk, która zastąpiła na tym stanowisku Pana Adama Myka. Wraz z początkiem nowej kadencji wprowadzone zostały zmiany w Statucie Gminy. Utworzono nową stałą komisję ds. skarg, wniosków i petycji w strukturze Rady, a głosowania uchwał na sesji są przeprowadzane imiennie.

Realizacja uchwał Rady Miejskiej w Orzyszu

Rada Miejska w Orzyszu w roku 2018 podjęła 93 uchwały, których wykonanie powierzyła Burmistrzowi Orzysza. Zmian w budżecie uchwalonych zostało 12, zaś w wieloletniej prognozie finansowej 9. Wszystkie uchwalone zmiany zostały do budżetu wprowadzone i zrealizowane.

Rada uchwaliła obowiązkowe programy roczne:

- 1) Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2018;
- 2) Gminny Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Orzysz w 2018 roku;
- 3) Określenia sezonu kąpielowego na terenie Gminy Orzysz w 2018 roku;
- 4) Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2013 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na 2019 rok.

Działania podejmowane przez Burmistrza i jednostki pozwoliły na osiągnięcie celów zakładanych w wyżej wymienionych programach. Sprawozdanie z realizacji powyższych programów Burmistrz przedkłada Radzie w określonych ustawami terminach.

W roku 2018 Rada uchwaliła statuty, programy i regulaminy wieloletnie:

- 1) Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Orzysz;
- 2) Aktualizację „Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Orzysz na lata 2017-2032”
- 3) Program opieki nad zabytkami Gminy Orzysz na lata 2018-2021;
- 4) Aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Orzysz.
- 5) Plan odnowy miejscowości Mikosze na lata 2018-2028;
- 6) Plan odnowy miejscowości Grzegorz na lata 2018-2028;
- 7) Aktualizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Orzysz na lata 2015-2020;
- 8) Zmiany w Statucie Gminy Orzysz;
- 9) Program osłonowy Gminy Orzysz w związku z realizacją wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023

Programy i działania wieloletnie są realizowane przez Burmistrza przy pomocy wydziałów Urzędu i jednostek organizacyjnych. Każdy z programów ma określony sposób sprawozdawczości, mający na celu zaznajomienie Rady z realizacją danego programu.

Rada w ramach swoich kompetencji decydowała o przeznaczeniu majątku gminy, w tym o wieloletniej dzierżawie nieruchomości, ich zamianach, odpłatnym nabyciu jak też obciążeniu hipoteki gminnych nieruchomości. Wszystkie wskazane przez Radę rozstrzygnięcia w sprawie nieruchomości gminnych zostały zrealizowane przez Burmistrza.

Rada w 2018 roku zdecydowała o wysokości stawek podatków i opłat obowiązujących na rok 2019. Burmistrz zastosował wskazane wysokości opłat w ustalonym wymiarze podatków i opłat dla mieszkańców.

Decyzją Rady gmina Orzysz wystąpiła z Lokalnej Organizacji Turystycznej „Mazury Południowe” oraz z Fundacji Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich, co Burmistrz wykonał zawiadamiając powyższe organizacje o wystąpieniu.

Wszystkie podjęte w roku 2018 przez Radę Miejską w Orzyszu uchwały zostały przez Burmistrza wykonane, zaś w przypadku programów wieloletnich są w trakcie realizacji.

Gminne instytucje

W 2018 roku funkcjonowały następujące powołane przez gminę podmioty:

Gminne jednostki organizacyjne:

- 1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu
- 2) Środowiskowy Dom Samopomocy w Orzyszu
- 3) Środowiskowa Świetlica Socjoterapeutyczna w Orzyszu
- 4) Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Orzyszu
- 5) Zespół Szkolno-Przedszkolny w Orzyszu
- 6) Zespół Szkolno-Przedszkolny w Okartowie
- 7) Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dąbrówce
- 8) Gimnazjum w Orzyszu
- 9) Gimnazjum w Dąbrówce

Gminne instytucje kultury:

- 1) Dom Kultury w Orzyszu
- 2) Biblioteka Miejska w Orzyszu
- 3) Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej

Gminne osoby prawne:

- 1) Samodzielny Publiczny Miejsko-Gminy Ośrodek Zdrowia w Orzyszu

Gminne spółki:

- 1) Zakład Usług Komunalnych w Orzyszu
- 2) Zakład Energetyki Ciepłej w Orzyszu

Przynależność do stowarzyszeń, korporacji i związków

Gmina Orzysz jest członkiem następujących stowarzyszeń i organizacji pozarządowych:

- 1) - Stowarzyszenie Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 w Mikołajkach
- 2) - Lokalna Grupa Działania „Mazurskie Morze” w Orzyszu
- 3) - Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

4) - Międzygminny Związek Gospodarka Odpadami w Giżycku

Z końcem 2018 roku gmina wycofała swój akces z Fundacji Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich oraz Lokalnej Organizacji Turystycznej „Mazury Południowe”.

Współpraca krajowa i zagraniczna

Gmina Orzysza posiada podpisane umowy o współpracy partnerskiej z:

Partnerami z Polski:

Gmina Miasto Zgierz - podpisana w dniu 14.07.2001r.

Gmina Sokółka porozumienie intencyjne podpisane w dniu 19.06.2015r.

Partnerami z zagranicy:

- Gmina Kropp, Niemcy - podpisana w dniu 12.07.2002r.
- Rejon Wołodarsk- Wołyński i Gmina Wołodarsk Wołyński, Ukraina - podpisana w dniu 07.07.2006r. Obecnie miasto i rejon Horoszków.
- Gmina Rejonowa Skuodas, Litwa- podpisana w dniu 02.07.2010r.
- Gminą Gori, Gruzja - podpisane w dniu 07.05.2016r.

Gmina Orzysza zawarła też porozumienia o wspólnej realizacji projektów z gminami Alitus i Varena na Litwie oraz z miastem Gusiew w Rosji (Obwód Kaliningradzki).

Promocja Gminy

Promocja gminy jest jednym ze sposobów wspierania rozwoju każdej gminy. Działania promocyjne jakie podejmuje Gmina Orzysza to:

Budowanie i umacnianie marki „Orzysza Wojskowa Stolica Polski”.

Od 2015r. nowa marka oparta jest o historyczne uwarunkowania Orzysza, związane z istniejącym tu ok. 300 lat garnizonem wojskowym i stacjonującym tu, niemal od zawsze. Pomysł ten wzmocniony został decyzją polskiego rządu o umiejscowieniu w Garnizonie Orzysza wojsk NATO i zainteresowaniem mediów regionalnych i ogólnopolskich tym wydarzeniem.

Skuteczną formą promocji są cykliczne wydarzenia o charakterze militarnym:

- „Walka Czołgów” - jednodniowy cykl imprez, który okazał się jedynym tego typu wydarzeniem w Polsce. Wydarzenie to zgromadziło na poligonie ponad 30 tys. osób w 2017 roku i ok. 12 tys. w 2018.
- „Piknik Militarny” - Orzysza Szlakiem Tygrysa”
- Orzyskie Dni Święta Wojska Polskiego
- Bieg Tygrysa – w tym roku 2018 odbyła się VIII edycja
- Bieg Nocy Listopadowej
- Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych
- Orzysza dla Niepodległej – cykl wydarzeń upamiętniających 100. Rocznice odzyskania niepodległości
- Turniej Podnoszenia Ciężarów – Stalowa Sztanga – organizowany po raz czwarty
- Inscenizacja historyczna - Polacy i Rosjanie internowani w Orzyszu w 1920 roku.

Utworzenie Muzeum i coroczna propozycja programowa tej placówki jest odpowiedzią na zainteresowanie turystów tematyką wojskową i historyczną, objawiające się szczególnie podczas pobytu w mieście garnizonowym. Należy zauważyć, że wydarzenia organizowane przez muzeum przyciągają coraz więcej uczestników, a poprzez stałą współpracę m.in. z wojskiem, innymi jednostkami muzealnymi, rekonstruktorami jesteśmy w stanie przygotować ofertę, która jest niezwykle ciekawa, nie tylko dla mieszkańców gminy, ale dla osób spoza naszego regionu przyjeżdżających specjalnie, aby uczestniczyć w tych imprezach.

Dzięki staraniom Fundacji na Rzecz Obronności Kraju Combat Alert, która od kilku lat współpracuje z Gminą Orzysza, powołany został do życia Ośrodek Szkolenia na Rzecz Obronności i Bezpieczeństwa Kraju „Combat Alert”. W oparciu o wyremontowane i zmodernizowane pomieszczenia po obiekcie

szkolnym w Drozdowie, stworzony został profesjonalny, zmilitaryzowany obiekt szkoleniowy. Dzięki przemyślanym działaniom, stworzeniu niezbędnego i specjalistycznego zaplecza, przy zaangażowaniu specjalistów i znawców, realizowane są certyfikowane szkolenia dla zorganizowanych grup pasjonatów militariów, survivalu oraz nowo tworzonych Oddziałów Terenowych Combat Alert. Baza Combat Alert jest miejscem, które jest systematycznie odwiedzane przez młodzież i pasjonatów proobronności z całej Polski, co znakomicie utrwala wizerunek naszego miasta i gminy, jako miejsca turystyki survivalowej i ciekawych, atrakcyjnych form jej realizacji.

Gmina Orzysz na podstawie umowy użyczenia przekazała na okres 3 lat teren byłej strzelnicy wojskowej nowej organizacji, która rozpoczęła aktywną działalność i współpracę z Gminą Orzysz. Stowarzyszenie Kolekcjonerów Broni Palnej i Pasjonatów Strzelectwa Sportowego „Zawisza” z Giżycka, angażując własne środki oraz angażując członków organizacji uporządkowała teren strzelnicy umożliwiając jej użytkowanie. Na orzyskiej strzelnicy prowadzone są treningi strzeleckie dla członków i sympatyków oraz otwarte zawody strzeleckie. Członkowie oraz sympatycy korzystają ze strzelnicy w czasie treningów i zorganizowanych imprez w ramach działalności stowarzyszenia. Przywrócenie strzelnicy do użytku oraz nawiązana współpraca z giżyckim stowarzyszeniem wzbogaciła nasz gminny kalendarz imprez o 6 nowych propozycji sportowych i jest kolejnym obiektem promującym Orzysz jako Wojskową Stolicę Polski.

Wszystkie powyższe działania składają się na autentyczną, kompletną markę Orzysza na turystycznej mapie Polski.

Marka „Orzysz Naturalnie”

Gmina Orzysz realizuje wieloletnie działania promujące markę „Orzysz Naturalnie”, zarówno w ramach promocji turystycznej, jak i gospodarczej. Działania w tym zakresie są znacznie trudniejsze, gdyż jako gmina mazurska konkurujemy z kilkunastoma okolicznymi gminami, które posiadają podobne warunki krajobrazowo-przyrodnicze. Niemniej jednak i tu znajdujemy nisze jak np. wędkarstwo i skupiamy się na budowaniu marki „Orzysz Wędkarskie Serce Mazur”. W ramach tych działań prowadzone były rozmowy o zaprzestaniu rybackiego użytkowania jeziora Orzysz, uwieńczone podpisanym w 2019 roku porozumieniem. Umacnia markę cykl utrwalonych i uznanych wydarzeń jak:

- Ogólnopolskie Zawody Spinningowe z cyklu GRAND PRIX Polski o Puchar Burmistrza Orzysza
- Wiatr, Woda i Przygoda
- Mazurskie Zawody w Wędkarstwie Podludowym

Promocja ma na celu pokazanie posiadanych walorów w postaci: szlaku kajakowego Michała Kajki, szeregu tras rowerowych i pieszych, położenia na Wielkim Szlaku Mazurskim przy brzegu jeziora Śniardwy, największego w Polsce.

Do końca 2018 roku Gmina Orzysz będzie współrealizatorem tzw. miękkich projektów w ramach programu Interreg Polska - Litwa. Wspólnie z partnerami miastem Alytus i Varena, przeprowadzone zostaną projekty: „Aktywne i zdrowe transgraniczne społeczeństwo”, „Szlak turystyczno-krajoznawczy, kluczem do wymiany doświadczeń transgranicznych” oraz „Niezapominajka”. W ramach zaplanowanych harmonogramów oprócz głównych działań inwestycyjnych przewidzianych jest szereg wyjazdów, obozów sportowych, wymian partnerskich, szkoleń, o których zgodnie z założeniami projektu informacje będą zamieszczane na stronach internetowych partnerów, w prasie i mediach społecznościowych.

W związku z co półrocznymi zmianami stacjonujących na terenie naszej gminy wojsk międzynarodowych Sił NATO, ponownie został wydany folder w trzech wersjach językowych, dotyczący informacji z Gminy Orzysz, zawierający także wiedzę w zakresie nowo budowanej marki Orzysza Wojskowej Stolicy Polski wraz z wkładką bazy noclegowej i gastronomiczno-usługowej. Ponadto została wydana ulotka informacyjna „Kalendarz Imprez Lato 2018”, w języku polsko - angielskim w ilości 5000 szt. Materiał ten był dystrybuowany do obiektów noclegowych, gastronomicznych, sklepów oraz najczęściej odwiedzanych miejsc użyteczności publicznej w Gminie Orzysz. Ponadto ulotka została rozesłana do

okolicznych hoteli, pensjonatów m.in.: do Mikołajek, Giżycka, Elku, Pisza, Łomży, Białegostoku, Mrągowa oraz do wszystkich Centrów Informacji Turystycznej w Polsce i Polskich Organizacji Turystycznych za granicą.

Nie zabrakło w roku 2018 audycji o Orzyszu w mediach, bowiem do współpracy zaprosiliśmy TVN 24 i TVN Meteo z programem Prognoza Pogody, telewizję regionalną TVP 3 Olsztyn, Radio Olsztyn, Gazetę Olsztyńską i Piską, kanał TV Orzysz.

Mocnym atutem w działaniach promocyjnych gminy są cykliczne imprezy, które znalazły stałe miejsce w Gminnym Kalendarzu Imprez na 2018 rok. W ofercie 2018 roku zostało zrealizowanych 65 imprez kulturalno–rekreacyjno - sportowych. Oferta dedykowana była nie tylko mieszkańcom naszej gminy, gdyż wiodące cykliczne wydarzenia, które osiągnęły rangę wojewódzką, krajową i międzynarodową mają za zadanie przyciągnąć do Orzysza uczestników z naszego województwa, kraju oraz z całego świata. Są to m.in.:

- Wielkie Otwarcie Sezonu Turystycznego w Nowych Gutach nad j. Śniardwy
- Święto naszego miasta Dni Orzysza, w tym: „Święto Rybaka”,
- Gminne święto plonów Dożynki 2018 w Orzyszu. Gospodarzami Dożynek Gminnych były sołectwa Wierzbiny i Strzelniki.
- Okręgowa Wystawa Gołębi Poczтовых
- Orzyskie Spotkanie Oplatkowe

Budżet obywatelski

Budżet obywatelski w roku 2018 nie był realizowany. Dla gmin tej wielkości jak Orzysz jest to zadanie fakultatywne, co oznacza, że samorząd może podjąć tę inicjatywę, ale nie musi. Budżet obywatelski prowadzony w zaproponowanej przez ustawodawcę formie nie przyjął się w gminie Orzysz, choć podjęto kilka lat temu tę próbę. Prowadzone są natomiast z powodzeniem inne działania mające na celu włączenie obywateli w podejmowanie decyzji o przyszłych projektach. Są to przede wszystkim fundusz sołecki na terenach wiejskich, czy Program „Wspólne podwórko” w mieście.

Partycypacja społeczna

Burmistrz Orzysza wspólnie z Radą Miejską w Orzyszu powołał szereg podmiotów doradczo-opiniujących, które w wybranych obszarach życia mieszkańców współtworzą politykę, projekty, działania i prawo obowiązujące.

Do aktywnie działających należą:

- Gminna Rada Seniorów
- Młodzieżowa Rada Gminy
- Społeczna Rada przy Ośrodku Zdrowia
- Konwent Sołtysów
- Kolegium dyrektorów szkół
- Rada Sportu
- Rada kultury
- Rada przy Muzeum

Na stronach BIP funkcjonuje Platforma konsultacji społecznych, gdzie zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Orzyszu publikowane są wszystkie prowadzone konsultacje społeczne. W roku 2018 przeprowadzono konsultację społeczną dokumentu Roczny Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz zmian w Statucie Gminy Orzysz.

Tradycyjnie założenia i kierunki działań na kolejny rok Burmistrz Orzysza przedstawia 2 razy w roku na spotkaniach wiejskich oraz w mieście. Jest to miejsce do dyskusji nad przyszłymi zamierzeniami, zasadnością ich realizacji oraz sposobie wykonania.

Polityka informacyjna

Źródłem informacji o pracy Burmistrza, Rady, jednostek, spółek jest Biuletyn informacyjny Gminy Orzysz. Miesięcznik wydawany jest w ilości 1500szt. i kolportowany za pośrednictwem sołtysów oraz placówek handlowych na terenie miasta. Biuletyn jest wydawnictwem bezpłatnym i ma charakter wyłącznie informacyjny. Na jego łamach nie ma reklam, materiałów sponsorowanych itp.

Codziennym aktualnym źródłem informacji o działalności organów i jednostek gminy są portale społecznościowe FB. Niemal wszystkie jednostki posiadają własne fanpage`e. Poza tym każdy podmiot prowadzi stronę internetową. Funkcjonują również odrębne strony dla ważniejszych wydarzeń w gminie jak Walka Czołgów czy Bieg Tygrysa.

Burmistrz Orzysza składa na każdej sesji Rady Miejskiej w Orzyszu szczegółową Informację o działalności Burmistrza Orzysza pomiędzy sesjami Rady. Informacja jest publikowana na stronie BIP.

Wnioski

- 1) Wybory samorządowe w 2018 roku nie spowodowały diametralnych zmian osobowych we władzach gminy, co świadczy o akceptacji społecznej dla obranych kierunków i działań samorządu poprzedniej kadencji.
- 2) Stale rozwijana jest współpraca partnerska z krajowymi i zagranicznymi partnerami, skutkująca wspólnym sięganiem po środki zewnętrzne na realizację celów.
- 3) Skutecznie prowadzona i rozwijana jest marka Orzysz Wojskowa Stolica Polski, dająca rozpoznawalność miastu w całym kraju.
- 4) Orzysz Wędkarskie Serce Mazur to nowa atrakcyjna propozycja gminy zarówno dla mieszkańców jak i przyjeżdżających.
- 5) Ilość, a przede wszystkim aktywność podmiotów współuczestniczących w decydowaniu o kierunkach działania samorządu świadczy o wysokim zainteresowaniu mieszkańców sprawami swojej gminy.

Załącznik nr 1 do Raportu: Inwestycje w 2018 roku

Lp.	Nazwa projektu	Całkowita wartość projektu (zł)	Kwota dofinansowania (zł)	Wkład własny (zł)	Termin realizacji	Dofinansowano z:
1	Polana Kultury- nowa przestrzeń i nowe możliwości dla rozwoju artystycznego w Orzyszu	882 449,08	712 283,30	170 165,78	2018	RPO Warmia i Mazury na lata 2014-2020
2	Remont budynku z przeznaczeniem na wiejskie centrum integracji w Klusach	61 038,86	38 839,00	22 199,86	2018	LGD Mazurskie Morze
3	Centrum rekreacji i wypoczynku na mobilnej scenie w Orzyszu	88 311,76	75 065,00	13 246,76	2018	LGD Mazurskie Morze
4	Przebudowa nawierzchni drogowej przy ul. Wierzbińskiej w Orzyszu	1 917 576,45	958 788,00	958 788,00	2018	Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019,
5	Remonty dróg gminnych na terenie Szwejkówko	99 657, 68	50 000,00	49 657,68	2018	Samorząd Województwa Warmińsko Mazurskiego
6	Mazurska Pętla Rowerowa	3 517 703,00	2 990 047,55	527 655,45	2018-2019	RPO Warmia i Mazury na lata 2014-2020
7	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Odoje dz. 78	1 092 044,65	466 453,47	625 591,18	2018	PROW na lata 2014 - 2020
8	Zagospodarowanie terenu przy budynku Ratusza w Orzyszu poprzez stworzenie Rybackiego Parku Edukacyjnego	489 403,00	297 403,00	188 297,00	2018	LGD Mazurskie Morze

9	Remont i adaptacja budynku po byłym hotelu Mazury na budynek Ratusza w tym - Głęboka modernizacja energetyczna budynku	1952069,89	1 620 218,01	331 851,88	2018-2019	RPO Warmia i Mazury na lata 2014-2020
10	Rozbudowa promenady pieszo-rowerowej wzdłuż rzeki Orzyszy wraz z infrastrukturą towarzyszącą	1 143 805,24 zł	940 596,14	203 209,10	2018	RPO Warmia i Mazury na lata 2014-2020
11	Budowa terenu rekreacyjnego oraz utworzenie ścieżki dydaktycznej przy Muzeum Wojska Wojskowości i Ziemi Orzyskiej wraz z infrastrukturą towarzyszącą elementem aktywności szlaku turystycznego po Wojskowej Stolicy Polski	540 374, 08	434 220,04	106 154,04	2018	RPO Warmia i Mazury na lata 2014-2020